

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

अमर कोंकणी

AMAR KONKANI

A HALF YEARLY JOURNAL OF KONKANI LANGUAGE AND CULTURE

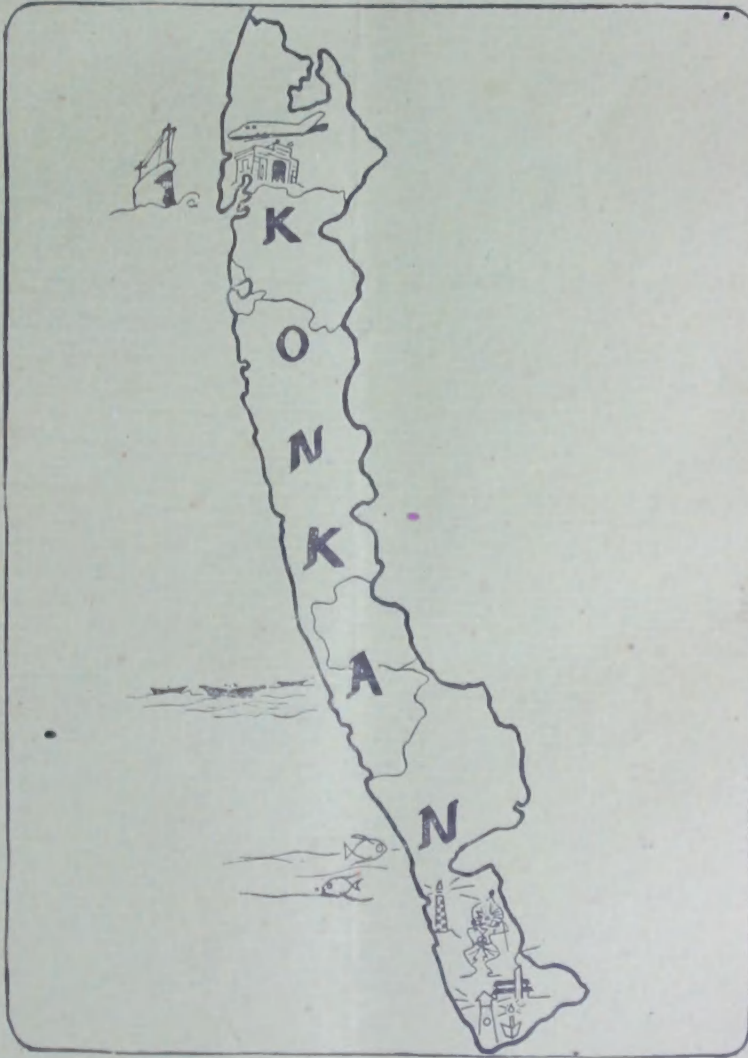
ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ಷಣ್ಮಾಸಿಕ್ ಪ್ರಕಟಣ್

VOL. 9

NO. 2

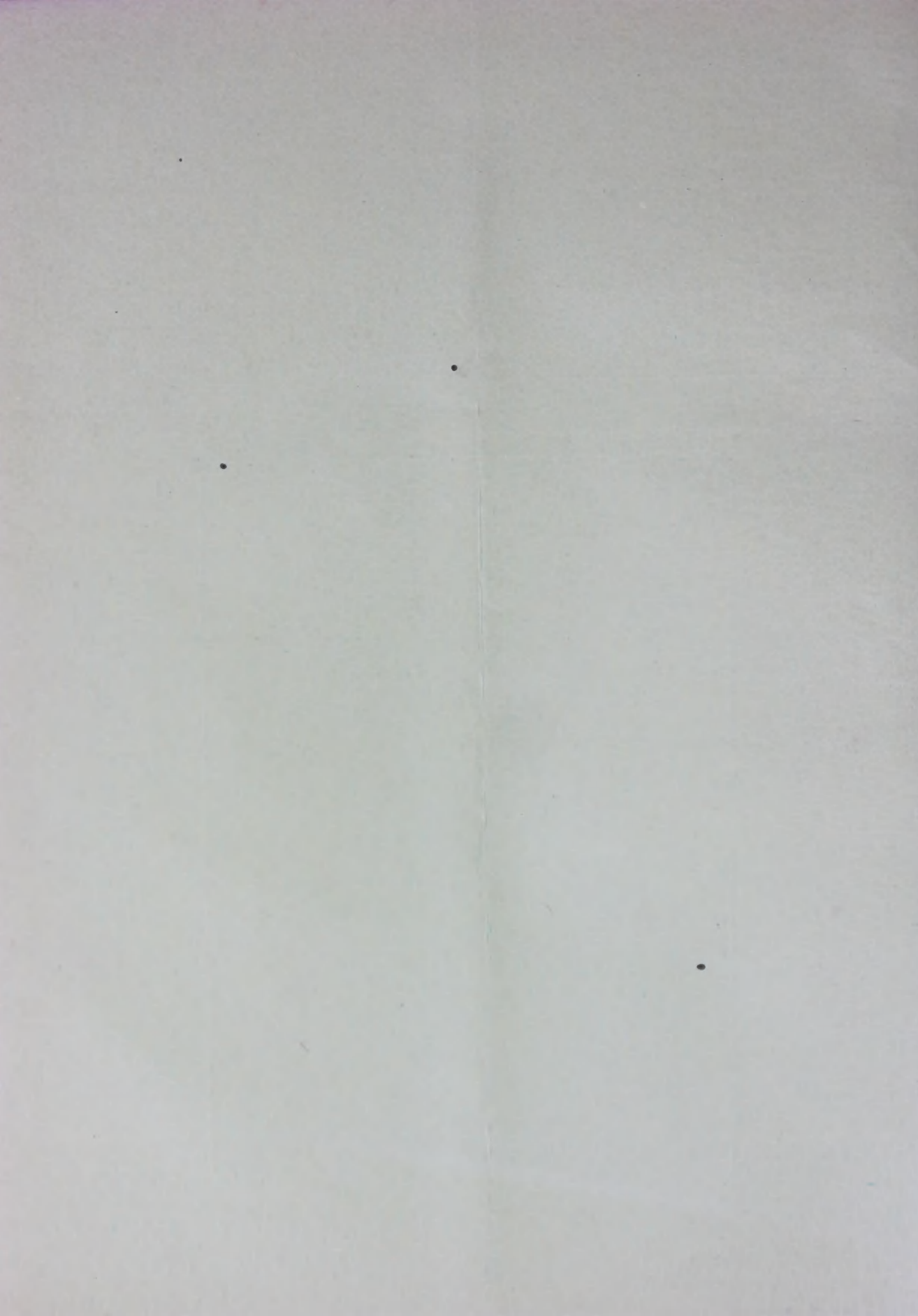
Editor : ALBAN CASTELINO

JULY 1990

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೆ
ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್
ಮಂಗ್ಳೂರ್.

INSTITUTE OF KONKANI
ST. ALOYSIUS COLLEGE
MANGALORE.

संपादकीय :

संसादकीय :

अ. भा. कौंकणी लेखक सम्मेल

अ. भा. कौंकणी लेखक सम्मेल

अखिल भारतीय कौंकणी लेखक सम्मेलनाचें धावें अधिवेशन १९९० फेब्रेर १७ आनी १८ तारिकेर, कौंकणी भाषा मंडळ, गोंय हिच्या आश्रयाखाल गोंयच्या पेडणेंत चलवन व्हेलें । कौंकणीचो मालधडो बरवपी पाद्र आंतोनियो पिरैरान कौंकणी बरोपयांक आपलो संदेश दीवन सम्मेल उगतायलो । कौंकणीचीं सोदनां करुंक आनी तिचें साहित्य विस्ताराकयी ताणें लेखकांक उलो दिलो । मुखेल सयरो जावन आयिल्ल्या श्री. एम. वी. कामतान स्मारक पुस्तक उगतायलें । “कौंकणी भास वेगवेगळया लिपींनी बरयतात जाल्ल्यान सगळया लेखकांची ओळख आनी जाणवाय हेरांकयी मेळोंक बरोपयांचो आनी बरपावळीचो भितरलो संपर्क जाल्ल्या खरीत कौंकणी सारकी फुलचिना” म्हण ताणें सांगलें ।

कौंकणी भास पांच लिपींनी बरयतात, नागरी रोमी, कानडी, मलयाळी आनी उर्दु । खंयसर कौंकणी घोळता, थंयसर तिचे बरवपी कौंकणीचें साहित्य उतपन्न करतात, तरयी एका प्रदेशांत एके लिपींत रचलें साहित्य आनयेका प्रदेशार जियेंवच्या लोकाक वाचूंक आनी अर्थ करुंक कळना, कित्याक थंयसर कौंकणी बरवूंक वापरची लिपी वेगळीच । देखून खंयचेय एके लिपींत बरयिल्लें कौंकणीचें साहित्य लिपीयंतर करुन उजवळाक हाडुन हेर लिपी वापरच्या कौंकणी बरवप्यांक आनी हेर लोकाक समजुंचे बरी उपाव घेवंक जाय ।

कौंकणी गोंयची राज्य भास म्हण मानून घेतल्या । पुण गोंयांत मुळावें शिक्षण इंगलिशांत वा मराठींत मेळता । ह्या भासांचे सुवातेर गोंयांत मुळावें शिक्षण कौंकणींत मेळोंक जाय म्हण सम्मेलनाचो अध्यक्ष श्री. केळेकार सांगलागलो । कौंकणीचें मूळपीठ गोंयांत मुळावें शिक्षण कौंकणींत मेळना । कर्नाटकांत सुमार २५ लाख लोक कौंकणी उलयतलो जियेता जाल्यारयी,

अखिल भारतीय कौंकणी लेखक सम्मेलनाचें धावें अधिवेशन १९९० फेब्रु १७ आनी १८ तारिकेर, कौंकणी भाषा मंडळ, गोंयच्या आश्रयाखाल गोंयच्या पेडणेंत चलवन व्हेलें । कौंकणीचो मालधडो बरवपी पाद्र आंतोनियो पिरैरान कौंकणी बरोपयांक आपलो संदेश दीवन सम्मेल उगतायलो । कौंकणीचीं सोदनां करुंक आनी तिचें साहित्य विस्ताराकयी ताणें लेखकांक उलो दिलो । मुखेल सयरो जावन आयिल्ल्या श्री. एम. वी. कामतान स्मारक पुस्तक उगतायलें । “कौंकणी भास वेगवेगळया लिपींनी बरयतात जाल्ल्यान सगळया लेखकांची ओळख आनी जाणवाय हेरांकयी मेळोंक बरोपयांचो आनी बरपावळीचो भितरलो संपर्क जाल्ल्या खरीत कौंकणी सारकी फुलचिना” म्हण ताणें सांगलें ।

कौंकणी भास पांच लिपींनी बरयतात, नागरी रोमी, कानडी, मलयाळी आनी उर्दु । खंयसर कौंकणी घोळता, थंयसर तिचे बरवपी कौंकणीचें साहित्य उतपन्न करतात, तरयी एका प्रदेशांत एके लिपींत रचलें साहित्य आनयेका प्रदेशार जियेंवच्या लोकाक वाचूंक आनी अर्थ करुंक कळना, कित्याक थंयसर कौंकणी बरवूंक वापरची लिपी वेगळीच । देखून खंयचेय एके लिपींत बरयिल्लें कौंकणीचें साहित्य लिपीयंतर करुन उजवळाक हाडुन हेर लिपी वापरच्या कौंकणी बरवप्यांक आनी हेर लोकाक समजुंचे बरी उपाव घेवंक जाय ।

कौंकणी गोंयची राज्य भास म्हण मानून घेतल्या । पुण गोंयांत मुळावें शिक्षण इंगलिशांत वा मराठींत मेळता । ह्या भासांचे सुवातेर गोंयांत मुळावें शिक्षण कौंकणींत मेळोंक जाय म्हण सम्मेलनाचो अध्यक्ष श्री. केळेकार सांगलागलो । कौंकणीचें मूळपीठ गोंयांत मुळावें शिक्षण कौंकणींत मेळना । कर्नाटकांत सुमार २५ लाख लोक कौंकणी उलयतलो जियेता जाल्यारयी,

कर्नाटकांतल्या शाळांनी आजून कोंकणी भास शिकयनांत । कर्नाटकांत कोंकणी खातीर वावरूंक कोंकणी अकाडेमीय ना आनी कर्नाटकाची साहित्य अकाडेमी, कोंकणी बरवप्यांक पुरसकार वा कोंकणीक कसलोय प्रोतसाव दीना । अशें आसतां कोंकणीची प्रगती जांवची कशी ? कोंकणीत कानडी लिपीन उजवाडायल्ल्यो प्रख्यात कादंबरी आनी कविता पुस्तकां आसात । ह्यो लिपयंतर करिनास्तां कर्नाटका भायर जियेवच्या कोंकणी लोकाक त्यो वाचूंक मेळनांत जाल्यार, कोंकणी साहित्याचो विकास जांवचो कसो आनी कोंकणी भास सरकी फुलची कशी ?

कोंकणीची प्रगती :

कोंकणी उलवचो लोक विविगड राज्यांनी शिंपडोन जियेता तरयी आपले मायभाषेथंय अभिमान दाकयता । आर्विल्या दिसांनी हो अभिमान, आसक्त आनी असमिताय चडोनंच आयल्या । कोंकणी परिषदेचीं अधिवेशनां तशेंच कोंकणी लेखक सम्मेलनां जमतात आनी कोंकणीच्या समस्यांविशीं चर्चे करून तीं निवारूंक वाटो सोदतात । कोंकणीत कादंबरीयांचीं, कवनांचीं, नाटकांचीं आनी इतर साहित्याचीं पुस्तकां उजवाडाक येतात । केंद्र साहित्य अकाडेमी, गोंयची साहित्य अकाडेमी, मणिपालांतलें डॉ. टी. एम. ए. पै कोंकणी अध्ययन आनी संशोधन केंद्र, कोंकणी कृतियांक प्रशस्त्यो दितात आनी असल्या थरांनी कोंकणीच्या साहित्याक प्रोतसाव लावता । गोंयांत, मंगळुरांत आनी बोंवयांत जायतीं कोंकणी नेमाळीं पत्रां प्रकट जातात आनी लोकामधें भाषेची ओळख जिवी दवरतात । आकाशवाणीचेर आनी टीवीचेरयी कोंकणी कार्यक्रमां प्रसार जातात । कोंकणी नाटकां आनी कोंकणी पदां संगीताचीं रसमंजरी कार्यक्रमां रंगमंचार थौन सादर जातात । हीं सगळीं कार्यां कोंकणीच्या विकासाक आनी वाडवळेंक पूरक जाल्यांत ।

पुर्विल्या कालार खंयच्याय राया वा सरकारा थौन कोंकणीक कसलोय पुरसकार लाबूंक ना । कोंकणी परस तीन शेकड्यां उपरांत जलमल्ली मराठी भास सरकाराच्या प्रोतसावान आनी लोकाच्या प्रयतनान

सुमारे 25 लाख लोकांक कौंकणीं लुलल्लो लो जियेता जाल्यार लो, कर्नाटकांतल्या थानांनी अजोन् कौंकणीं भास शिकयनांत. कर्नाटकांत कौंकणीं खातीर वावरूंक कौंकणी अकाडेमीय ना आनी कर्नाटकाची साहित्य अकाडेमी, कोंकणी बरवप्यांक पुरसकार वा कोंकणीक कसलोय प्रोतसाव दीना. अशें आसतां कोंकणीची प्रगती जांवची कशी ? कोंकणीत कानडी लिपीन उजवाडायल्ल्यो प्रख्यात कादंबरी आनी कविता पुस्तकां आसात. ह्यो लिपयंतर करिनास्तां कर्नाटका भायर जियेवच्या कोंकणी लोकाक त्यो वाचूंक मेळनांत जाल्यार, कोंकणी साहित्याचो विकास जांवचो कसो आनी कोंकणी भास सरकी फुलची कशी ?

कौंकणीची प्रगती :

कौंकणी लुलल्लो लोकांक विविगड राज्यांनी शिंपडोन जियेता तरयी आपले मायभाषेथंय अभिमान दाकयता । आर्विल्या दिसांनी हो अभिमान, आसक्त आनी असमिताय चडोनंच आयल्या । कोंकणी परिषदेचीं अधिवेशनां तशेंच कोंकणी लेखक सम्मेलनां जमतात आनी कोंकणीच्या समस्यांविशीं चर्चे करून तीं निवारूंक वाटो सोदतात । कोंकणीत कादंबरीयांचीं, कवनांचीं, नाटकांचीं आनी इतर साहित्याचीं पुस्तकां उजवाडाक येतात । केंद्र साहित्य अकाडेमी, गोंयची साहित्य अकाडेमी, मणिपालांतलें डॉ. टी. एम. ए. पै कोंकणी अध्ययन आनी संशोधन केंद्र, कोंकणी कृतियांक प्रशस्त्यो दितात आनी असल्या थरांनी कोंकणीच्या साहित्याक प्रोतसाव लावता । गोंयांत, मंगळुरांत आनी बोंवयांत जायतीं कोंकणी नेमाळीं पत्रां प्रकट जातात आनी लोकामधें भाषेची ओळख जिवी दवरतात । आकाशवाणीचेर आनी टीवीचेरयी कोंकणी कार्यक्रमां प्रसार जातात । कोंकणी नाटकां आनी कोंकणी पदां संगीताचीं रसमंजरी कार्यक्रमां रंगमंचार थौन सादर जातात । हीं सगळीं कार्यां कोंकणीच्या विकासाक आनी वाडवळेंक पूरक जाल्यांत ।

पुर्विल्या कालार खंयच्याय राया वा सरकारा थौन कोंकणीक कसलोय पुरसकार लाबूंक ना । कोंकणी परस तीन शेकड्यां उपरांत जलमल्ली मराठी भास सरकाराच्या प्रोतसावान आनी लोकाच्या प्रयतनान

आज प्रगतेत जायती मुकार पावल्या आनी महाराष्ट्राची राज्य भास जाल्या । पुण कोंकणी भास प्रगतेच्या पांवड्यार पाटी आसा म्हणुंयेत । आर्विल्या दिसांनी दुसरें एक कंटक कोंकणीचेर आयिल्लेवरी दिसता । आयलेवार इंग्लीष मीडियम शाळांच्या आकर्षणावरवीं कोंकणी समाजेचीं ल्हान भुरगीं इंग्लीष भाषेथंय आकर्षित जातात । शिक्षणाखातीर तीं इंग्लीष भास शिकतात आनी घरांनीयी तीच वापरतात । अशें व्हड जाताना तांकां कोंकणी रुचना वा उलंक्क पुटवना । कोंकणी लोकाचीं लगनां वा हेर समाजीक कार्यां इंग्लीषांत चलतात । पाश्चात्य भासांथंय तशेंच पाश्चात्य न्हंयणा आनी संस्कृते थंय आमच्या लोकांक चड आकर्षण पडताना, कोंकणी भाषेवयर आनी कोंकणी संस्कृतेचेर तांकां तातसार उज्जता । हेर समाजांचो लोक आमकां आनी आमच्या धर्माक विदेशी म्हण लेखतात ।

देकुन, खंय कोंकणी उलंक्क लोकांक चड संख्यान जियेता, थंयसर शाळांनी कोंकणी शिकोंक आनी कोंकणींत मुळावें शिक्षण मेळाशें करुंक चळवळेची गरज आसा । सुमार २५ लाख कोंकणी लोक जियेवन आसा त्या कर्नाटकांत सरकारा थीन कोंकणी खातीर कसलोय पुरस्कार वा कुमक लाबोंक ना । कर्नाटका साहित्य अकाडेमीयी कोंकणी खातीर कितेंय करुंक तयार ना । देकुन लोकान एकवटोन जमात्यो वा सम्मेल चलवन, ठराव मांडून सरकारालागीं मनवी केल्यार खंडित जावन आमचे माय भाषेक बरो फुडार मेळोंक साध्य आसा ।

नाटकां आनी भास :

दीस वेतां नाटक कलेंत अभिवृद्धी जायित्त वेता आनी भारतीय भासांच्या नाटकांचें मट्ट सुधारून वेता । नाटक कला वृद्धी जायित्त वेताना भास सुधारता आनी साहित्याचो विकास मुकारून वेता । आयलेवार दिल्लीत कन्नड नाटककारांचो एक सम्मेल चलो । हांतुं नाटककारांनी, कलाकारांनी, साहितींनी आनी पत्रकर्तांनी भाग घेतलो । ह्या विचारगोष्टींत सबार विषय तर्क जाले — नाटक प्रदर्शनां वरवीं भाषाबांधवपण साध्य आसा, अश्लील मनोभावाच्या

थान् आर्ज प्रगतेत जायती मुकार पावल्या आनी महाराष्ट्राची राज्य भास जाल्या । पुण कोंकणी भास प्रगतेच्या पांवड्यार पाटी आसा म्हणुंयेत । आर्विल्या दिसांनी दुसरें एक कंटक कोंकणीचेर आयिल्लेवरी दिसता । आयलेवार इंग्लीष मीडियम शाळांच्या आकर्षणावरवीं कोंकणी समाजेचीं ल्हान भुरगीं इंग्लीष भाषेथंय आकर्षित जातात । शिक्षणाखातीर तीं इंग्लीष भास शिकतात आनी घरांनीयी तीच वापरतात । अशें व्हड जाताना तांकां कोंकणी रुचना वा उलंक्क पुटवना । कोंकणी लोकाचीं लगनां वा हेर समाजीक कार्यां इंग्लीषांत चलतात । पाश्चात्य भासांथंय तशेंच पाश्चात्य न्हंयणा आनी संस्कृते थंय आमच्या लोकांक चड आकर्षण पडताना, कोंकणी भाषेवयर आनी कोंकणी संस्कृतेचेर तांकां तातसार उज्जता । हेर समाजांचो लोक आमकां आनी आमच्या धर्माक विदेशी म्हण लेखतात ।

देकुन, खंय कोंकणी उलंक्क लोकांक चड संख्यान जियेता, थंयसर शाळांनी कोंकणी शिकोंक आनी कोंकणींत मुळावें शिक्षण मेळाशें करुंक चळवळेची गरज आसा । सुमार २५ लाख कोंकणी लोक जियेवन आसा त्या कर्नाटकांत सरकारा थीन कोंकणी खातीर कसलोय पुरस्कार वा कुमक लाबोंक ना । कर्नाटका साहित्य अकाडेमीयी कोंकणी खातीर कितेंय करुंक तयार ना । देकुन लोकान एकवटोन जमात्यो वा सम्मेल चलवन, ठराव मांडून सरकारालागीं मनवी केल्यार खंडित जावन आमचे माय भाषेक बरो फुडार मेळोंक साध्य आसा ।

नाटिकां आनी भास :

दीस वेतां नाटक कलेंत अभिवृद्धी जायित्त वेता आनी भारतीय भासांच्या नाटकांचें मट्ट सुधारून वेता । नाटक कला वृद्धी जायित्त वेताना भास सुधारता आनी साहित्याचो विकास मुकारून वेता । आयलेवार दिल्लीत कन्नड नाटककारांचो एक सम्मेल चलो । हांतुं नाटककारांनी, कलाकारांनी, साहितींनी आनी पत्रकर्तांनी भाग घेतलो । ह्या विचारगोष्टींत सबार विषय तर्क जाले — नाटक प्रदर्शनां वरवीं भाषाबांधवपण साध्य आसा, अश्लील मनोभावाच्या

ನಾಟಕಾಂಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಘಾಲುಂಕ ಜಾಯ, ಸಮಾಜಾಂತಲೆ ಊದೊಪ ದಾಕವನ ದಿವಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾंनी ಪ್ರೊತಸಾವ ದಿವಕ ಜಾಯ, ಜನಪದ ಶೈಲಿಚೆ ನಾಟಕ ಲೋಕಾಂಕ ರುಚತಾತ, ಸರ್ಕಾರಾಂ ನಾಟಕ ಕಲೆಕ್ ಪ್ರೊತಸಾವ ಆನಿ ಸಹಾಯ ದಿವಕ ಜಾಯ, ಕಲಾಕಾರಾंनी ಸಿನೆಮಾ, ದೂರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಥರಾಂ ಸ್ವೀಕರೂಂ ಆಪಲ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕೆ ಮಟ್ ವೃದ್ಧಿ ಕರುಂಕ ಜಾಯ — ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಗತಿಂಚೊ ವಿಚಾರ ಕೆಲೊ ।

ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಉದಗತೆಕ್ ಪಾವಲ್ಲೊ ಕೊಂಕಣಿ ರಂಗ ಮಂಚ್‌ಯೊ ಆಸಾ. ಆಯ್ಲೆವಾರ್ ಕನ್ನಡ ದಿಸಾಳ್ಕೊ ಉದಯ ವಾಣಿ ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕಾಂನಿ ಮಣಿಪಾಲಾಂತ್ ಆಸಾಕೆಲ್ಲೊ ಅ. ಭಾ. ಕನ್ನಡ, ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕಾಂ ಪ್ರದರ್ಶನಾಚ್ಯಾ ಉಂಚ್ಚ್ಯಾ ಪಾಂವ್ಚ್ಯಾರ್ ಆಸ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಪುರಾಣಿಕ ಆನಿ ಇತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾತಾಂ ಆನಿ ಹಾಂತಲೆ ನಟ, ಸಂಭಾಷಣ ಆನಿ ರಂಗಮಂಚ ಸಜವಣಿ ಭೊವ ಉತ್ತಮ ಮಟ್‌ಾರ್ ಆಸಾ । ದೆಕುನ್ ಸರ್ಕಾರಾಂ ತಶೆಂಚ್ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಂ ಹೆರ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ ಸಹಾಯ ದಿತಾನಾ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕ ಕಲೆಕ್‌ಯೊ ಸಹಾಯ್ ಆನಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ವಾಡ್ತೆ.

— ಅಲಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್.

ಆಸಾ, ಅಶ್ಲೀಲ್ ಮನೋಭಾವಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ್ ಘಾಲುಂಕ್ ಜಾಯ್, ಸಮಾಜಾಂತ್ಲೆ ಉಣ್‌ದೋಪ್ ದಾಕವ್ನ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಂನಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಜಾಯ್, ಜನಪದ ಶೈಲಿಚೆ ನಾಟಕ ಲೋಕಾಂಕ ರುಚ್ತಾತ್, ಸರ್ಕಾರಾಂ ನಾಟಕ ಕಲೆಕ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ಆನಿ ಸಹಾಯ್ ದಿಂವ್ಚ್ಯಾ ಜಾಯ್, ಕಲಾಕಾರಾಂನಿ ಸಿನೆಮಾ, ದೂರದರ್ಶನ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಾಂ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ್ ಥರಾನ್ ಸ್ವೀಕರುನ್ ಆಪ್ಲ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಚೆಂ ಮಟ್ಟ್ ವೃದ್ಧಿ ಕರುಂಕ್ ಜಾಯ — ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಗತಿಂಚೊ ವಿಚಾರ್ ಕೆಲೊ.

ಕರ್ನಾಟಕಾಂತ್ ಉದಗತೆಕ್ ಪಾವಲ್ಲೊ ಕೊಂಕಣಿ ರಂಗ ಮಂಚ್‌ಯೊ ಆಸಾ. ಆಯ್ಲೆವಾರ್ ಕನ್ನಡ ದಿಸಾಳ್ಕೊ ಉದಯ ವಾಣಿ ಪತ್ರಾಚ್ಯಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕಾಂನಿ ಮಣಿಪಾಲಾಂತ್ ಆಸಾ ಕೆಲ್ಲೊ ಅ. ಭಾ. ಕನ್ನಡ, ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ತುಳು ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕಾಂ ಪ್ರದರ್ಶನಾಚ್ಯಾ ಉಂಚ್ಚ್ಯಾ ಪಾಂವ್ಚ್ಯಾರ್ ಆಸ್ಲೊ ಮ್ಹಣ್ ಕಳೊನ್ ಆಯ್ಲೊ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಪುರಾಣಿಕ ಆನಿ ಇತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಿತ್ ಜಾತಾತ್ ಆನಿ ಹಾಂತ್ಲೆಂ ನಟನ್, ಸಂಭಾಷಣ್ ಆನಿ ರಂಗಮಂಚ್ ಸಜವ್ಣಿ ಭೋವ್ ಉನ್ನತ್ ಮಟ್ಟಾರ್ ಆಸಾ ದೆಕುನ್ ಸರ್ಕಾರಾಂ ತಶೆಂಚ್ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಹೆರ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ್ ಸಹಾಯ್ ದಿತಾನಾ, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಕ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕ ಕಲೆಕ್‌ಯೊ ಸಹಾಯ್ ಆನಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ದಿಂವ್ಚೆಂ ವಾಡ್ತೆ.

— ಅಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್

ವ್ಯಾಕರಣ :

“ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೊಂಕಣಿಂತ್

(ಆದಲ್ಯಾ ಅಂಕಾ ತೊನ್)

११. ಜಾಯ್ ಆನಿ ನಾಕಾ ಸಾಂಗತನಾ ಕರ್ತಾ (Subject) ಸರಿ “ಕ” ಲಾಗತಾ । ದೆಖೀಕ್ :—

ಆಜ್ ಕೊಣಾಕ್ ಕೊಣ್ ಜಾಯ್ ? ಬಾಪಾಕ್ ಪೂತ ನಾಕಾ ; ಪುತಾಕ್ ಬಾಪಾ ನಾಕಾ ; ಭಯಣೀಕ್ ಭಾವ ನಾಕಾ ; ಭಾವಾಕ್ ಭಯಣಿ ನಾಕಾ ; ಕೊಣಾಕ್ ಕೊಣ್ ನಾಕಾ ।

ಹೊರತಾಕ್ ಹೊಕಲ ಜಾಯ ; ಹೊಕಲೆಕ್ ಹೊರೆತ ಜಾಯ ; ಬಡ್ತಾಕ್ ದಕ್ಷಿಣ ಜಾಯ ; ತುಕಾ ಕಿತೆಂ ಜಾಯ ? ಮಾಕಾ ದ್ವದ ಜಾಯ ।

ನ್ಯಾಕರಣ್ :

“ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೊಂಕಣಿಂತ್

(ಆದಲ್ಯಾ ಅಂಕಾ ತೊನ್)

೧೧. ಜಾಯ್ ಆನಿ ನಾಕಾ ಸಾಂಗ್ತನಾ ಕರ್ತಾ (subject) ಸರಿ “ಕ” ಲಾಗ್ತಾ. ದೆಖೀಕ್ :

ಆಜ್ ಕೊಣಾಕ್ ಕೊಣ್ ಜಾಯ್ ? ಬಾಪಾಕ್ ಪೂತ ನಾಕಾ ; ಪುತಾಕ್ ಬಾಪಾ ನಾಕಾ ; ಭಯಣೀಕ್ ಭಾವ ನಾಕಾ ; ಭಾವಾಕ್ ಭಯಣಿ ನಾಕಾ ; ಕೊಣಾಕ್ ಕೊಣ್ ನಾಕಾ.

ಹೊರತಾಕ್ ಹೊಕಲ ಜಾಯ್ ; ಹೊಕಲೆಕ್ ಹೊರೆತ ಜಾಯ್ ; ಬಡ್ತಾಕ್ ದಕ್ಷಿಣ ಜಾಯ್ ; ತುಕಾ ಕಿತೆಂ ಜಾಯ್ ? ಮಾಕಾ ದ್ವದ ಜಾಯ್.

೧೨. ವ್ಯಾರಾ ಸಂದರ್ಭಾತು ವಸ್ತು ಮೊಲ ಕರತನಾ ವಾ ಸಾಂಗತನಾ ವಸ್ತುನಾಮಾ ಸರಿ “ಕ” ಜೊಡತಾ, ಆನಿ ರೆಟ್ (ದರ್) ಸಾಂಗತನಾ ಯುನಿಟಾ ಸರಿಯ “ಕ” ಲಾಗತಾ ।
 ದೇಖಿಕ :—

ओरवाक मोल चडता आसा । आज कसले वस्तूक मोल उणे ? सगटाक मोल आसा ; दुडवाक मात ना । मनिसाकच मोल ना जालां ।

चण्याक कशी ? चणो लिटराक धा रूपया ; किलोक इकरा रूपया । केळीं रूपयाक पांच ।

लागीचे दोन पदांक “क” येता तरी वाक्य आयकूक वायट आसतलें । देखून एका सरीचे “क” सोडची संवय आसा । “चण्याक लिटराक धा रूपया” — अशी म्हणी नात । “चणो लिटराक” म्हणतात । अथवा चण्याक धा रूपया । लिटराक कि किलोक ? अथवा “लिटर कि किलो ?” किलो इकरा रूपया ; लिटर धा रूपया — अशीय म्हणतात ।

व्यारी सामान मोलाक विकतात ; मोल घेतात । गिरायक सामान मोलाक घेतात ; मोल दितात । मोल घेवप, मोलाक घेवप आनी मोल दीवप, मोलाक दीवप — ह्या प्रयोगांचो अर्थभेद पळोचो ।

१३. वस्तूंची स्वाभाविक रुचि, साणि, वासणा वा परमळ सांगतना वस्तुनामा सरी “क” येता ।
 दैखीक :—

गोडाक गोडसाणि, मिटाक मिटसाणि, आमब्याक आमसाणि, मूताक खारसाणि, मिरयाक हुलपटाणि, उश्शाक तेला वासणा, फुलाक परमळ, आयदनाक मासळे वासणा, तेलाक खूवंटाणि, गूवाक घाणि ।

मिटाक मिटसाणि ना तरी ? तें मीट व्हय ?

“शिताक मीट घालि” म्हणतात । हांगा “क” चो अर्थ कसो ? “क” प्रयोजनार्थक जायत । शित रुचिकर करचे उद्देशी “शिताक” मीट । शितांतु मीट घाल्यारी ? “शितांतु” मीट घालचे नज । कित्या ? शित अरुचिकर जायत । अशीच आनी

११. ವ್ಯಾರಾ ಸಂದರ್ಭಾಂತು ವಸ್ತು ಮೊಲ್ ಕರತನಾ ವಾ ಸಾಂಗ್ತನಾ ವಸ್ತುನಾಮಾ ಸರಿ “ಕ” ಜೊಡ್ತಾ, ಆನಿ ರೇಟ್ (ದರ್) ಸಾಂಗ್ತನಾ ಯುನಿಟಾ ಸರಿಯ “ಕ” ಲಾಗ್ತಾ.
 ದೇಖೀಕ್ :—

ಒರಾಕ್ ಮೊಲ್ ಚಡ್ತಾ ಆಸಾ. ಆಜ್ ಕಸಲೇ ವಸ್ತುಕ್ ಮೊಲ್ ಉಣೆ ? ಸಗ್ಡಾಕ್ ಮೊಲ್ ಆಸಾ ; ದುಡ್ಡಾಕ್ ಮಾತ್ ನಾ. ಮನಿಸಾಕ್ಚೆ ಮೊಲ್ ನಾ ಜಾಲಾಂ.

ಚಣ್ಯಾಕ್ ಕಶಿ ? ಚಣೊ ಲಿಟರಾಕ್ ಧಾ ರುಪಯಾ ; ಕಿಲೊಕ್ ಇಕ್ರಾ ರುಪಯಾ. ಕೆಳಿಂ ರುಪ್ಯಾಕ್ ಪಾಂಚ್.

ಲಾಗೀಚೆ ದೋನ್ ಪದಾಂಕ್ “ಕ” ಯೆತಾ ತರೀ ವಾಕ್ಯ ಆಯ್ಕಾಕ್ ವಾಯ್ಟ್ ಆಸ್ತಲೆಂ. ದೆಖೊನ್ ಎಕಾಸರಿಚೆ “ಕ” ಸೊಡ್ಚಿ ಸಂವಯ್ ಆಸಾ. “ಚಣ್ಯಾಕ್ ಲಿಟರಾಕ್ ಧಾ ರುಪಯಾ” — ಅಶಿ ಮ್ಹಣುನಾತ್. “ಚಣೊ ಲಿಟರಾಕ್” ಮ್ಹಣುತಾತ್. ಅಥವಾ ಚಣ್ಯಾಕ್ ಧಾ ರುಪಯಾ, ಲಿಟರಾಕ್ ಕಿ ಕಿಲೊಕ್ ? ಅಥವಾ “ಲಿಟರ್ ಕಿ ಕಿಲೊ ?” ಕಿಲೊ ಇಕ್ರಾ ರುಪಯಾ ; ಲಿಟರ್ ಧಾ ರುಪಯಾ — ಅಶೀಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

ವ್ಯಾರಿ ಸಾಮಾನ್ ಮೊಲಾಕ್ ವಿಕಾತ್ ; ಮೊಲ್ ಘೆತಾತ್. ಗಿರಾಯ್ಕ್ ಸಾಮಾನ್ ಮೊಲಾಕ್ ಘೆತಾತ್ ; ಮೊಲ್ ದಿತಾತ್. ಮೊಲ್ ಘೆವಪ್, ಮೊಲಾಕ್ ಘೆವಪ್ ಆನಿ ಮೊಲ್ ದೀವಪ್, ಮೊಲಾಕ್ ದೀವಪ್ — ಹ್ಯಾ ಪ್ರಯೋಗಾಂಚೊ ಅರ್ಥಭೇದ್ ಪಳೊಂವ್ಚೊ.

१३. ವಸ್ತುಂಚಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ್ ರುಚಿ, ಸಾಣಿ, ವಾಸಣಾ ವಾ ಪರ್ಮಳ್ ಸಾಂಗ್ತನಾ ವಸ್ತುನಾಮಾ ಸರಿ “ಕ” ಯೆತಾ.
 ದೇಖೀಕ್ :

ಗೊಡಾಕ್ ಗೊಡ್ಸಾಣಿ, ಮಿಟಾಕ್ ಮಿಟ್ಸಾಣಿ. ಆಂಬ್ಯಾಕ್ ಆಮ್ಬಾಣಿ, ಮುತಾಕ್ ಮುರ್ಸಾಣಿ, ಮಿರ್ಯಾಕ್ ಹುಲ್ಪಟಾಣಿ ಉತ್ಯಾಕ್ ತೆಲಾ ವಾಸಣಾ, ಫುಲಾಕ್ ಪರ್ಮಳ್, ಆಯ್ದನಾಕ್ ಮಾಸ್ಲೆ ವಾಸಣಾ, ತೆಲಾಕ್ ಖುಂವ್ಪಾಣಿ, ಗುವಾಕ್ ಘಾಣಿ.

ಮಿಟಾಕ್ ಮಿಟ್ಸಾಣಿ ನಾ ತರೀ ? ತೆಂ ಮಿಟ್ ವ್ಹಯ್ ?

“ಶಿತಾಕ್ ಮಿಟ್ ಘಾಲಿ” ಮ್ಹಣ್ತಾತ್. ಹಾಂಗಾ “ಕ”ಚೊ ಅರ್ಥ್ ಕಸೊ ? “ಕ” ಪ್ರಯೋಜನಾರ್ಥಕ್ ಜಾಯ್ತ. ಶಿತ್ ರುಚಿಕರ್ ಕರ್ಚೆ ಉದ್ದೆಶಿಂ “ಶಿತಾಕ್” ಮಿಟ್. ಶಿತಾಂತು ಮಿಟ್ ಘಾಲ್ಯಾರಿ ? “ಶಿತಾಂತು” ಮಿಟ್ ಘಾಲ್ಚೆ ನಜ. ಕಿತಾ ? ಶಿತ್ ಅರುಚಿಕರ್ ಜಾಯ್ತ. ಅಶೀಚ್ ಆನಿ ಏಕ್

एक उदाहरण: “चायेक” सक्कर उणे; म्हणु “चायेंतु” घालनाका । सक्कर वेगळेंच दवर । जाय जालोलो घेवूं ।

“क” आनी “आंतु-” च्यान जावचो अर्थभेद पळैयात ।

अशीच: “इडलेक” चाटणी, वा साम्बार । “चाटणेक” टोमाटो घाल । “साम्बाराक” एदेंच तूप जाय । अम्बले “लोणचाक” कसली तिकसाण ! अब्बा ! पेजेंतु फातर । तो ओरवांतुलो; आमी घालचो व्हय ?

तुमी माजे पोटार मारुनये; “शितांतु” रेंव घालुनये ।

“चायेंत” मूय, पळे । नाका, व्हर ।

रांदप्यान “रांदयेंतु” मीट भरनु घालें; “पायसांतूय” घालें । छे, जिवेर दवरुंक जायना । तांडांतु रेंव घालनु उस्सळ्ळो ! बायिचे “उदकाक” कसली घाणि ही ? “बायितु” एदें मीट घालचें । उदक फटिक सरी जातलें; मागीर “उदकाक” घाणि येवची ना ।

१४, प्रभावसूचक — ऊंच जायते उदाहरणांतु “क” प्रयोजन सूचक आसता, हें आमी देखलें । कांय प्रसंगांतु “क” प्रभाव सूचक जाता । देखीक:— पोटाक दुकी, रोगाक ओखद, मात्याक तेल, आंगाक खोरजु, इंजनाक पेट्रोल । ह्या पदबन्धांतु (Phrases) दुसरे उतरान सूचांचे वस्तुचो प्रभाव (Effect) पळे वस्तुचेर पडता । विन्दुराक विष दवरप, वोताक सातली धरप. घराक उजो लावप, रूकाक नवी अंकुरी फुटप, दुदनीक फळ धरप—असले मदबन्धांतूय “क” प्रत्यय प्रभावसूचक आसता । विषान विन्दुर मरतलो, सातली धरल्यार वोता दगदग उणे जावयेत, उजो लायल्यार घर लासून वतलें इत्यादी “क” निमित्तीं जावचो अर्थ ।

१५. कोंकणींतु क्रियाधातूक लागचो “उंक” प्रत्यय आसा । देखीक:— वच — वचूंक; ये — येवूंक;

ಉದಾಹರಣೆ: “ಚಾಯೆಕ್” ಸಕ್ಕರ್ ಉಣೆ; ಮ್ಹಣು “ಚಾಯೆಂತು” ಫಾಲ್ಕಾಕಾ. ಸಕ್ಕರ್ ಮೆಗ್ಗಿಂಚ್ ದವರ್. ಜಾಯ್ ಜಾಲೊಲೊ ಘೆವೊಂ.

“ಕ” ಆನಿ “ಆಂತು”—ಚ್ಯಾನ್ ಜಾವ್ಚೊ ಅರ್ಥಭೇದ ಪಳೆ ಯಾತ್.

ಅಶೀಚ್: “ಇಡ್ಲೆಕ್” ಚಾಟ್ಲಿ, ವಾ ಸಾಂಬಾರ್. “ಚಾಟ್ಲೆಕ್” ಟೊಮಾಟೊ ಫಾಲ್. “ಸಾಂಬಾರಾಕ್” ಎದೆಂಚ್ ತೊಪ್ ಜಾಯ್. ಅಂಚ್ಲೆ “ಲೊಣ್ಣಾಕ್” ಕಸಲಿ ತಿಕ್ಸಾಣ್ ! ಅಬ್ಬಾ ! ಪೆಜೆಂತು ಫಾತರ್. ತೊ ಒರ್ವಾಂತುಲೊ; ಆಮಿ ಫಾಲ್ಕೊ ವ್ಹಯ್ ?

ತುಮಿ ಮಾಜೆ ಪೊಟಾರ್ ಮಾರುಂನಯೆ; “ಶಿತಾಂತು” ರೆಂವ್ ಫಾಲುಂನಯೆ.

“ಚಾಯೆಂತು” ಮೂಯ್, ಪಕೆ. ನಾಕಾ, ವ್ಹರ್.

ರಾಂದ್ಪ್ಯಾನ್ “ರಾಂದಯೆಂತು” ಮಿಟ್ ಭರ್ಚು ಫಾಲೆಂ; “ಪಾಯಸಾಂತೂಯ್” ಫಾಲೆಂ. ಛೆ, ಜಿಬೆರ್ ದವರುಂಕ್ ಜಾಯ್ನಾ. ತೊಂಡಾಂತು ರೆಂವ್ ಫಾಲ್ಕು ಉಸ್ಕಳೊ! ಬಾ ಯಿಂಚಿ “ಉದ್ಕಾಕ್” ಕಸಲಿ ಫಾಣಿ ಒ? “ಬಾಯಿಂತು” ಎದೆಂ ಮಿಟ್ ಫಾಲ್ಚೆಂ? ಉದಕ್ ಫಟಿಕ್ ಸರಿ ಜಾತಲೆಂ; ಮಾಗಿರ್ “ಉದ್ಕಾಕ್” ಫಾಣಿ ಯೆವ್ಚಿ ನಾ.

೧೪. ಪ್ರಭಾವಸೂಚಕ — ಉಂಚ್ ಜಾಯ್ತೆ ಉದಾಹರಣಾಂತು “ಕ” ಪ್ರಯೋಜನಸೂಚಕ ಆಸ್ತಾ, ಹೆಂ ಆಮಿ ದೆಖ್ಲೆಂ. ಕಾಂಯ್ ಪ್ರಸಂಗಾಂತು “ಕ” ಪ್ರಭಾವಸೂಚಕ ಜಾತಾ. ದೆಖೀಕ್:- ಪೊಟಾಕ್ ದುಕೀ, ರೋಗಾಕ್ ಒಖಿದ್, ಮಾತ್ಯಾಕ್ ತೇಲ್, ಆಂಗಾಕ್ ಬೊರ್ಜು, ಇಂಜನಾಕ್ ಪೆಟ್ರೊಲ್. ಹ್ಯಾ ಪದಬಂಧಾಂತು (phrases) ದ್ವಸ್ತ್ರ ಉತ್ರಾನ್ ಸೂಚ್ತಾಂಚಿ ವಸ್ತುಚೊ ಪ್ರಭಾವ (effect) ಪೆಲೆ ವಸ್ತುಚೆರ್ ಪಡ್ತಾ. ವಿದುರಾಕ್ ವಿಷ್ ದವರಪ್, ಪೊತಾಕ್ ಸಾತಲಿ ಧರಪ್, ಫರಾಕ್ ಉಜೊ ಲಾವಪ್, ರುಕಾಕ್ ನವಿ ಅಂಕುರಿ ಫುಟಪ್, ದುದ್ದೀಕ್ ಫಳ್ ಧರಪ್—ಅಸಲಿ ಪದಬಂಧಾಂತೂಯ್ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಪ್ರಭಾವಸೂಚಕ ಆಸ್ತಾ. ವಿಷಾನ್ ವಿದುರ್ ಮರತಲೊ, ಸಾತಲಿ ಧರ್ಮಾನ್ ಪೊತಾ ಧಗ್ಧಗ್ ಉಣಿ ಜಾವ್ಚೆ, ಉಜೊ ಲಾಯ್ಲಾರ್ ಫರ್ ಲಾಸೂನ್ ವತಲೆಂ ಇತ್ಯಾದಿ “ಕ” ನಿಮಿತ್ತಿಂ ಜಾವ್ಚೊ ಅರ್ಥ.

೧೫. ಕೊಂಕಣಿಂತು ಕ್ರಿಯಾ ಧಾತೂಕ್ ಲಾಗ್ಚೊ “ಉಂಕ್” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಆಸಾ. ದೆಖೀಕ್:- ವಚ್—ವಚೊಂಕ್; ಯೆ—ಯೆಂ

वाच — वाचूंक; निदे — निदेवूंक इत्यादी । ह्या रूपाक पुर्वील्ले व्याकरणकार क्रियेचें सामान्यरूप म्हणतात । ह्या रूपाक अस्तंते व्याकरणांतुले "Infinitive of purpose" हाचो अर्थ आसा । देखून हांतुले "क" प्रयोजनार्थक म्हण सांगयेत ।

१६. हो "क" प्रत्यय कोंकणींतु काल, स्थळ, परिमाण इत्यादी सुचौंच्या पदांतूय येता । उदाः • मुरवेक, आरंवाक, आखेरेक, रातीक, आजीक, दिसाक पांच वेळ, म्हैन्याक एक फंतां, इत्यादी ।

मुरवेक, आरंवाक = At the beginning

आखेरेक = In the end

आजीक = For today

दिसाक पांच वेळ = Five times per day

म्हैन्याक एक फंतां = Once a month

हांगा in, at, असले अर्थ दाखौंचे खातीर "क" समर्थ जाता देखून हांगा "क" अधिकरणार्थक म्हण सांगयेत ।

१७. कोंकणींतु नामां सरी "क" प्रत्यय लागून जाल्लेलीं थोडीं पदां कालक्रमान नामां जाल्यांत । उदाः— उज्याकः उजो → उज्या + क — उज्याक तरी "उजो" ह्या नामाक "क" लागून "उज्याक" जाला । आतां "राकुड" ह्या अर्थान "उज्याक" पदाचो प्रयोग जाता । घरांतु "उज्याक" ना म्हळ्यार "राकुड" ना म्हणु अर्थ ।

अशीच "खाण" ह्या अर्थान "खावच्याक" चलता । "खावच्याक कितें हाडलें" म्हळ्यार "खाण कितें हाडलें" म्हणूच अर्थ ।

बळीक — हो शब्दु विचित्र दिसता । Small pox ह्या अर्थान आज हो शब्दु चलता । पुर्वील्ले कालाक भोगोलि आयले कोपा निमित्त्यान Small pox येता म्हणु लोकांक विश्वास आशिल्लो । त्या कालाक "बळीक आयली" म्हळ्यार "भोगोलि आई बळी घेवच्याक आयली" म्हणु अर्थ जातालो । वतां वतां पुर्वील्लो अर्थ गेलो आनी "बळीक आयली" हाचो अर्थ बदललो । "बळीक" नांवाचो रोग आयलो, अशी

पुणोक्; वाचो-वाचोणोक्; निदो-निदोपुणोक् इत्यादि. ह्या रुपाक पुर्विल्ले व्याकरणकारां क्रीयेंतु सांमन्य रुपां म्हणुतात. ह्या रुपाक अस्यम्ह् व्याकरणान्तु ताली "Infinitive of purpose" हांको अधो असा. दमोन् हांतुलीं "क" प्रयोगान्नाधोक् म्हणु सांग्ंयेंत.

०१. हो "क" प्रत्यय कौंकळींतु काल, स्थळ, परिमाण इत्यादि सुचोव्पाक पदाम्तांय् येंता. लुदाः मुरवेक, अरंवाक, अयेंरेक, रातीक, अजेक, दिसाक पांच वेळ, म्हैन्याक एक फंतां, इत्यादि.

मुरवेक, अरंवाक = At the beginning

अयेंरेक = In the end

अजेक = For today

दिसाक पांच वेळ = Five times per day

म्हैन्याक एक फंतां = Once a month

हांगा in at असली अधो दाकोव्पे खातीर "क" समर्थ जाता दमोन् हांगा "क" अधिकरणार्थक म्हणु सांग्ंयेंत.

०२. कौंकळींतु नामान्सो "क" प्रत्यय लुगोन् जाल्लो धोडो पदाम्तां कालक्रमान् नामान् जाल्ंयें. लुदाः-लुजाकः लुजो-लुजा+क= लुजाक तरे "लुजो" ह्या नामाक "क" लुगोन् "लुजाक" जाला. अतां "राकुड" ह्या अधोन् "लुजाक" पदांको प्रयोग जाता. फंतांय् "लुजाक" ना म्हण् "राकुड" ना म्हणु अधो.

अशीच "खाण" ह्या अधोन् "खावच्याक" जाल्. "खावच्याक कितें हाडलें" म्हण् "खाण कितें हाडलें" म्हणु अधो.

बळीक-हो शब्दु विचित्र दिसता. Small pox ह्या अधोन् अशी हो शब्दु जाल्. पुर्विल्ले कालाक लुगोली अयेंली कोपा निमित्त्यान Small pox येता म्हणु लोकांक विश्वास अशिल्लो. त्या कालाक "बळीक आयली" म्हण् अर्थ जातालो. वतां वतां पुर्विल्लो अर्थ गेलो आनी "बळीक आयली" हाचो अर्थ बदललो. "बळीक" नांवाचो रोग आयलो, अशी

ಅರ್ಥೆ ಜಾವ್ನ್ಕು ಲಾಗಲೊ । ಆತಾಂ, ಬಳಿಕ್ = Small pox. ಬಳಿ ಹ್ಯಾ ಶಬ್ದಾ ಸರಿ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ ಜೊಡ್ನ್ ಜಾಲೆಲೆಂ ಪದ್ ಹೆಂ ।

ಬಳಿ → ಬಳಿ + ಕ → ಬಳಿಕ್

೧೮. ಕೊಂಕಣಿತ್ಲಿ “ಫಲ” ಧಾತುಕ್ ಒಂಕ್ ವಿಶೇಷ ಗುಣ ಆಸಾ । ತಾಚೆ ಕರ್ತಾಕ್ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ ಲಾಗತಾ ಆನಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ್ ಬದಲತಾ । ಜಾಣ, ನೆಣ ಹಾಂಚೆ ಪ್ರಯೋಗಾ ಸರಿ ತುಲನ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಲೆಂ । ಉದಾ:—

ಹಾಂವ್ ಜಾಣ = ಮಾಕಾ ಕಡತಾ

ಹಾಂವ್ ನೆಣ = ಮಾಕಾ ಕಡನಾ

ಆಮಕಾಂ ಹಿ ವಾರ್ತಾ ಕಡತಾ ।

” ” ” ಕಡ್ಲಿ ।

” ” ” ಕಡತಾಲಿ ।

” ” ” ಕಡತಲಿ ।

ತುಮಿ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಆಮಕಾಂ ಕಡ್ಲೆಂ ।

” ” ” ಕಡತಾ ।

” ” ” ಕಡತಾಲೆಂ ।

” ” ” ಕಡತಲೆಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ।

೧೯. “ಮೆಳ್” ಧಾತುಕ್ ಆನಿ ಒಂಕ್ ವಿಶೇಷ ಆಸಾ । ಹ್ಯಾ ಧಾತುಕ್ ದೊನ್ ಅರ್ಥೆ ಆಸಾತ್ । (i) to meet (ii) to get. ಪೆಲೆ ಅರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರತನಾ ವಾಕ್ಯರೀತಿ ಅಶಿ:— ಪೊರ್ಣ್ ಆಮಿ ದಿಲ್ಲಿತ್ಲಿ ಮೆಳ್ತಲೆಂ । ಆಜ್ ಹಾಂಗಾ ಮೆಳ್ತಲ್ಯಾತ್ । ಆನಿ ಕೆದನಾ ಮೆಳ್ತಲೆಂ ?

ಹಾಂಗಾ ಕರ್ತಾಕ್ “ಕ” ಲಾಗತಾ । ತರಿ ದ್ವಿಸರೇ ಅರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರತನಾ, ವಾಗ್ ರೀತಿ ಅಶಿ ಆಸತಲಿ:— ಪುತಾಕ್ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಮೆಳ್ತೊ । ತುಮಕಾಂ ಮಜೂರಿ ಮೆಳ್ತಲಿ ? ಹಾಂಕಾಂ ಪೆಸೆ ಮೆಳ್ತಲೆ ನಾ ।

ಹಾಂಗಾ ಕರ್ತಾ ಲಾಗಿಂ “ಕ” ಜೊಡ್ತಾ, ಆನಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಾಚೆ ಲಿಂಗ-ವಚನಾಕ್ ಅನುಸರೊನ್ ಬದಲತಾ । ಪೆಲೆ ಅರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರತನಾ ಅಶೆಂ ಜಾಯನಾ ।

೨೦. ಇತಿಹಾಸ:—

ಆತಾಂ ಮೆರೆನ್ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯಾ ವಿಸಿಂ ಆಮಿ ಕೆಲ್ಲೆಲೆ ಚಿಂತೆನಾಚೆ ಆಧಾರಾರ್ ಒಂಕ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಜಾತಾ. ಹೊ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ವಾ ಅಪಭ್ರಂಶ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ಪರಂಪರೆಂತ್ಲಿ

ಅರ್ಥ್ ಜಾವೊಂಕ್ ಲಾಗ್ಲೊ. ಆತಾಂ, ಬಳಿಕ್ = Small pox. ಬಳಿ ಹ್ಯಾ ಶಬ್ದಾ ಸರಿ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಜೊಡ್ನ್ ಜಾಲೆಲೆಂ ಪದ್ ಹೆಂ.

ಬಳಿ—ಬಳಿ+ಕ=ಬಳಿಕ್.

೧೮. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲಿ “ಫಲ್” ಧಾತುಕ್ ಒಂಕ್ ವಿಶೇಷ ಗುಣ್ ಆಸಾ. ತಾಚೆ ಕರ್ತಾಕ್ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಲಾಗ್ತಾ ಆನಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ್ ಬದಲ್ತಾ. ಜಾಣ, ನೆಣ, ಹಾಂಚೆ ಪ್ರಯೋಗಾಸರಿ ತುಲನ್ ಕೆಲ್ಯಾರ್ ತೆಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಜಾತಲೆಂ.

ಉದಾ:—ಹಾಂವ್ ಜಾಣ=ಮಾಕಾ ಕಡ್ತಾ.

ಹಾಂವ್ ನೆಣ=ಮಾಕಾ ಕಡನಾ.

ಆಮಕಾಂ ಹಿ ವಾರ್ತಾ ಕಡ್ತಾ.

” ” ” ಕಡ್ಲಿ.

” ” ” ಕಡ್ತಾಲಿ.

” ” ” ಕಡ್ತಲಿ.

ತುಮಿ ಸಾಂಗ್ಚೆಂ ಆಮಕಾಂ ಕಡ್ಲೆಂ.

” ” ” ಕಡ್ತಾ.

” ” ” ಕಡ್ತಾಲೆಂ.

” ” ” ಕಡ್ತಲೆಂ, ಇತ್ಯಾದಿ.

೧೯. “ಮೆಳ್” ಧಾತುಕ್ ಆನಿ ಒಂಕ್ ವಿಶೇಷ ಆಸಾ. ಹ್ಯಾ ಧಾತುಕ್ ದೋನ್ ಅರ್ಥ್ ಆಸಾತ್. (i) to meet (ii) to get. ಪೆಲೆ ಅರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರತನಾ ವಾಕ್ಯ ರೀತಿ ಅಶಿ:—ಪೊರುಂ ಆಮಿ ದಿಲ್ಲಿಂತ್ಲಿ ಮೆಳ್ತಲೆಂ. ಆಜ್ ಹಾಂಗಾ ಮೆಳ್ತಲ್ಯಾತ್. ಆನಿ ಕೆದನಾ ಮೆಳ್ತಲೆಂ ?

ಹಾಂಗಾ ಕರ್ತಾಕ್ “ಕ” ಲಾಗತಾ. ತರೀ ದುಸ್ರೇ ಅರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರತನಾ, ವಾಗ್ ರೀತಿ ಅಶಿ ಆಸ್ತಲಿ: ಪುತಾಕ್ ಪುರಸ್ಕಾರ್ ಮೆಳ್ತೊ. ತುಮಕಾಂ ಮಜೂರಿ ಮೆಳ್ತಲಿ? ಹಾಂಕಾಂ ಪೆಸೆ ಮೆಳ್ತಲೆ ನಾ.

ಹಾಂಗಾ ಕರ್ತಾ ಲಾಗಿಂ “ಕ” ಜೊಡ್ತಾ, ಆನಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ಮಾಚೆ ಲಿಂಗ್-ವಚನಾಕ್ ಅನುಸರೊನ್ ಬದಲ್ತಾ. ಪೆಲೆ ಅರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯೋಗ್ ಕರತನಾ ಅಶೆಂ ಜಾಯ್ನಾ.

೨೦. ಇತಿಹಾಸ:—

ಆತಾಂ ಮೆರೆನ್ “ಕ” ಪ್ರತ್ಯಯಾವಿಂ ಆಮಿ ಕೆಲ್ಲೆಲೆ ಚಿಂತೆನಾಚೆ ಆಧಾರಾರ್ ಒಂಕ್ ಸಾಂಗೊಂಕ್ ಜಾತಾ. ಹೊ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ವಾ ಅಪಭ್ರಂಶ ಭಾಸಾಂಚ್ಯಾ ಪರಂಪರೆಂತ್ಲಿ

ಖರ್ಚಿಕ್ಕೂನ್ ಆಯಲೊ? ಹಾಕಾ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಸೆಚೆ “ಕು” ಪ್ರತ್ಯಯಾ ಸರಿ ಅರ್ಥಾನಿ ಆನಿ ಪ್ರಯೋಗಾನಿ ಸಂಬಂಧ್ ದೆಖ್ತಾ.

ಮೆಳನಾ. ಮಿಂಯಿಥಕ್ಕೂನ್ ಆಯ್ಲೊ? ಹಾಕಾ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಸೆಚೆ “ಕ್ಯು” ಪ್ರತ್ಯಯಾಸರಿ ಅರ್ಥಾನ್ ಆನಿ ಪ್ರಯೋಗಾನ್ ಸಂಬಂಧ್ ದೆಖ್ತಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರದೇಶ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಸೆಚೆ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಸೆಂಚ್ಯಾಂಲೆಂ ಶಾಸನ್ ಅನೇಕ್ ಶತಮಾನಾಕ್ ಥಾಂಗಾ ಚಲ್ಲೆಂ. ದೆಖೊನ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಸೆಂಚ್ಯಾಂಲೆಂ ಹೊ ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಮೆಳ್ಳೊ ಆನಿ ಜಮ್ಲೊ ಜಾವ್ತಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಪ್ರದೇಶ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಸೆಚೆ ಪ್ರದೇಶಾಕ್ ಲಾಗೂನ್ ಆಸಾ. ಆನಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಸೆಂಚ್ಯಾಂಲೆಂ ಶಾಸನ್ ಅನೇಕ್ ಶತಮಾನಾಕ್ ಥಾಂಗಾ ಚಲ್ಲೆಂ. ದೆಖೊನ್ ಕನ್ನಡ ಭಾಸೆಂಚ್ಯಾಂಲೆಂ ಹೊ ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಮೆಳ್ಳೊ ಆನಿ ಜಮ್ಲೊ ಜಾವ್ತಾ.

— ಪಿ. ಜಿ. ಕಾಮತ್.

— ಪಿ. ಜಿ. ಕಾಮತ್.

ನಿರಾಶಾ

ನಿತಲಿ ನಿಲಯಾ ಮಲಬಾರ ಪಲೆ
ಕಾಣವಾಣೆಚಿ ಕುಪಾಂ
ಭರಲ್ಯಾರ ಕಸೆ ದಿಸತ ಮಲಬ
ತಶಿಂ ತುಜಿಂ ದುಖಾಂ

ಸುಕಲ್ಯಾಂತ ಗಾಲಾರ ಕೆಸ ಕಪಲಾರ
ಉಬ್ಬಿಂ ಕಾಳಿಂ ಖತಾಂ
ಹಾಡುನ್ ಉಡಾಸ್ ಘಡಿ ವಿಕಾಳ
ಜೆದನಾ ಆಮಚಿಂ ಸುಖಾಂ
ತುಟಾಂ ಉಬ್ಬಿಂ ವಾಚಾರ್ ಜಿಣಿ
ನಿರಾಧಾರಿ ಸುತಾಂ

ತುಜ್ಯೊ ಮ್ಹಜ್ಯೊ ವಾಟೊ ಗೆಲ್ಯೊ
ಧರ್ಮ ವಿರೋಧ್ ದಿಶಾ
ತಶಿಂಚಿ ಗೆಲಿ ಜಗಯಲಿ
ಜಿಣಿಯೆಂತಲಿ ಸರ್ವ್ ಆಶಾ .

— ಜೆ. ಬಿ. ಮೋರಾಯಸ್.

ನಿರಾಶಾ

ನಿರಾಶ್ ನಿಲಾ ಮಲ್ಬಾರ್ ಪಳೆ
ಕಾಳ್ವಾಣೆಚಿಂ ಕುಪಾಂ
ಭರಲ್ಯಾರ್ ಕಸೆ ದಿಸತ್ ಮೆಳುನ್
ತಶಿಂ ತುಜಿಂ ದುಖಾಂ.

ಸುಕಲ್ಯಾಂತ ಗಾಲಾರ್ ಕೆಸ್ ಕಪಲಾರ್
ಉಬ್ಬಿಂ ಕಾಳಿಂ ವಿತಾಂ
ಹಾಡುನ್ ಉಡಾಸ್ ಘಡಿ ವಿಕಾಳ್
ಜೆದ್ನಾಂ ಆಮಿಂ ಸುಖಾಂ
ತುಜೊನ್ ಉಬ್ಬಿಂ ವಾಚಾರ್ ಜಿಣಿ
ನಿರಾಧಾರಿ ಸುತಾಂ.

ತುಜ್ಯೊ ಮ್ಹಜ್ಯೊ ವಾಟೋ ಗೆಲ್ಯೊ
ಧರ್ಮ ವಿರೋಧ್ ದಿಶಾ
ತಶಿಂಚಿ ಗೆಲಿ ಜಗಯ್ಲಿ
ಜಿಣಿಯೆಂತಲಿ ಸರ್ವ್ ಆಶಾ.

— ಜೆ. ಬಿ. ಮೋರಾಯಸ್.

कोंकणी वाग्शास्त्राचे स्वरूप विशेष

कोशकरी नागशास्त्राचे स्वरूप विशेष

१. भाषाशास्त्राची (Linguistics) एक विभाग जावन आस वाग्शास्त्र (Etymology). वाग्ग्रचना (word-formation), अक्षरावलि (Orthography), अनी वागर्थ (Semantics) ताचे उपविभाग ।

२. वाक् (Word):— वाक् एक अक्षरांचि माळा* । सग अक्षरां माळो वाकां जायनांति । उदा:— आ व म—हे माळेक वाक म्हणूक ना, कारण तें अर्थरहित । तेच अक्षरांक स्थानभेद हाडून आमव (mango) बरेयल्यारि, आतां तिका अर्थ जाता, ती एक वाक जाता । अर्थवत अक्षरावलीक मात्र वाक मणु लेक्यात ।

३. वागर्थ:— वाकांचो अर्थ अक्षरांचे स्थानांक (sequence) आधार करुन आस । उदा:— राजा (King)—हे अक्षरांक उपराटे स्थानां दिल्यारि, जारा (libertine, मीण्डु) मणु अर्थ जाता । नदी (river)—हें उपराटे बरेयल्यारि, दीन (weak, दुर्बळो) अर्थ जाता । मन (mind)—हांचे स्थान उपरतिल्यारि, नम (obeisance) मणु अर्थ व्यत्यासु जाता ।

४. अर्थग्राह:— अर्थग्राहाचें यंत्रकार्य (mechanism) तांगु सांगिल्या रीतीन आस :

बोळि वाकां कान, ग्रहण करताति, लिप्त वाकां दोळे पळोयताति । वाकानिमित्ति कर्मेन्द्रियांक जावंचे विकार सिरां माध्यमांतुल्यान (through the medium of nerves) चिदेन्द्रियाक (brain) धाडताति । चिदेन्द्रिय अक्षरस्थान निर्णय करुन

१. भाषाशास्त्राची (Linguistics) एक विभाग जावुन आस वाग्शास्त्र (Etymology). वाग्ग्रचना (word-formation), अक्षरावलि (Orthography), अनी वागर्थ (Semantics) ताचे उपविभाग ।

२. वाक् (Word):—वाक् एक अक्षरांचि माळा* । सग अक्षरां माळो वाकां जायनांति । उदा:— आ व म—हे माळेक वाक म्हणूक ना, कारण तें अर्थरहित । तेच अक्षरांक स्थानभेद हाडून आमव (mango) बरयल्यारि, आतां तिका अर्थ जाता, ती एक वाक् जाता । अर्थवत अक्षरावलीक मात्र वाक् मणु लेक्यात ।

३. नागर्थ:— वाकांचो अर्थ अक्षरांचे स्थानांक (sequence) आधार करुन आस । उदा:— राजा (King)—हे अक्षरांक उपराटे स्थानां दिल्यारि, जारा (libertine, मीण्डु) मणु अर्थ जाता । नदी (river)—हें उपराटे बरयल्यारि, दीन (weak, दुर्बळो) अर्थ जाता । मन (mind)—हांचे स्थान उपरतिल्यारि, नम (obeisance) मणु अर्थ व्यत्यासु जाता ।

४. अर्थग्राह:— अर्थग्राहाचें यंत्रकार्य (mechanism) तांगु सांगिल्या रीतीन आस :

बोळि वाकां कान, ग्रहण करताति, लिप्त वाकां दोळे पळोयताति । वाकानिमित्ति कर्मेन्द्रियांक जावंचे विकार सिरां माध्यमांतुल्यान (through the medium of nerves) चिदेन्द्रियाक (brain) धाडताति । चिदेन्द्रिय अक्षरस्थान निर्णय करुन

* माळा नांतिल्ली एकशब्द (monosyllabic) वाकां कोंकणींतु आसाति । उदा: ना (no), ओं (pranava), यो (come), पी (drink), न्हा (bathe) कीं (symbol of a question), खा (eat), जा (to happen), ग (filth), पू (pus), बी (seed) भी (to fear), दी (give) इत्यादि ।

* माळा नांतिल्ली एकशब्द (monosyllabic) वाकां कोंकणींतु आसाति । उदा: नां (no), ओं (pranava), यो (come), पी (drink), न्हा (bathe) कीं (symbol of a question), खा (eat), जा (to happen), ग (filth), पू (pus), बी (seed) भी (to fear), दी (give) इत्यादि ।

ಅರ್ಥ ಸಂಜತ । ತೊ ಅರ್ಥ್ ಏಕು ಅನಭವು (experience) ಮಣು ಮನಾಂತು ಏಕ ಖಣಾಂತು ಧವರುನ ಧೇತ (pigeon-hole-ing). ಅವಶ್ಯ ಪಡ್ಚ್ಯಾ ವೆಣಾರಿ ಪೂರ್ವಾನುಭವಾಕ ಪುನಶ್ಚಿಂತನಾ ಕೆಲ್ಯಾರಿ ತಾಕಾ ಉಡಗಾಮು (memory) ಮ್ಹಣತಾತಿ । ಚಿದೇಂದ್ರಿಯಾಂತು ಹೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಚಲಚೆ ವಿಧ ಆತಾಂಯ ಕೊಣಾಕ ಸ್ಪಷ್ಟ ಜಾಲೆ ನಾ । ವೈಜ್ಞಾನಿಯಾಕ ಸರಿ ಸಂಜಲೆ ನಾ ।

5. ವಾಕ್-ಅರ್ಥಾಚೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ:-

ವಾಕ್ ಅನಿ ತಾಜೊ ಅರ್ಥ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ (inseparable) ಜಾವೂನ ಆಸಾತಿ । ಉದಾ:-ಗಾಯಿ ಮ್ಹಣಲೆಲೆ ವಾಕ್ ದೆಕಲ್ಯಾರಿ ಅಥವಾ ಆಯಕಲ್ಯಾರಿ, ತೇಚ್ ಸಮಯಾರಿ ಗಾಯಚೆ ರೂಪ (ಅರ್ಥ್) ಮನಾಂ ನಿಯಾಡತ । ಹೆಂ ಉಪರಾಡೆ ಪ್ರವರ್ತತ; ಗಾಯಕ ಸ್ವತಾ ಪಡ್ಚೊಲ್ಯಾರಿ, “ಗಾಯಿ” ಮ್ಹಣಲೆಲೆ ವಾಕ್ ಮನಾಂ ಉಡತ ಅಥವಾ ಜಿವೇರಿ ಯೆತ ।

6. ಸ್ಫೊಟ ತತ್ವ:-

ಸುಮಾರ ಪಂಚವೆ ಶತಾಬ್ದೀತು ಭರ್ತುಹರಿ, ಕುಮರಲಿ ಭದ್ರ, ಅನಿ ತಾಂಗೇಲೊ ಮಿಮಾಂಸಕ ಶಿಷ್ಯು ಮಘನ ಮಿಶ್ರ—ಹೆ ವಿಧ್ವಾಂಸಾನಿ ಚಿದೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗವೇಷಣಾ ಖಾತೀರ ಸ್ಫೊಟ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಣು ನವೆಂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾವು ಕೆಲ್ಲೊ । ತಿನ್ ಬಾಂವಾಡಾ ಫಲ ಜಾವೂನ ತಾನಿ ಸ್ಫೊಟ ತತ್ವ ಮಣು ಏಕ ಭಾವ ತತ್ವ (abstract principle) ರಚನ ಕೆಲ್ಲೆ । ಚಿದೇಂದ್ರಿಯಾಕ ಪಾವಿಲ್ಲೆಂ ಏಕ ವಾಕ್, ಸುರ್ವೆಕ ಹೆ ಸ್ಫೊಟ ತತ್ವಾಂತು ಲಯು ಪಾವಲ್ಯಾರಿ ಮಾತ್ರ ತಾಜೊ ಅರ್ಥ್ ವಿಶದ ಕರುಂಕ ಸಾಧ್ಯ, ಅನ್ಯಥಾ ನಾ ಮಣು ವಾದು ಕೆಲ್ಲೊ । ಭರ್ತುಹರಿನ ವಾಕ್ಯಪದಿಯೆಂ, ಕುಮರಲಿ ಭದ್ರಾಂ ಶ್ಲೋಕ ವಾರ್ತಿಕಾ, ಅನಿ ಮಘನಾಂ ಸ್ಫೊಟ ಸಿದ್ಧಿ—ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಲೆ । ವಾಸ್ತವಾಕ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ದೊಡ್ಡಾಂ ಪಾಸೂನ ಅನಿ ಕಾನಾ ಪಾಸೂನ ತಾಂಕಾ ತಾಂಕಾ ಆಸಲೆಂ ಜ್ಞಾನ ದುಡಾ ವಯಿರ ಆಮಿಲ್ಯಾ ಸಾಯೆ ಮಣಕೆನ ಅತಿ ಪತಲ ಆಸಲೆಂ । ಚಿದೇಂದ್ರಿಯಾ ಪಾಸೂನ ತಾಂಗೇಲೆ ವಾದ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕಾಂಕ ಹಾಸ್ಯಜನಕ ಆಮಾಯ । ಪಂದ್ರಾವೆ ಶತಾಬ್ದೀನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕಾಂಕ phlogiston ತತ್ವ, ಅನಿ ಏಕಊಣಿಮಾವೆ ಶತಾಬ್ದೀನು Ether ತತ್ವ ಅಶಿಶ್ಚಿ ಹೆಂ ಸ್ಫೊಟ ತತ್ವ ಏಕಿ “ಚುಕಿಲ್ಲೆ ವಾಡ್” (wrong path) ಮಣು ಸಾಂಗುಕಾ । ತಾಂಗೇಲೆ ವಾದ್ ಪೂರ್ವಾ ಕಾರ್ತಿಕ (subjective), ನಂತನಾ ಕಾರ್ತಿಕ (objective) ನಾ ಆಸಲೆಂ ।

ಅರ್ಥ ಸಮ್ವತ್. ತೊ ಅರ್ಥ್ ಏಕು ಅನಭವು (experience) ಮ್ಹಣು ಮನಾಂತು ಏಕ ಖಣಾಂತು ದವರುನ್ ಘೆತ್ತ್. (pigeon-hole-ing). ಅವಶ್ಯ ಪಡ್ಚ್ಯಾ ವೆಣಾರಿ ಪೂರ್ವಾನುಭವಾಕ್ ಪುನಶ್ಚಿಂತನಾ ಕೆಲ್ಯಾರಿ ತಾಕಾ ಉಡಗಾಮು (memory) ಮ್ಹಣತಾತಿ. ಚಿದೇಂದ್ರಿಯಾಂತು ಹೀ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಚಲಚೆ ವಿಧ ಆತಾಂಯ ಕೊಣಾಕ್ ಸ್ಪಷ್ಟ ಜಾಲೆ ನಾ. ವೈಜ್ಞಾನಿಯಾಕ್ ಸರಿ ಸಮ್ಜಲೆಂ ನಾ.

7. ವಾಕ್-ಅರ್ಥಾಚೆಂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ:-

ವಾಕ್ ಅನಿ ತಾಜೊ ಅರ್ಥ್ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ (inseparable) ಜಾವೂನ್ ಆಸಾತಿ. ಉದಾ:-ಗಾಯಿ ಮ್ಹಣ್ಚೆಲೆಂ ವಾಕ್ ದೆಕ್ಲಾಂ ಅಥವಾ ಆಯ್ಕಲ್ಯಾರಿ, ತೇಚ್ ಸಮಯಾರಿ ಗಾಯ್ಚೆಂ ರೂಪ (ಅರ್ಥ್) ಮನಾಂ ನಿಯಾಡ್ಚೆ. ಉಪರಾಟಿಯೆಂ ಪ್ರವರ್ತತ; ಗಾಯಕ್ ಸ್ವತಾ ಪಳೊಯ್ಲಾರಿ, “ಗಾಯಿ” ಮ್ಹಣ್ಚೆಲೆಂ ವಾಕ್ ಮನಾಂ ಉಡೆತ್ ಅಥವಾ ಜಿವೆರಿ ಯೆತ್.

8. ಸ್ಫೋಟ ತತ್ವ:-

ಸುಮಾರ ಪಂಚವೆ ಶತಾಬ್ದೀಂತು ಭರ್ತುಹರಿ, ಕುಮರಲಿ ಭದ್ರ, ಅನಿ ತಾಂಗೇಲೊ ಮಿಮಾಂಸಕ್ ಶಿಷ್ಯು ಮಂಧನ ಮಿಶ್ರ—ಹೆ ವಿಧ್ವಾಂಸಾಂನಿ ಚಿದೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗವೇಷಣಾ ಖಾತೀರ ಸ್ಫೋಟ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮ್ಹಣು ನವೆಂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾವು ಕೆಲ್ಲೊ. ತೇಚ್ ಮಾಗ್ವಾದಾ ಫಲ ಜಾವೂನ್ ತಾನಿ ಸ್ಫೋಟ ತತ್ವ ಮ್ಹಣು ಏಕ್ ಭಾವ ತತ್ವ (abstract principle) ರಚನ್ ಕೆಲ್ಲೆಂ. ಚಿದೇಂದ್ರಿಯಾಕ್ ಪಾವಿಲ್ಲೆಂ ಏಕ್ ವಾಕ್, ಸುರ್ವೆಕ ಹೆ ಸ್ಫೋಟ ತತ್ವಾಂತು ಲಯು ಪಾವಲ್ಯಾರಿ ಮಾತ್ರ ತಾಜೊ ಅರ್ಥ್ ವಿಶದ ಕರುಂಕ ಸಾಧ್ಯ, ಅನ್ಯಥಾ ನಾ ಮ್ಹಣು ವಾದು ಕೆಲ್ಲೊ. ಭರ್ತುಹರಿನ್ ವಾಕ್ಯಪದಿಯೆಂ, ಕುಮರಲಿ ಭದ್ರಾನ್ ಶ್ಲೋಕ ವಾರ್ತಿಕಾ, ಅನಿ ಮಂಧನಾನ್ ಸ್ಫೋಟ ಸಿದ್ಧಿ—ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯ್ಲೆ. ವಾಕ್ಯವಾಕ್ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ದೊಡ್ಡಾಪಾಸೂನ್ ಅನಿ ಕಾನಾ ಪಾಸೂನ್ ತಾಂಕಾಂ ಆಸ್ಲೆಂ ಜ್ಞಾನ್ ದುಡಾ ವಯಿರಿ ಆಮಿಲ್ಯಾ ಸಾಯೆ ಮಣಕೆನ್ ಅತಿ ಪತಲ್ ಆಸ್ಲೆಂ. ಚಿದೇಂದ್ರಿಯಾ ಪಾಸೂನ್ ತಾಂಗೇಲೆ ವಾದ್ ಆಧುನಿಕ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕಾಂಕ್ ಹಾಸ್ಯಜನಕ್ ಆಸಾಯ್. ಪಂದ್ರಾವೆ ಶತಾಬ್ದೀಂತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕಾಂಲೆಂ phlogiston ತತ್ವ. ಅನಿ ಏಕಊಣಿಮಾವೆ ಶತಾಬ್ದೀಂತು Ether ತತ್ವ ಅಶಿಶ್ಚಿ ಹೆಂ ಸ್ಫೋಟ ತತ್ವ ಏಕಿ “ಚುಕಿಲ್ಲೆ ವಾಡ್” (wrong path) ಮ್ಹಣು ಸಾಂಗುಕಾ. ತಾಂಗೇಲೆ ವಾದ್ ಪೂರ್ವಾ ಕಾರ್ತಿಕ (subjective), ನಂತನಾ ಕಾರ್ತಿಕ (objective) ನಾ ಆಸ್ಲೆಂ.

7. ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ ರಚನಾ:-

[Word formation]

ಏಕ ದೊನಿ ಉದಾಹರಣಾಂನಿ ವಾಕ್ ರಚನಾ ತುಮಕಾಂ ಮನಾಂ ವ್ಹರ್ಯಾತ ಮಣು ಮೆಗಲೊ ವಿಶ್ವಾಮು । ಹೆ ಖಾತೀರ್ ಏಕ ಮಾತೃಕಾ ಭಾಸೆಚ್ಯಾ ಸಮಾನಾರ್ಥ ವಾಕ್ ಲಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ ಲಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯ ಕರುಂ ಜಾಯಿ । ಇಂಡೊ ಆರ್ಯನ್ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚಿ ಮಾತೃಕಾ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಸಾಚಿ ತೀ ಮಾತೃಕಾ ।

ಉದಾ: (i) (ಸಂ) ಪ್ರಾವೃಪ:- (ಕೊ) ಪಾವಸು (rain-monsoon)

ರಚನಾ ಪದ್ಧತಿ:- (a) ಮಾತೃಕಾ ವಾಕ್ ಲಾಂ ಪ್ರಥಮ ಶಬ್ದ (first syllable) ಪಾಲನ ಕರುಂ (to be conserved) ಮಲಲೊಲೊ ಪ್ರಥಮಲೊ ನೆಮು (first rule). ಕಿಂತು ವೇದಾಂತು ಜಾವೊ, ಕೊಂಕಣಿಂತು ಜಾವೊ ಜೊಡಾಕ್ಷರಾನ್ (compound letter) ವಾಕ್ ಆರಂಭುಂಚೆ ನಿರೋಧು ಕೆಲ್ಲಾ । ತ್ಯಾ ಪಾವಾವತ "ಪ್ರಾ" ಶಬ್ದಾಂನುಲೊ "ರ" ಕಾರ್ ವ್ಯಕ್ತ ಕರುಂ ಶಿಷ್ಟ "ಪಾ" ಮಾತ್ರ ಧವರುಂ ಖೆಲಾಂ । (b) ದುಸರೊ ಶಬ್ದ "ವ", "ಋ" ಕಾರ್ ಕೊಂಕಣಿನ್ ವರ್ಜಿತು ಕೆಲ್ಲಾ । ತೆಂ ದೆಕುನ್ "ಋ" ಕಾರ್ ಸೊಡುನ್ "ವ" ಮಾತ್ರ ಪಾಲನ ಕೆಲ್ಲಾಂ । (c) ತಿಸರೊ ಶಬ್ದ "ಪ"-ಹೆ ಅಕ್ಷರಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತು ಆದರ ಕರುಂತಿ । ತಾಜೆ ಬದಲಾಕ್ "ಸ" ಉಪಯೋಗು ಕರುಂತಿ । (d) ಅಂತ್ಯ ಉಕಾರ್ ಸ್ವರ ಪುಲಿಂಗಾಕ್ ಸೂಚಯತ । ಮಾತೃಕಾ ವಾಕ್ ಲಾಂ ಲಿಗ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ ಲಾಗಿ ಪ್ರಾಯೇಣ ಪಾಲನ ಕರುಂಚೊ ಏಕು ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ರಿವಾಸು । ತಶಿಶಿ ಪ್ರಾವೃಪ: (ಸಂ), ಪಾವಸು (ಕೊ) ಮಣು ಜಾತಾ ।

ಉದಾ: (ii) (ಸಂ) ಮಂಗಲ — ವಂಗಲ — ವಂಗಲ (Bengal)
— ಮಂಗರ — ಮಂಗರ — (gold)

ರಚನಾ ಪದ್ಧತಿ:- (a) "ಮ"-ಕಾರಾಕ್ ವ್ಯಂಜನ ವ್ಯಾಪಾರ ಆನಿ ನಾಸಿಕಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಶಿಶಿ ದೊನಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಆಸಾಯಿ । ನಾಸಿಕಾ ಶಬ್ದ ಜಾವುನ್ ವ್ಯಾಪರತೆ ನ, ಮ — "ವ" ಜಾವುನ್ ಪರಿಣಾಮ ಕರುಂಚೊ ಏಕು ಸಾಧಾರಣ ರಿವಾಸು । ತಶಿಶಿ ಪ್ರಥಮ ಶಬ್ದ "ವ" ಮಣು ಸ್ವೀಕರ ಕೆಲ್ಲೊ ಕೊಂಕಣಿಂತು । ಹೆ ಪರಿಣಾಮಾಕ್ spirantization ಮಣು ಆಂಗ್ಲೀಜಿನ್ ನಾವುಂ ಆಸಾಂ । (b) ಮಾತೃಕೆಚೆ ಇತರ್ ಶಬ್ದ ದೋನಿ ಪಾಲನ ಕರುಂ ವಂಗಲ ಮಣು ಜಲ್ಲೆಂ । (c) ಕೊಂಕಣಿಂತು ಅಧಿಕಪಕ್ಷು ಲ-ಅಕ್ಷರಾ ಬದಲಾಕ್ ಮೂರ್ಧನ್ಯ (cerebral) ಲ-ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗು ಕರುಂತಿ ।

2. ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ ರಚನಾ

(Word formation)

ಏಕ್ ದೋನಿ ಉದಾಹರಣಾಂನಿ ವಾಕ್ ರಚನಾ ತುಮಾಂ ಮನಾಂ ವ್ಹರುಂಯಾತ್ ಮ್ಹಣು ಮೆಗಲೊ ವಿಶ್ವಾಸು. ಹೆ ಖಾತೀರ್ ಏಕ್ ಮಾತೃಕಾ ಭಾಸೆಚ್ಯಾ ಸಮಾನಾರ್ಥ ವಾಕ್ ಲಾಗಿ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ ಲಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯ ಕರುಂ ಜಾಯಿ. ಇಂಡೊ ಆರ್ಯನ್ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚಿ ಮಾತೃಕಾ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಸಾಚಿ ತೀ ಮಾತೃಕಾ.

ಉದಾ: (i) (ಸಂ) ಪ್ರಾವೃಪ:- (ಕೊ) ಪಾವಸು (rain monsoon)

ರಚನಾ ಪದ್ಧತಿ:- (a) ಮಾತೃಕಾ ವಾಕ್ ಲಾಂ ಪ್ರಥಮ ಶಬ್ದ (first syllable) ಪಾಲನ ಕರುಂ (to be conserved) ಮ್ಹಣುಂಲೊ ಪ್ರಥಮಲೊ ನೆಮು (first rule). ಕಿಂತು ವೇದಾಂತು ಜಾವೊ, ಕೊಂಕಣಿಂತು ಜಾವೊ ಜೊಡಾಕ್ಷರಾನ್ (compound letter) ವಾಕ್ ಆರಂಭುಂಚೆ ನಿರೋಧು ಕೆಲ್ಲಾ. ತ್ಯಾ ಪಾವಾವತ "ಪ್ರಾ" ಶಬ್ದಾಂನುಲೊ "ರ" ಕಾರ್ ವ್ಯಕ್ತ ಕರುಂ ಶಿಷ್ಟ "ಪಾ" ಮಾತ್ರ ಧವರುಂ ಖೆಲಾಂ. (b) ದುಸರೊ ಶಬ್ದ "ವ", "ಋ" ಕಾರ್ ಕೊಂಕಣಿನ್ ವರ್ಜಿತು ಕೆಲ್ಲಾ. ತೆಂ ದೆಕುನ್ "ಋ" ಕಾರ್ ಸೊಡುನ್ "ವ" ಮಾತ್ರ ಪಾಲನ ಕೆಲ್ಲಾಂ. (c) ತಿಸರೊ ಶಬ್ದ "ಪ", ಹೆ ಅಕ್ಷರಾಕ್ ಕೊಂಕಣಿಂತು ಆದರ ಕರುಂತಿ. ತಾಜೆ ಬದಲಾಕ್ "ಸ" ಉಪಯೋಗು ಕರುಂತಿ. (d) ಅಂತ್ಯ "ಉ"-ಕಾರ್ ಸ್ವರ ಪುಲಿಂಗಾಕ್ ಸೂಚಯತಾ. ಮಾತೃಕಾ ವಾಕ್ ಲಾಂ ಲಿಗ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ್ ಲಾಗಿ ಪ್ರಾಯೇಣ ಪಾಲನ ಕರುಂಚೊ ಏಕು ಸರ್ವ ಸಮ್ಮತ ರಿವಾಸು. ತಶಿಶಿ ಪ್ರಾವೃಪ: (ಸಂ), ಪಾವಸು (ಕೊ) ಮ್ಹಣು ಜಾತಾ.

ಉದಾ: (ii) (ಸಂ) ಮಂಗಲ — ಮಂಗಲ — ಮಂಗಲ (Bengal)
— ಮಂಗರ — ಮಂಗರ (gold)

ರಚನಾ ಪದ್ಧತಿ:- "ಮ"-ಕಾರಾಕ್ ವ್ಯಂಜನ ವ್ಯಾಪಾರ ಆನಿ ನಾಸಿಕಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಶಿಶಿ ದೋನಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಆಸಾಯಿ. ನಾಸಿಕಾ ಶಬ್ದ ಜಾವುನ್ ವ್ಯಾಪರತೆ ನ, ಮ — "ವ" ಜಾವುನ್ ಪರಿಣಾಮ ಕರುಂಚೊ ಏಕು ಸಾಧಾರಣ ರಿವಾಸು. ತಶಿಶಿ ಪ್ರಥಮ ಶಬ್ದ "ವ" ಮ್ಹಣು ಸ್ವೀಕರ ಕೆಲ್ಲೊ ಕೊಂಕಣಿಂತು. ಹೆ ಪರಿಣಾಮಾಕ್ spirantization ಮ್ಹಣು ಆಂಗ್ಲೀಜಿನ್ ನಾವುಂ ಆಸಾಂ. (b) ಮಾತೃಕೆಚೆ ಇತರ್ ಶಬ್ದ ಮೋರ್ಧನ್ಯ ಪಾಲನ ಕರುಂ ಮಂಗಲ ಮ್ಹಣು ಜಲ್ಲೆಂ. (c) ಕೊಂಕಣಿಂತು ಅಧಿಕ ಪಕ್ಷು ಲ-ಅಕ್ಷರಾ ಬದಲಾಕ್ ಮೂರ್ಧನ್ಯ (cerebral) ಲ-ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗು ಕರುಂತಿ.

ಅನೇಕ ವರಸಾಂತು ಗೌಡಾಂತು ವಾಸು ಕೆಲೆಲೆಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಗೌಡ ಭಾಸೆಚೊ "ವಬಯೊರ ಭೇದ" ಮ್ಹಣ್ಲೊಲೊ ನೆಮು ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊ. ವ-ಅಕ್ಷರಾ ಬದಲಾಕ ಬ ಉಪಯೋಗು ಕರ್ಚೆ ಏಕು ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ರಿವಾಸು. ತಶಿಶಿ ವಂಗಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಬಂಗಲ ಕೆಲ್ಲೆ. ಹೆಂಚಿ ಆಂಗ್ರೆಜಿನ್ Bengal ಮ್ಹಣತಾಯಿ. (d) ವಾಕಾಚೆ ಆರಂಭ ಅಕ್ಷರ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಆಸುಕಾ ಮ್ಹಣ್ಲೊಲೊ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕರಚನಾಚೊ ಏಕು ನೆಮು. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಿ ವಂಗಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಬಂಗಲ ಕೆಲ್ಲೆ. (e) ವಯಿರ ಸಾಂಗಿಲಿ ವಾಕ ರಚನಾ ಆತಾಂ ಕಾಲಾಚಿ ನ್ಹಯಿ, ಕಿಂತು ವೇದ ಕಾಲಾಚಿ. ತ್ಯಾ ಪುರಾತನ ಕಾಲಾಕ ಬ್ರಹ್ಮವರತಾಚೆ ಸಾರಸ್ವತಾಂಕಿ ಇರಾನ್ ಭಾಸೆ ಲಾಗಿ (Parsi language) ಭಾರಿ ಸಹವಾಸು* ಆಸಲೊ. ಇರಾನ್ ಭಾಸೆನ್ತು "ಲ"-ಕಾರಾ ಬದಲಾಕ "ರ"-ಕಾರ ಉಪಯೋಗು ಕರ್ತಾಲೆ-ತೆ ಲೆಕಾನ್ ಬಂಗಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಬಂಗಲ ಜಲ್ಲೆ. ಏಕ ಉಣಾಂತ್ ಸಂವತ್ಸರ್ ಆ-ಕಾರ ಆ ರೀತಿನಿ ಉಚ್ಚಾರ್ ಕರುನ್ ಬಂಗಲ ಮ್ಹಣತಾಯಿ.

ಹೀ ಉದಾಹರಣ ಪಳೊವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕಾಂ ಸುರುತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತುನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೆಲ್ಲೆಲಿ ಮಣ್ ತುಮ್ಮಿ ಲೆಕುನ್ ಜಾ. ಅನೇಕ ಭಾಷಾ ವಲ್ಮಬ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕಾಂ ಪ್ರಾಕೃತ ಆನಿ ಅಪಭ್ರಂಶಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತುಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಮಣ್ ಲೆಕತಾಯಿ. ಹಾಜಿ ಏದ್ರಾಕ ಕೊಂಕಣಿ ವೇದಭಾಸೆವಿ ಮಾತೃಕಾ ನಾ ಜಲ್ಯಾರಿ ಸಮಾನ ಕಾಲಿನಾ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಕ ಸೂಚಕಾಂ ಆಸಾತಿ ಮಣ್ ಹಾಂವ್ ಸಾಂಗ್ತಾಂ. ತೊ ವಾದಗ್ರಸ್ತ ವಿಷಯ ಥಂಯ್ ಆಸೊ. ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಏಕು ವಿಷಯ ತುಮ್ಮಿ ವಿಸರಂ ನಾ-ಫೇಟ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕಾಕ್ ಸಮಾನಾರ್ಥ್ ಸಾದ್ತಾನಾ ರೂಪ್ ವಾಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಆಸಿ.

8. ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕ ರಚನೆನ್ತು ಅಂತರಲೀನಿ ನಿಬಂಧ್ :- (Internal compulsions)

ಬೊಲಿ ವಾಕರಚನೆನ್ತು ಮುಖ್ಯ ದೊನಿ ಅಂತರಲೀನಿ ನಿಬಂಧ್ ಆಸಾತ್. (i) ಸಂಭಾಷಣ ದ್ವಿತಿ ಬೊಧು (pressure of

*ತೀ ಇರಾನ್ ಭಾಸೆಚೊ ಸೌಹಾರ್ದತಾ ಸುವರ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಾ ಲಾಗುನ್ ಆಸಲಿ. ಸುವರ್ಣಾಕಿ ಇರಾನ್ (belonging to Iran) ಮಣ್ ಆರ್ಯಜನಾಂ ಮ್ಹಣತಾಲೆ. ಕೊಂಕಣಿನ್ತು ಆದ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಜಾವುಂಕಾ ಆಸಲೆ ದೆಕುನ್ ಇರಾನ್ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಹಿರಣ್ಯ ಕೆಲ್ಲೆ. ಸೋನಾ ನದೀಕ ಹಿರಣ್ಯವಾಹಾ ಮಣ್ ನಾಂವ್ ಆಸಿಲ್ಲೆ. ಇರಾನ್ ಭಾಸೆಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾನ್ತು ಪ್ರಬಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಕಶಿಪು ಆನಿ ಅಕ್ಷ ಮ್ಹಣ್ಲೆಲೆ ಭಾಷಾ. ತಾಂಕಾಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಆನಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಮಣ್ ಪುರಾಣಾಂತು ಸಾಂಗಲಾ.

ಅನೇಕ್ ವರಸಾಂತು ಗೌಡಾಂತು ವಾಸು ಕೆಲೆಲೆಯಾ ಕೊಂಕಣಿ ಗೌಡ ಭಾಸೆಚೊ "ವಬಯೊರ ಭೇದ" ಮ್ಹಣ್ಲೊಲೊ ನೆಮು ಸ್ವೀಕಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊ. ವ-ಅಕ್ಷರಾ ಬದಲಾಕ ಬ ಉಪಯೋಗು ಕರ್ಚೆ ಏಕು ಸರ್ವಸಮ್ಮತ ರಿವಾಸು. ತಶಿಶಿ ವಂಗಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಬಂಗಲ ಕೆಲ್ಲೆ. ಹೆಂಚಿ ಆಂಗ್ರೆಜಿನ್ Bengal ಮ್ಹಣತಾಯಿ. (d) ವಾಕಾಚೆ ಆರಂಭ ಅಕ್ಷರ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಆಸುಕಾ ಮ್ಹಣ್ಲೊಲೊ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕರಚನಾಚೊ ಏಕು ನೆಮು. ತ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಿ ವಂಗಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಬಂಗಲ ಕೆಲ್ಲೆ. (e) ವಯಿರ ಸಾಂಗಿಲಿ ವಾಕ ರಚನಾ ಆತಾಂ ಕಾಲಾಚಿ ನ್ಹಯಿ, ಕಿಂತು ವೇದ ಕಾಲಾಚಿ. ತ್ಯಾ ಪುರಾತನ ಕಾಲಾಕ ಬ್ರಹ್ಮವರತಾಚೆ ಸಾರಸ್ವತಾಂಕಿ ಇರಾನ್ ಭಾಸೆ ಲಾಗಿ (Parsi language) ಭಾರಿ ಸಹವಾಸು* ಆಸಲೊ. ಇರಾನ್ ಭಾಸೆನ್ತು "ಲ"-ಕಾರಾ ಬದಲಾಕ "ರ"-ಕಾರ ಉಪಯೋಗು ಕರ್ತಾಲೆ-ತೆ ಲೆಕಾನ್ ಬಂಗಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಬಂಗಲ ಜಲ್ಲೆ. ಏಕ ಉಣಾಂತ್ ಸಂವತ್ಸರ್ ಆ-ಕಾರ ಆ ರೀತಿನಿ ಉಚ್ಚಾರ್ ಕರುನ್ ಭಂಗೊರ್ ಮ್ಹಣ್ತಾತಿ.

ಏಕ ಉದಾಹರಣ್ ಪಳೊವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕಾಂ ಸುರುತ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತುನ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೆಲ್ಲೆಲಿ ಮ್ಹಣ್ ತುಮ್ಮಿ ಲೆಕುನ್ ಜಾ. ಅನೇಕ್ ಭಾಷಾ ವಲ್ಮಬ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕಾಂ ಪ್ರಾಕೃತ ಆನಿ ಅಪಭ್ರಂಶಾ ಮಾಧ್ಯಮಾಂತುಲ್ಯಾನ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಮಣ್ ಲೆಕತಾಯಿ. ಹಾಜಿ ಏದ್ರಾಕ ಕೊಂಕಣಿ ವೇದಭಾಸೆವಿ ಮಾತೃಕಾ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಸಮಾನ ಕಾಲಿನಾ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಕ ಸೂಚಕಾಂ ಆಸಾತಿ ಮ್ಹಣ್ ಹಾಂವ್ ಸಾಂಗ್ತಾಂ. ತೊ ವಾದಗ್ರಸ್ತ ವಿಷಯ ಥಂಯ್ ಆಸೊ. ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಏಕು ವಿಷಯ ತುಮ್ಮಿ ವಿಸರಂ ನಾ-ಫೇಟ್ ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕಾಕ್ ಸಮಾನಾರ್ಥ್ ಸಾದ್ತಾನಾ ರೂಪ್ ವಾಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತ್ ಆಸಿ.

೮. ಕೊಂಕಣಿ ವಾಕರಚನೆಂತು ಅಂತರಲೀನಿ ನಿಬಂಧ್ :- (Internal compulsions)

ಯೆಂಚಿ ವಾಕರಚನೆಂತು ಮುಖ್ಯ ದೊನಿ ಅಂತರಲೀನಿ ನಿಬಂಧ್ ಆಸಾತ್. (i) ಸಂಭಾಷಣ ದ್ವಿತಿ ಬೊಧು

* ತೀ ಇರಾನ್ ಭಾಸೆಚೊ ಸೌಹಾರ್ದತಾ ಸುವರ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರಾ ಲಾಗುನ್ ಆಸಲಿ. ಸುವರ್ಣಾಕ್ ಇರಾನ್ (belonging to Iran) ಮ್ಹಣ್ ಆರ್ಯಜನಾಂ ಮ್ಹಣ್ತಾಲೆ. ಕೊಂಕಣಿನ್ತು ಆದ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಮಹಾಪ್ರಾಣ ಜಾವುಂಕಾ ಆಸಲೆ ದೆಕುನ್ ಇರಾನ್ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಹಿರಣ್ಯ ಕೆಲ್ಲೆ. ಸೋನಾ ನದೀಕ ಹಿರಣ್ಯವಾಹಾ ಮಣ್ ನಾಂವ್ ಆಸಲೆ. ಇರಾನ್ ಭಾಸೆಚೊ ವ್ಯಾಪಾರ್ ಕರ್ತಲ್ಯಾನ್ತು ಪ್ರಬಲ ಆಸಿಲ್ಲೆ ಕಶಿಪು ಆನಿ ಅಕ್ಷ ಮ್ಹಣ್ಲೆಲೆ ಭಾಷಾ. ತಾಂಕಾಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಆನಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಮಣ್ ಪುರಾಣಾಂತು ಸಾಂಗ್ಲಾಂ.

speed consciousness) ಅನಿ (ii) ಸಂಭಾಷಣ ಸೌಲಭ್ಯ/ಸೌಂದರ್ಯ (the ease and euphony of speech)

(i) ಸಂಭಾಷಣ ದ್ರುತಿ ಬೋಧಾಚೆ ಪ್ರಥಮ ಕೃತ್ಯ ವಾಕಾಂಚೆ ಹ್ರಸ್ವೀಕರಣ ತಾಂ (shortening of words), ಕೌಂಕಣಿಚಿ ಣವಿ ಶತಮಾನ ವಾಕಾಂ ದ್ವಿಶಬ್ದಾಂಚಿ ಆಸಾತಿ. ಆದಿಂ ಕಾಂಯ್ ತ್ರಿಶಬ್ದಾಂಚಿ (trisyllabic) ಆಸತಲಿ, ಚತುಶಬ್ದಾಂಚಿ ಭಾರಿ ಉಣೆ; ಪಾಂಚ್ ಶಬ್ದಾಂಚಿ ವಾಕಾಂ ದುರ್ಲಭಾಂ. ಹಾಜೆ ಭಾಯ್ರ್ ಬೊಲಿಂತು ತ್ರಿಶಬ್ದ ವಾಕಾಂ ದ್ವಿಶಬ್ದ ಕರುನ್ ಉಚ್ಚಾರಣ್ ಕರ್ಚಿ ರೀತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಆಸ. ಉದಾ:-ದಿವಲಿ—ದಿವ್ಲಿ, ಬವಲಿ—ಬವ್ಲಿ, ಕಿತ್ಲೊ—ಕಿತ್ಲೊ, ವಂಕಿತ್—ವಂಕಿತ್. ಚಾರಿ, ಪಾಂಚ್ ಶಬ್ದಾಂಚಿ ವಾಕಾಂ ಅತಿ ದೀರ್ಘ ಮಣು ಲೆಕತಾತಿ, ಕೌಂಕಣಿಚೆ ಪ್ರಕೃತೆಕ ತಿಂ ಸಾಜನಾತಿ. ತ್ಯಾ ಪಾಸಾವತ್ ತಾಂಕಾಂ ಹ್ರಸ್ವಾಂ ಕರುನ್ ಜಾಯಿ. ಉದಾ:-ಕರತ + ಆಸ + ತೆನ್ನಾ — ಕರತಾಸ್ತೆನ್ನಾ (while doing) ಹೆ ಹ್ರಸ್ವ ಕರುನ್, ಕರತಾಸ್ತೆನ್ನಾ — ಕರತನಾ — ಕರತನಾ ಅಶಿ ಉಚ್ಚಾರಣ್ ಕರತಾತ್. ನೆಮಾನುಸಾರ್ ನಾತಿಲ್ಲೆ ಹ್ರಸ್ವೀಕೃತ ವಾಕಾಂಕ simplicia ಮ್ಹಣತಾತ್.

(ಚಾಲ್ ಆಸ)

— ಡಾ|| ಪಂಡರಿನಾಥ ಭುವನೇಂದ್ರ ಜ.
(ಮದ್ರಾಸ್)

(pressure of speed consciousness) ಅನಿ (ii) ಸಂಭಾಷಣ ಸೌಲಭ್ಯ/ಸೌಂದರ್ಯ (the ease and euphony of speech)

(i) ಸಂಭಾಷಣ ದ್ರುತಿ ಬೋಧಾಚೆ ಪ್ರಥಮ ಕೃತ್ಯ ವಾಕಾಂಚೆ ಹ್ರಸ್ವೀಕರಣ್ ತಾಂ (shortening of words), ಕೊಂಕಣಿಚಿ ಉಣಿ ಶತಮಾನ ವಾಕಾಂ ದ್ವಿಶಬ್ದಾಂಚಿ ಆಸಾತಿ. ಎದಿಂ ಕಾಂಯ್ ತ್ರಿಶಬ್ದಾಂಚಿ (trisyllabic) ಆಸ್ತಲಿಂ, ಚತುಶಬ್ದಾಂಚಿ ಭಾರಿ ಉಣೆ; ಪಾಂಚ್ ಶಬ್ದಾಂಚಿ ವಾಕಾಂ ದುರ್ಲಭಾಂ. ಹಾಜೆ ಭಾಯ್ರ್ ಬೊಲಿಂತು ತ್ರಿಶಬ್ದ ವಾಕಾಂ ದ್ವಿಶಬ್ದ ಕರುನ್ ಉಚ್ಚಾರಣ್ ಕರ್ಚಿ ರೀತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಆಸ. ಉದಾ:-ದಿವಲಿ—ದಿವ್ಲಿ, ಬವಲಿ—ಬವ್ಲಿ, ಕಿತ್ಲೊ—ಕಿತ್ಲೊ, ವಂಕಿತ್—ವಂಕಿತ್. ಚಾರಿ, ಪಾಂಚ್ ಶಬ್ದಾಂಚಿ ವಾಕಾಂ ಅತಿ ದೀರ್ಘ ಮ್ಹಣು ಲೆಕತಾತಿ, ಕೊಂಕಣಿಚೆ ಪ್ರಕೃತೆಕ ತಿಂ ಸಾಜನಾತಿ. ತ್ಯಾ ಪಾಸಾವತ್ ತಾಂಕಾಂ ಹ್ರಸ್ವಾಂ ಕರುನ್ ಜಾಯಿ. ಉದಾ: ಕರತ + ಆಸ + ತೆನ್ನಾ — ಕರತಾಸ್ತೆನ್ನಾ (while doing) ಹೆ ಹ್ರಸ್ವ ಕರುನ್, ಕರತಾಸ್ತೆನ್ನಾ — ಕರತನಾ — ಕರತನಾ ಅಶಿ ಉಚ್ಚಾರಣ್ ಕರತಾತ್. ನೆಮಾನುಸಾರ್ ನಾತಿಲ್ಲೆ ಹ್ರಸ್ವೀಕೃತ ವಾಕಾಂಕ simplicia ಮ್ಹಣ್ತಾತ್.

(ಚಾಲ್ ಆಸ)

— ಡಾ|| ಪಂಡರಿನಾಥ ಭುವನೇಂದ್ರ ಜ.
(ಮದ್ರಾಸ್)

ವಿಚಿತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ

ಕಸಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಆ ರಚನಾರಾ
ಅಸಲಿ ತುಜಿ ಸೃಷ್ಟಿ !
ದೋಲೆ ದೊನ್ ದಿಲ್ಯಾಯ್ ಮ್ಹಾಕಾ,
ಪಲೆವಕ್ ಸೊಭಾಯ್ ವರತೀ .

ದಿಸಾಕ್ ಮಲೆಭಾರ್ ರಾಜ್ ಕರತಾ
ಏಕಲಾಚಿ ರವಿರಾಯ್
ರಾತ್ರಿಕ್ ಮಾತ್ರ ಉಟೊನ್ ದಿಸತಾ
ಚಂದ್ರ ತಾರಾಂಚಿ ಸೊಭಾಯ್ .

ವಿಚಿತ್ರ್ ಸೃಷ್ಟಿ

ಕಸಲಿ ವಿಚಿತ್ರ್, ಆ ರಚ್ಚಾರಾ,
ಅಸಲಿ ತುಜಿ ಸೃಷ್ಟಿ !
ದೊಲೆ ದೊನ್ ದಿಲ್ಯಾಯ್ ಮ್ಹಾಕಾ,
ಪಲೆವಕ್ ಸೊಭಾಯ್ ವರತೀ .

ದಿಸಾಕ್ ಮಲ್ಟಾರ್ ರಾಜ್ ಕರತಾ
ಏಕಲಾಚಿ ರವಿರಾಯ್;
ರಾತ್ರಿಕ್ ಮಾತ್ರ ಉಟೊನ್ ದಿಸ್ತಾ
ಚಂದ್ರ ತಾರಾಂಚಿ ಸೊಭಾಯ್ .

ಕುಪಾಂ, ವಯರ ಅಂತ್ರಾಡಾರ
ರೂಪಾಂ ವಿವಿಧ ರಚತಾತ
ಸೊಂಭತಾ ಅಪರೂಪ ಆಕಾಶಾರ
ಪಾವಸಾ-ಧೋಣಿ ವಿಚಿತ್ರ ।

ಭುಮಿಚೇರ ಭಾಗ ದೊಂ
ಧರಣಿ ಆನಿ ಸಾಗರ;
ಶ್ಯಂಸರ ಲಾಭತಾ ಲಾಖಾಂಗಟಲಾನ್
ಸಮೇಸ್ತ ಜೀವಿಕ್ ಬಿಡಾರ ।

ರವಿ ತಾವುನ ವ್ಹಾಳತಾ ಸಕುತ
ವಿವಿಧ ಜೀವಿಕ್ ಪೃಥ್ವೇರ
ಭುಕೇರ ಖಾಣ ತಾಂಕಾಂ ಮೆಲತ,
ತಾನೇಕ ಉದಕಾ-ಝರ ।

ಗ್ರೀಷ್ಮ ಮುಖಾರ ಸರತಾಂ ಸರತಾಂ,
ಚಡತಾತ ಕುಪಾಂ ಮಲಭಾಕ್;
ಉಪರಾಂತ ಸದಾಂ ಖಲನಾಮತಾಂ
ವೊತ್ತಾ ಪಾವಸಾ ಹೇ ಧರತೇಕ ।

ದಿಸತಾ ಸಗಲಯಾನ್ ರಾನ್, ವಯಲ,
ದೊಂಗಾರ ಆನಿ ಖಂದಕ್;
ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಯಾತಾ ನ್ಹಂಯೊ-ವ್ಹಾಳ,
ದಿವಚ್ಯಾಕ್ ಜಿವಿತ ಸರ್ವಾಂಕ್ ।

ರಚಲಾಯ ತುವೆಂ ಮನಶಾಂಖಾತೀರ
ವಿಚಿತ್ರ ಹೀ ಪೃಕೃತಿ;
ತಾಂತ್ಯ ಸೊಮಯಾ ಭವ ಭಾರೇಕಾರ
ರಚನಾಂಯ್ ಆಸಾತ್ ಜಾಯತೀಂ ।

ವಕರ್ಚ್ಯಾ ಸರ್ವೆಂ ರಚಲಾಯ ಬಲಪ್ಯಾಕ್
ಸರಪಾ ಸಂಗಿ ಮುಂಗುಸ್;
ಏಕ್ ಆನೇಕಲ್ಯಾಚ್ಯಾ ಖಾಣಾಕ್
ಜಶೆಂ ಸಾಳಿಯಾಂಕ್ ಮುಸ್ ।

ಜೀವಿಂ ಮಧೆಂ ಲಿಂಗಭೇದ
ತುವೆಂ ರಚಲಾಯ ದೊನ್;
ತಾಂತ್ಯ ಆಸಾ ಉದ್ದೇಶ ವ್ಹಡ
ಸಂಸಾರ ಭರೊಂಕ್ ವಾಡೊನ್ ।

ಕುಪಾಂ, ವಯ್ರ ಅಂತ್ರಾಡಾರ
ರೂಪಾಂ ವಿವಿಧ ರಚತಾತ್;
ಸೊಂಭತಾ ಅಪರೂಪ ಆಕಾಶಾರ
ಪಾವಸಾ-ಧೋಣಿ ವಿಚಿತ್ರ.

ಭುಮಿಚೇರ್ ಭಾಗ್ ದೋನ್;
ಧರಣ್ ಆನಿ ಸಾಗರ್;
ಥಂಯ್ಸರ್ ಲಾಭಾ ಲಾಖಾಂಗಟಲ್ಯಾನ್
ಸಮೆಸ್ತ್ ಜೀವಿಂಕ್ ಬಿಡಾರ್.

ರವಿ ಥಾವುನ್ ವ್ಹಾಳಾ ಸಕತ್
ವಿವಿಧ್ ಜೀವಿಂಕ್ ಪೃಥ್ವೇರ್
ಭುಕೆಕ್ ಖಾಣ್ ತಾಂಕಾಂ ಮೆಳತ್,
ತಾನೆಕ್ ಉದ್ಯಾ-ಝರ್.

ಗ್ರೀಷ್ಮ್ ಮುಖಾರ್ ಸರಾಂ ಸರಾಂ,
ಚಡ್ತಾತ್ ಕುಪಾಂ ಮಳ್ಭಾಕ್;
ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸದಾಂ ವಿಳನಾಸ್ತಾಂ
ವೊತ್ತಾ ಪಾವ್ಸ್ ಹೇ ಧರ್ತೆಕ್.

ದಿಸ್ತಾ ಸಗ್ಳಾನ್ ರಾನ್, ಬಯ್ಲ್,
ದೊಂಗೊರ್ ಆನಿ ಖಿಂದಕ್;
ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಂಯೊಂ-ವ್ಹಾಳ್,
ದಿಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜಿವಿತ್ ಸರ್ವಾಂಕ್.

ರಚ್ಲಾಯ್ ತುವೆಂ ಮನ್ಶಾಂಯ್ ಖಾತಿರ್
ವಿಚಿತ್ರ್ ಹೀ ಪ್ರಕೃತಿ;
ತಾಂತುಂಯ್, ಸೊಮ್ಯಾ, ಭೋವ್ ಮಾರೆಕಾರ್
ರಚ್ಲಾಯ್ ಆಸಾತ್ ಜಾಯಿಂ.

ಬಕ್ರಾಸವೆಂ ರಚ್ಲಾಯ್ ಬಲ್ಪಾಕ್,
ಸರ್ಪಾ ಸಂಗಿ ಮುಂಗೊಸ್;
ಏಕ್ ಆನ್ಯೆಕ್ಚ್ಯಾ ಖಾಣಾಕ್
ಜಶೆಂ ಸಾಳಿಯಾಂಕ್ ಮುಸ್.

ಜೀವಿಂ ಮಧೆಂ ಲಿಂಗ್‌ಭೇದ್
ತುವೆಂ ರಚ್ಲಾಯ್ ದೋನ್;
ತಾಂತುಂಯ್ ಆಸಾ ಉದ್ದೇಶ್ ವ್ಹಡ್
ಸಂಸಾರ್ ಭರೊಂಕ್ ವಾಡೊನ್.

मानव कुलियो, विविध प्राणी
फुलां फळां अपार,
उदकांत मासळी, वारयार सुकणीं
भरोन गेल्यांत पृथ्वेर ।

लिखूंक गेल्यार मीत मेर ना
देखोन ही पृकृती;
लेखणी ही केदिंच सकचिना
वर्णूंक सोभाय पृथ्वेची ।

— सिल्वेस्तर डि'सोजा, मैसूर.

ಮಾನವ್ ಕುಳಿಯೊ, ವಿವಿಧ್ ಪ್ರಾಣಿ
ಫುಲಾಂ-ಫಲಾಂ ಅಪಾರ್,
ಉದ್ಯಾಂತ್ ಮಾಸ್ಕಿ, ವಾರ್ಯಾರ್ ಸುಕ್ಕಿಂ
ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಯಾಂತ್ ಪ್ರಥ್ವೆರ್.

ಲಿಖಿಂಕ್ ಗೆಲ್ಯಾರ್ ಮೀತ್‌ಮೇರ್ ನಾ
ದೆಖೊನ್ ಹೀ ಪ್ರಕೃತಿ;
ಲೆಖ್ಣಿ ಹೀ ಕೆದಿಂಚ್ ಸಕ್ಚಿನಾ
ವರ್ಣುಂಕ್ ಸೊಭಾಯ್ ಪೃಥ್ವೆಚಿ—

— ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮೈಸೂರ್.

कोंकणी आनी मराठी हांचो नाजूक विमर्शो (मुंदरिलां)

फुडे विभक्ती रूपांविशीं प्राकृत व्याकरण ग्रंथांनी आसल्ले एक दोन नेम आनी कोंकणींत दिस्पटे घोळोन आसात आनी मराठींत नांत ते सव्द तशेंच तांचीं क्रियापदरूपां दिल्यांत ।

व्याकरणकार कात्यायन —

सो ॥ २-१-५३ ॥ तसमा अकारतो सि वचनस्म ओकारादेसो होती="अ"-न् सोपतात त्या नामां उपरांत पयले विभक्तीच्या एकवचनाचें "स्" कूस (प्रत्यय) "ओ" जाता । देखीक:- सम + स्=सर्वः=सर्वो=सर्व (सगळें वा सक्कड) क + स्=कः=को=कोण ? सः=सो=तो । वृषभः=वसहो=वसव (बयल) । पुरुषः=पुरिसो=पुरुष=दादलो मनिम । वत्सः=वच्छो=भुरगें । घोटकः=घोटको=घोटो ।

व्याकरणकार वररूची —

अत ओत सोः ॥ ५-१ ॥ अकारांतच्छव्दात्परस्य सोः स्थाने ओत्वं भवती=पयले विभक्तीचें एकवचनी

ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಹಾಂಚೊ ನಾಜೂಕ್ ವಿಮರ್ಶೊ

(ಮುಂದರಿಲಾಂ)

ಫುಡೆ ವಿಭಕ್ತಿ ರುಪಾಂವಿರಿಂ ಪ್ರಾಕೃತ್ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಗ್ರಂಥಾಂನಿ ಆಸ್ಲೆಲಿ ಏಕ್ ದೋನ್ ನೆಮ್ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ದಿಸ್ಪಟಿ ಘೊಳೊನ್ ಆಸಾತ್ ಆನಿ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಂತ್ ತೆ ಸಬ್ ತಶೆಂಚ್ ತಾಚಿಂ ಕ್ರಿಯಾಪದ್ ರುಪಾಂ ದಿಲ್ಯಾಂತ್.

ವ್ಯಾಕರಣ್ ಕಾರ್ ಕಾತ್ಯಾಯನ—

ಸೋ, ॥ २-१-५३ ॥ ತಸ್ಮಾ ಅಕಾರತೋ ಸಿ ವಚನಸ್ಯ ಓಕಾರಾ ದೇಸೋ ಹೋತಿ,="ಅ"-ನ್ ಸೊಂಪ್ತಾತ್ ತ್ಯಾ ನಾಮಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಪಯ್ಲೆ ವಿಭಕ್ತಿಚ್ಯಾ ಏಕವಚನಾಚಿಂ "ಸ್" ಕೊಸ್ (ಪ್ರತ್ಯಯ್) "ಓ" ಜಾತಾ. ದೆಕಿಕ್: "ಸಮ್ + ಸ್=ಸಮಃ=ಸಬ್ಬೊ=ಸರ್ವ (ಸಗ್ಳೆಂ ವಾ ಸಕ್ಕಡ್)". ಕ + ಸ್=ಕಿ=ಕೋ=ಕೊಣ್ ? ಸಃ=ಸೋ=ಸೊ, ವೃಷಭಃ=ವಸಹೋ=ವಸವ (ಬಯಲ್), ಪುರುಷಃ=ಪುರಿಸೋ=ಪುರುಷ=ದಾದ್ಲೊ ಮನಿಮ್. ವತ್ಸಃ=ವಚ್ಚೊ=ಭುರ್ಗೊ, ಘೋಟಕಃ=ಘೋಟಕೋ=ಘೊಟೊ.

ವ್ಯಾಕರಣ್ ಕಾರ್ ವರರುಚಿ—

ಆತ ಓತ ಸೋ ॥ ५-१ ॥ ಅಕಾರಾಂತ್‌ಚ್ಚವ್ಡಾತ್‌ಪರಸ್ ಸೋಸ್ತಾ ನೇ ಓತ್ವಂ ಭವತಿ=ಪಯ್ಲೆ ವಿಭಕ್ತಿಚಿಂ ಏಕವಚನಿ

प्रत्यय “स्” आसल्ले “ओ” जाता । घोटकः= घोटओ इत्यादी ।

कात्यायन — सन्बयो नीनं आ, ए ॥ २-१५६ ॥ तस्मा अकारतो सन्बेसां आ, ए, आदेसा होती वा यथासंख्यं = “अ”-न् सोपतात तीं सगळीं पुल्लिगी नामां, पयले आनी दुसरे विभक्तींच्या अनेकवचनांत “आ” अथवा “ए”-न् सोपतात । देखीकः— पुरिसा वा पुरिसे=दादले मनिस । घोटका वा घोटके=घोडे ।

पयले विभक्तींतल्या एकवचनी पुल्लिगी नामांचें सोपत्याचें “ओ” अनेकवचनांत “ए” करची चाल कोंकणींत आनी पोरणे हिन्दीत मात्र आसा । तितलेंच न्हय, मनशांचीं सोडून, हेर नांवांचीं पयले आनी दुसरे विभक्तींचीं रूपां एक सारकीं । देखीकः— घोडो=घोडो; घोडे=घोडे । पयले विभक्तींच्या एकवचनांत सोपत्याचें “ओ” अनेक वचनांत “आ” करची चाल गुजरातींत आसा । देखीकः— घोडो=घोडो; घोडा=घोडे ।

कात्यायनाच्या व्याकरणांत विभक्ती प्रत्ययां अशीं आसातः— पयली विभक्ती—सी आनी यो; दुसरी विभक्ती—अं आनी यो; तिसरी विभक्ती—ना आनी ही; चौथी—स आनी नं; पांचवी—स्मा आनी ही; सवी—स आनी नं; सातवी—स्मी आनी सु । हांगासर पयलो प्रत्यय एकवचनाचो आनी दुसरो अनेकवचनाचो । हांचे पयली चौते आनी सवे विभक्तीचे प्रत्यय एकसारके ।

“आ”—न् सोपतात त्या स्त्रीलिङ्गी नामांच्या सोपत्याचो “यो” प्रत्यय “ओ” जाता ।

वररुची—स्त्रियां शस उदोतौ ॥ ५-१९ ॥ स्त्रियां वर्तमानस्य शस, जस, उत, ओत इत्येतावादेशौ भवतः ॥ =स्त्रीलिङ्गी नामां उपरांत पयले आनी दुसरे विभक्तीचे अनेकवचनी प्रत्यय “जस” आनी “शस” बदलून “उ” वा “ओ” जातात । देखीकः— मालाउ वा मालाओ=माळा/माळो वा झेले; णईउ वा णईओ=न्हंयो । हे नेम मराठीक लागू जायनांत । आतांचे गोंयचे कोंकणीकय लागू जायनांत ।

प्रत्यय “स्” असल्ले “ओ” जाता. घोटकः= घोटओ इत्यादी.

कात्यायन—सम्बयो नीनं आ, ए ॥ २-१५६ ॥ तस्मा अकारतो सन्बेसां आ, ए, आदेसा होती वा यथासंख्यं = “अ”-न् सोपतात तीं सगळीं पुल्लिङ्गी नामानां, पयले आनी दुसरे विभक्तींच्या अनेकवचनांत “आ” अथवा “ए”-न् सोपतात. देखीकः—पुरिसा वा पुरिसे=दादले मनिस. घोटका वा घोटके=घोडे.

पयले विभक्तींतल्या एकवचनी पुल्लिङ्गी नामांचें सोपत्याचें “ओ” अनेकवचनांत “ए” करची चाल कोंकणींत आनी पोरणे हिन्दीत मात्र आसा. तितलेंच न्हय, मनशांचीं सोडून, हेर नांवांचीं पयले आनी दुसरे विभक्तींचीं रूपां एक सारकीं. देखीकः— घोडो=घोडो; घोडे=घोडे. पयले विभक्तींच्या एकवचनांत सोपत्याचें “ओ” अनेक वचनांत “आ” करची चाल गुजरातींत आसा. देखीकः— घोडो=घोडो; घोडा=घोडे.

कात्यायनाच्या व्याकरणांत विभक्तीप्रत्ययां अशीं आसातः— पयली विभक्ती—सी आनी यो; दुसरी विभक्ती—अं आनी यो; तिसरी विभक्ती—ना आनी ही; चौथी—स आनी नं; पांचवी—स्मा आनी ही; सवी—स आनी नं; सातवी—स्मी आनी सु । हांगासर पयलो प्रत्यय एकवचनाचो आनी दुसरो अनेकवचनाचो. हांचे पयली चौते आनी सवे विभक्तीचे प्रत्यय एकसारके.

“आ”—न् सोपतात त्या स्त्रीलिङ्गी नामांच्या सोपत्याचो “यो” प्रत्यय “ओ” जाता.

वररुची—स्त्रियां शस उदोतौ ॥ ५-१९ ॥ स्त्रियां वर्तमानस्य शस, जस, उत, ओत इत्येतावादेशौ भवतः ॥ =स्त्रीलिङ्गी नामां उपरांत पयले आनी दुसरे विभक्तीचे अनेकवचनी प्रत्यय “जस” आनी “शस” बदलून “उ” वा “ओ” जातात. देखीकः— मालाउ वा मालाओ=माळा/माळो वा झेले; णईउ वा णईओ=न्हंयो. हे नेम मराठीक लागू जायनांत. आतांचे गोंयचे कोंकणीकय लागू जायनांत.

ವರಠ್ಕಿ—ಇದೀಪತ—ಪವ ಅಂಗಾರೆಪು ॥ ೧-೨ ॥

ಹೆಮಚಂದ್ರ—ಪವಾಂಗಾರ ಲಲಾಟು ॥ ೮-೧-೪೬ ॥

ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾಂಕ ಅನುಮಠನ—ಪವ, ಅಂಗಾರ ಆನಿ ಲಲಾಟ ಸವ್ವ "ಪಿಕ್ಕೆ", "ಇಂಗಾಳಿ" ಆನಿ "ಣಿಡಾಲ್" ಜೊನಿ ಬದಲತಾತೆ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಹೆ ಸವ್ವ ಪಿಕ್ಕೆ, ಇಂಗಾಳಿ (ಇಂಗಲಿ) ಆನಿ ನಿಡಲ ವಾ ನಿಡಲ (ಕಪಲ) ಜೊನಿ ಬೊಲತಾತೆ. ಮರಾಠಿಂತ್ "ಪಿಕ್ಕೆ" ಸವ್ವ ನಾ, ತಾಚ್ಯಾ ವದಲಾಕ್ "ಪಿಕ್ಕಲೆಲೆ" ಮ್ಹಳಲೆ ಭೂತಕಾಳಿ ಕುಡತೆ ವಿಶೇಪಣ ಆಸಾ. "ಇಂಗಾಳಿ" ವದಲಾಕ್ "ನಿಖಾರಾ" ಬೊಲತಾ. "ನಿಡಲ"—"ನಿಡಲ" ಜಾಲಾಂ.

ವರಠ್ಕಿ—ಇದ್ವಿಪಾದಿಪು ॥ ೧-೨೮ ॥ ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾ ಪರ್ಮಣಿ ಖೊಡ್ಯಾ ಸವ್ವಾಂತಲೊ "ಕ್ರ" ಸ್ವರ "ಇ" ಜಾತಾ. ದೇವೀಕ:-
ಖಂಗಾರ:=ಸಿಂಗಾರೊ.

ಹೆಮಚಂದ್ರ—ಇತ ಕ್ರಾದೊ ॥ ೮-೧-೧೦೮ ॥ ಸಿಂಗಾರೊ.

ವರಠ್ಕಿ—ಉದ್ವಿಪಾದಿಪು ॥ ೧-೨೯ ॥ ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾ ಪರ್ಮಣಿ "ಕ್ರು"—"ಕ್ರು" ಜಾತಾ. "ಪ್ರವೃತ್ತಿ"—"ಪಠ್ವಿ" ಜಾತಾ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾಂತ್ "ಕ್ರು" ಸವ್ವ ಬೊಲತಾ ಶಿವಾಯ, ಫಾದರ ಥಾಮಸ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಹಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ ದಿಲ್ಲಾಂ "ಕ್ರು" ಸವ್ವ ನಾ. ಪಠ್ವಿ—ಕೊಂಕಣಿಂತ್ "ಪಾಠಿ" ಜೊನಿ ಬದಲತಾ (೧) ಮರತಿ ವಾ ಆವೃತ್ತಿ (೧) ಯೆವಚಿ ವೆಚಿ ಮರತಿ; ಯೆವ, ವಚಪ (೨) ವಾಹಪ (೪) ಅವಕಾಶ, ಪುಸ್ತ, ವೆಟೊ, ಮುಡಿ—ಅರ್ಥಾನಿ ಬೊಲತಾ. ಹಾಂಚೆಪಯಕಿ ಯೆವಪಾವಚಪಾಚಿ ಮರತಿ ಮ್ಹಳಲಯಾ ಅರ್ಥಾರ್ ತೊ ಸವ್ವ "ಪದ್ವಿ"—ಚೆ ಬದಲಲೆಲೆ ರೂಪ "ಪಾವಿ" ಜೊನಿ ಆಸಯೆತೆ. ಮರಾಠಿಂತ್ ಮ್ಹಳಲಯಾರ ಪೊರ್ಣ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ "ಪಾಠಿ" ಸವ್ವ ಬೊಲತಾ. ಪುಣ ತಾಚೊ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಳಿತೆ ನಾ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ತಾಕಾ "ಪಾಠಿ" ಅರ್ಥ ದಿಲ್ಲಾ.

ವರಠ್ಕಿ — ಪಾವ : ॥ ೨-೧೫ ॥ ಹೆಮಚಂದ್ರ — ಪಾವ : ॥ ೮-೧-೨೩೩ ॥ ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾ ಪರ್ಮಣಿ ಖೊಡ್ಯಾ ಸವ್ವಾಂತಲೆ "ಪ"—"ವ" ಜಾತಾ. ಪಾವ:=ಪಾವೊ=ಪಾವೊ (ಕೊಂಕಣಿ) ಪವ್ = (ಕೊಂಕಣಿ) ಸವ್ ವಾ ಪಾವ್. ಕಶ್ಯಪ:=ಕಾಸವೊ=ಕಾಸವ. "ಪಾವೊ" ಜಾವ್, ಕ್ರಿಯಾಪದ "ಪಾವ್" ಜಾವ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾ. ಪುಣ "ಪಾವಿ" ಮ್ಹಳಲಯಾರ "ಪಾವಿ" ಆಸಾ.

ವರಠ್ಕಿ—ಇದೀಪತ್—ಪಕ್ವ ಅಂಗಾರೆಪು ॥ ೧-೨ ॥

ಹೆಮಚಂದ್ರ—ಪಕ್ವಾಂಗಾರ ಲಲಾಟು ॥ ೮-೧-೪೬ ॥

ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾಂಕ್ ಅನುಮಠನ್—ಪಕ್ವ, ಅಂಗಾರ ಆನಿ ಲಲಾಟ ಸವ್ವ "ಪಿಕ್ಕೆ", "ಇಂಗಾಳಿ" ಆನಿ "ಣಿಡಾಲ್" ಜಾವ್ ಬದಲಾತ್. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಹೆ ಸವ್ವ ಪಿಕ್ಕೆ, ಇಂಗಾಳಿ (ಇಂಗಲಿ) ಆನಿ ನಿಡಲ ವಾ ನಿಡಲ (ಕಪಲ್) ಜಾವ್ ಬೊಲಾತ್. ಮರಾಠಿಂತ್ "ಪಿಕ್ಕೆ" ಸವ್ವ ನಾ, ತಾಚ್ಯಾ ಬದಲಾಕ್ "ಪಿಕ್ಕಲೆಲೆ" ಮ್ಹಳಲಿ ಭೂತಕಾಳಿ ಕುಡತೆ ವಿಶೇಷಣ ಆಸಾ. "ಇಂಗಾಳಿ" ಬದಲಾಕ್ "ನಿಖಾರಾ" ಬೊಲಾತ್, "ನಿಡಲ"—"ನಿಡಲ" ಜಾಲಾಂ.

ವರಠ್ಕಿ—ಇದ್ವಿಪಾದಿಪು ॥ ೧-೨೮ ॥ ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾ ಪರ್ಮಣಿ ಖೊಡ್ಯಾ ಸವ್ವಾಂತಲೊ "ಕ್ರು" ಸ್ವರ "ಇ" ಜಾತಾ. ದೇವೀಕ:-
ಖಂಗಾರ:=ಸಿಂಗಾರೊ.

ಹೆಮಚಂದ್ರ—ಇತ್ ಕ್ರಾದೊ ॥ ೮-೧-೧೦೮ ॥ ಸಿಂಗಾರೊ.

ವರಠ್ಕಿ—ಉದ್ವಿಪಾದಿಪು ॥ ೧-೨೯ ॥ ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾ ಪರ್ಮಣಿ "ಪಾವು"—"ಪಾವು" ಜಾತಾ. "ಪ್ರವೃತ್ತಿ"—"ಪ ಉತ್ತಿ" ಜಾತಾ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾಂತ್ "ಪಾವು" ಸವ್ವ ಬೊಲಾತ್, ಪಾವೊ, ಪಾವೊ ಥಾಮಸ್ ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್ ಹಾಚ್ಯಾ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ ದಿಲ್ಲೊ "ಪಾವು" ಸವ್ವ ನಾ. "ಪಉತ್ತಿ" ಕೊಂ ಕಣಿಂತ್ "ಪಾಉಟಿ" ಜಾವ್ ಬದಲಾನ್ (೧) ಸರ್ತಿ ವಾ ಆಪ್ವತ್ತಿ (೨) ಯೆಂವ್ಚಿ ವೆಚಿ ಸರ್ತಿ; ಯೆವಪ್, ವಚಪ್ (೩) ವಾಹಪ್ (೪) ಅವಕಾಶ, ಪುಸ್ತಕ್, ವೆಟೊ, ಮುಡಿ—ಅರ್ಥಾನಿ ಬೊಲಾತ್. ಹಾಂಚೆ-ಪಯ್ಕಿ ಯೆವಪಾ ವಚಪಾಚಿ ಸರ್ತಿ ಮ್ಹಳಲಿ ಅರ್ಥಾರ್ ತೊ ಸವ್ವ "ಪದ್ವಿ"—ಚೆಂ ಬದಲಲೆಂ ರೂಪ "ಪಾವಿ" ಜಾವ್ ಆಸೆತ್. ಮರಾಠಿಂತ್ ಮ್ಹಳಲಾರ ಪೊರ್ಣ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ "ಪಾಉಟಿ" ಸವ್ವ ಮ್ಹಳಲಿ ಪುಣ ತಾಚೊ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಳಿತ್ ನಾ. ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ತಾಕಾ "ಪಾವೊ" ಅರ್ಥ ದಿಲ್ಲಾ.

ವರಠ್ಕಿ—ಪಾವ : ॥ ೨-೧೫ ॥ ಹೆಮಚಂದ್ರ—ಪಾವ : ॥ ೮-೧-೨೩೩ ॥ ಹ್ಯಾ ಸೂತ್ರಾ ಪರ್ಮಣಿ ಖೊಡ್ಯಾ ಸವ್ವಾಂತಲೆ "ಪ"—"ವ" ಜಾತಾ. ಪಾವ:=ಪಾವೊ=ಪಾವೊ (ಕೊಂಕಣಿ), ಪವ್=(ಕೊಂಕಣಿ) ಸವ್ ವಾ ಪಾವ್. ಕಶ್ಯಪ:=ಕಾಸವೊ=ಕಾಸವ. "ಪಾವೊ" ಜಾವ್, ಕ್ರಿಯಾಪದ "ಪಾವ್" ಜಾವ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾ. ಪುಣ "ಪಾವಿ" ಮ್ಹಳಲಾರ "ಪಾವಿ" ಆಸಾ.

वररुची—आपीडे मः ॥ २-१६ ॥ —“आपीड”ः सव्द प्राकृतांत “अमेलो” जौन बदल्ला । कोंकणींत तो “अमलो, आंबलो, आमलो” जौन “लोळो” अर्थान घोलता । हें आलक्यांबरी उमकळता तसल्या आभरणा भाशेन दादले कानाच्या वयल्या कोनशार आनी स्त्रीयो कपलार उमकळायताल्यो । आतां हें आभरण वापरिनांत । मराठींत हो सव्द ना ।

वररुची—एक, स्क, क्षां, खः ॥ ३-३९ ॥

हेमचंद्र—शुष्कस्कंधेवा ॥ ८-२-५ ॥ ह्या सूत्रांक अनुसरून शुष्क=मुक्क=मुक्के=मुके (मुक्कलें वा सार नासललें); स्कंधः=खांधो=खांदो; क्षिप=खेप=वोमतीय वा उडय वा आपटीय—ह्या अर्थानी घोलतात । मराठींत “खांदा” मात्र घोलता । “खेप” आसल्यारयी ताका चूक अर्थ दिला । “मुक्के” बदलाक “कोरडे” घोलता ।

वररुची हन, स्न, क्षण, शनां, णः ॥

हेमचंद्र..... ॥ ८-२-७५ ॥

ह्या सूत्रांपर्मणि, स्ना=न्हा=न्हा; स्नान=न्हाण=न्हाण; श्लक्ष्ण्य=सण्ह—अशें बदलतात । कोंकणींत “श्लक्ष्ण्य” सव्द तीन रूपांनी तीन अर्थ दीवन घोलता । (१) स्नान=सुपुलें, दाकटें (२) ल्हान=मोव, नाजूक (३) सण्ह=सूक्ष्म बुराक आमल्लें पातळ (लुगट) । मराठींत कोंकणींतलो “न्हाण” सव्द “नहाण” जौन बदल्ल्यारयी तो ऋतुस्नानाक मात्र वापरतात । साद्या न्हाणाक “आंघोळ” वापरतात । “न्हा” म्हणपाक “आंघोळ कर” म्हणतात ।

वररुची—एप, स्त्रय, फः ॥ ३-३५ ॥

हेमचंद्र—एप, स्पयो, फः ॥ ८-२-५३ ॥

ह्या सूत्रां पर्मणि “पुष्प=पुष्फ” जाता । हो सव्द “पुफ” कोंकणींत आसा पुण मराठींत ना ।

वररुची—विह्वले भ हौ वा ॥ ३-४७ ॥

हेमचंद्र—वा विह्वले वो वश्च ॥ ८-२-५८ ॥

ह्या सूत्रां पर्मणि “विह्वल” आसललें “बेभल” आनी “बिबल” जाता, कोंकणींत “बेबुळ” जाता । “भयान बेबुळ” म्हणपाची चाल कोंकणींत आसा ।

वररुची—अपिडे मः ॥ २-१६ ॥ —“अपिडे”ः सव्द प्राकृतांत “अमेलो” जाव्ना बदल्ला. कौंकरि कौंकरि तौ “अमेलो, अंबेलो, अपेलो” जाव्ना “लोळो” अर्थांत जाव्ना. हें आलक्यांबरी उमकळता तसल्या आभरणा भाशेन दादले कानाच्या वयल्या कोनशार आनी स्त्रीयो कपलार उमकळायताल्यो. आतां हें आभरण वापरिनांत. मराठींत हो सव्द ना.

वररुची—ष्ण, स्त्र, क्षां, खः ॥ ३-३९ ॥

हेमचंद्र—शुष्कस्कंधेवा ॥ ८-२-५ ॥ ह्या सूत्रां अनुसरून शुष्क=मुक्क=मुक्के=मुके (मुक्कलें वा सार नासललें); स्कंधः=खांधो=खांदो; क्षिप=खेप=वोमतीय वा उडय वा आपटीय—ह्या अर्थानी घोलतात । मराठींत “खांदा” मात्र घोलता । “खेप” आसल्यारयी ताका चूक अर्थ दिला । “मुक्के” बदलाक “कोरडे” घोलता ।

वररुची—ष्ण, स्त्र, क्षां, खः ॥

हेमचंद्र—..... ॥ ८-२-७५ ॥

ह्या सूत्रां पर्मणि, स्ना=न्हा=न्हा; स्नान=न्हाण=न्हाण; श्लक्ष्ण्य=सण्ह—अशें बदलतात । कोंकणींत “श्लक्ष्ण्य” सव्द तीन रूपांनी तीन अर्थ दीवन घोलता । (१) स्नान=सुपुलें, दाकटें (२) ल्हान=मोव, नाजूक (३) सण्ह=सूक्ष्म बुराक आमल्लें पातळ (लुगट) । मराठींत कोंकणींतलो “न्हाण” सव्द “नहाण” जौन बदल्ल्यारयी तो ऋतुस्नानाक मात्र वापरतात । साद्या न्हाणाक “आंघोळ” वापरतात । “न्हा” म्हणपाक “आंघोळ कर” म्हणतात ।

वररुची—ष्ण, स्त्र, क्षां, खः ॥ ३-३९ ॥

हेमचंद्र—ष्ण, स्त्र, क्षां, खः ॥ ८-२-७५ ॥

ह्या सूत्रां पर्मणि “पुष्प=पुष्फ” जाता । हो सव्द “पुफ” कोंकणींत आसा पुण मराठींत ना.

वररुची—विह्वले भ हौ वा ॥ ३-४७ ॥

हेमचंद्र—वा विह्वले वो वश्च ॥ ८-२-५८ ॥

ह्या सूत्रां पर्मणि “विह्वल” आसललें “बेभल” आनी “बिबल” जाता, कोंकणींत “बेबुळ” जाता । “भयान बेबुळ” म्हणपाची चाल कोंकणींत आसा ।

वररुची—भाजने जस्य ॥ ४-४ ॥ ह्या सूत्रा पर्माणे “भाजन” सव्दांतले “ज” गळोन “भाण” जाता । कोंकणीत हें सामान्य जौन तांब्याचें व्हड आयदन (भाण) । हो सव्द हेर उत्रां संगीं मेळोन विविगड अर्थ दिता । देखीकः (सं) पिष्टभाजन = पिष्ट भाण = पेडहाण = पेडावण = पीट शिजवचें आयदन । हें सव्द मराठीत नांत ।

वररुची—छदेर्हक ॥ ४-२१ ॥ छद = धांक—हें उतर “ढक्क” क्रिया मुचयता । तें कोंकणीत “धांक” आनी मराठीत “झांक” जालां, म्हळ्यार कोंकणीतलें “ध” मराठीत “झा” जौन बदललां । ह्या मुळाथौन “धांकण” आनी “धांकणे”—हें सव्द कोंकणीत आयल्यात । कोंकणीतलें “धांक” क्रियापद संस्कृताच्या “स्थग” सव्दा थौन येता । हेंच “धग” जौन क्रमेण “धांक” जालां म्हणयेत । सर मोनियर विलियम्स हाच्या शव्दकोशांत “ढक्कन” सव्द आयला, पुण ताणे हो सव्द खंयच्या मुळाथौन उज्वला म्हण सांगोंक ना ।

हेमचंद्र—व्याप्रेर्वावर ॥ ८-४-८१ ॥—“व्याप्र” क्रिया “वावर” जाता । पुण कोंकणीत “वावर” अथवा “वावुर”—हीं अकर्मि क्रियापदां आनी “वापर” हें कर्मि क्रियापद आसत । “वावर” वा “वावुर” हाचो अर्थ (१) उपेगांत (चालींत) आसूंक (२) चालीन (व्यवहृत) दाकय (३) घोळ—ह्या परीं आसा । तें उतर नामा भाषेन घोळतना (i) उद्योग, काम (ii) व्यवहार म्हणपाचे अर्थ दिता । “वापर” क्रियापदाचो अर्थ “घोळय” वा “उपेगाय” । मराठींतयी हीं क्रियापदां आसात । पुण तांच्या अर्थांत व्यत्यास आसा ।

(चालू आसा)

(श्री. वसिंत पुंडलीक वेंकटेश शेणाई हाणि बरयिल्ल्या “कोंकणी मत्तु मराठी अिवुगळ तुलनात्मक विमर्श हागू मारस्वत ब्राह्मणर प्राचीन इतिहास” म्हळ्ळ्या पुस्तकाच्या आधारान)

—आलबन कास्तेलिन.

वररुची—भाजने जस्य ॥ ४-४ ॥ ह्या सूत्रा पर्माणे “भाजन” सव्दांतलें “ज” गळोन “भाण” जाता. कौण्डिण्टां हें सामान्य जाव्नां थोड्यां व्हड आयदन (भाण). ह्या सव्दां हें उत्रां संगीं मेळोन विविगड अर्थ दिता. देखीकः- (सं) पिष्टभाजन = पिष्टभाण = पेडहाण = पेडावण = पीट शिजवचें आयदन. हें सव्द मराठींत नांत.

वररुची—धदेर्हक ॥ ४-२१ ॥ धद = धांक—हें उतर “ढक्क” क्रिया मुचयता. तें कौण्डिण्टां “धांक” आनी मराठीत “झांक” जालां, म्हळ्यार कोंकणीतलें “ध” मराठीत “झा” जौन बदललां. ह्या मुळाथौन “धांकण” आनी “धांकणे”—हें सव्द कोंकणीत आयल्यात । कोंकणीतलें “धांक” क्रियापद संस्कृताच्या “स्थग” सव्दा थौन येता । हेंच “धग” जौन क्रमेण “धांक” जालां म्हणयेत । सर मोनियर विलियम्स हाच्या शव्दकोशांत “ढक्कन” सव्द आयला, पुण ताणे हो सव्द खंयच्या मुळाथौन उज्वला म्हण सांगोंक ना ।

हेमचंद्र—व्याप्रेर्वावर ॥ ८-४-८१ ॥—“व्याप्र” क्रिया “वावर” जाता. पुण कौण्डिण्टां “वावर” अथवा “वावुर”—हीं अकर्मि क्रियापदां आनी “वापर” हें कर्मि क्रियापद आसत । “वावर” वा “वावुर” हाचो अर्थ (१) उपेगांत (चालींत) आसूंक (२) चालीन (व्यवहृत) दाकय (३) घोळ—ह्या परीं आसा । तें उतर नामा भाषेन घोळतना (i) उद्योग, काम (ii) व्यवहार म्हणपाचे अर्थ दिता । “वापर” क्रियापदाचो अर्थ “घोळय” वा “उपेगाय” । मराठींतयी हीं क्रियापदां आसात । पुण तांच्या अर्थांत व्यत्यास आसा ।

(चालू आसा)

(श्री. वसिंत पुंडलीक वेंकटेश शेणाई हाणि बरयिल्ल्या “कोंकणी मत्तु मराठी अिवुगळ तुलनात्मक विमर्श हागू मारस्वत ब्राह्मणर प्राचीन इतिहास” म्हळ्ळ्या पुस्तकाच्या आधारान)

—अल्बन कास्तेलिन.

ಜೋಗಲಾಂ

ಮಲಬಾನ ಆಜ ಧರ್ತರೆಂ

ಏಕ ಜೋಗೂಲ ರೋಯಲಾಂ

ಆಜ ನಾ ಫಾಲ್ಯಾಂ

ಧಗಧಗತಲಿಂ

ಉಜ್ಯಾ ಫುಲಾಂ ।

X X X X

ಮ್ಹಜೆ ಪಾಸತ

ಹಿ ಪಣಿ ಮಿಣಮಿಣಟಾ

ಹಾಂವ್ ಮಾತ ತ್ಯಾ ಜೋಗಲಾಚೆ ಯಾದೀನ

ದಿಸ ರಾತ ತಲಮಲಟಾಂ ।

X X X X

ಜೋಗೂಲ ತಡಯಾರ ಪಡಾ

ತೆನ್ನಾ ಮೆಲ್ಲೊ ಮನಿಸ್

ಉಜೊ ಜಾವನ ಉಡ್ಡಾ ।

X X X X

ತುಜೆ ನದರೆನ

ಮಾಗ್ ನಯೆ ತೆಂ ಮಾಗಲೆಂ

ಆನಿ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಹಡ್ಡಯಾಂ

ಏಕ ಜೋಗೂಲ ಜಾಗಲೆಂ ।

X X X X

ಸಗಲೆಚ್ ಚಾಂದನ್ಯಾಂ

ಮ್ಹಾತಾಂ

ಆಂಗಾರ ಜೋಗೂಲ ಖೆಲಪಿ

ಖೋಡ್ ಆಸತಾಂ ।

X X X X

ಅಜಾಪಾಚೊ ರೂಕ ಹೊ

ಪಲೆಲಾ ?

ಮಲಬಾಂತ್ ಮುಲಾಂ

ಧರ್ತರೆಂ ಫುಲಾಂ ।

X X X X

ಕೆಲಾಸಾವೆಲೊ ರುಡ್ಡ

ತಿಡಕೆನ ತ್ರಿಶೂಲ ಮೊಖತಾ

ಆನಿ ಜೋಗೂಲ ಜಗಜಗತಾ ।

X X X X

ಜೋಗಲಾಂ (Lightning)

ಮೆಳ್ವಾನ್ ಆಜ್ ಧರ್ತರೆಂತ್

ಏಕ್ ಜೋಗೂಲ್ ರೋಯ್ಲಾಂ

ಆಜ್ ನಾ ಫಾಲ್ಯಾಂ

ಧಗಧಗತಲಿಂ

ಉಜ್ಯಾ ಫುಲಾಂ

X X X X

ಮ್ಹಜೆ ಪಾಸತ

ಹಿ ಪಣಿ ಮಿಣಮಿಣಟಾ

ಹಾಂವ್ ಮಾತ್ ತ್ಯಾ ಜೋಗಲಾಚೆ ಯಾದೀನ್

ದಿಸ್ ರಾತ್ ತಳ್ ಮೆಳ್ವಾಂ

X X X X

ಜೋಗೂಲ್ ಧಡ್ಡಾರ್ ಪಡ್ವಾ

ತೆನ್ನಾ ಮೆಲ್ಲೊ ಮನಿಸ್

ಉಜೊ ಜಾವ್ನ್ ಉಡ್ವಾ

X X X X

ತುಜೆ ನದ್ರೇನ್

ಮಾಗೂಂನಯೆ ತೆಂ ಮಾಗ್ಲೆಂ

ಆನಿ ಮ್ಹಜ್ಯಾ ಹಡ್ಡಯಾಂತ್

ಏಕ್ ಜೋಗೂಲ್ ಜಾಗ್ಲೆಂ

X X X X

ಸಗ್ಳೆಚ್ ಜಾಂದ್ವಾಂತ್

ನ್ಹಾತಾತ್

ಆಂಗಾರ್ ಜೋಗೂಲ್ ರೆಪಿಲ್ವಿ

ಫೊಡೆಚ್ ಆಸ್ತಾತ್

X X X X

ಅಜಾಪಾಚೊ ರೂಕ್ ಮೊ

ಪಳೆಲಾ?

ಮೆಳ್ವಾಂತ್ ಮುಳಾಂ

ಧರ್ತರೆಂತ್ ಫುಲಾಂ

X X X X

ಕೈಲಾಸಾವೆಲೊ ರುದ್ಡ್

ತಿಡ್ಕೆನ್ ತ್ರಿಶೂಲ್ ಮೊಖ್ತಾ

ಆನಿ ಜೋಗೂಲ್ ರುಗ್ ರುಗ್ ತಾ

X X X X

मळबाच्या आंगणांत
जोगलाचो खेळ पळेलो
हांवूच जोगूल जालों ।

मळ्बाच्या अंगणांत
जोगुलाचो खेळ पळेलो
हांवूच जोगुल जालो

— मनोहरराय सरदेसाय.

— मनोहरराय सरदेसाय

कोंकणी लोक, भास, साहित्य

(आदल्या अंक्या थौन)

कोंकणी शिकपाची व्यवस्था:—

गोंयांत आनी केरळाच्या कोच्चित कोंकणी लोकांच्या भुरग्यांक प्राथमीक शिक्षण माय भाशेंतच जोडचो मद्राप रचुन दिला । गोंयांत प्रौढ शिक्षण मात्र न्हय विश्वविद्यालय मट्टार सयत कोंकणी भास शिकयतात । महाराष्ट्र सरकारान कोंकणीक मान्यता दिल्या आनी बोंबयंत कोंकणी शाळां उगतायल्यांत मात्र न्हय, बोंबयच्या विश्वविद्यालयांतय आपल्या पाठ विषयांनी कोंकणी भास औचीक विषय जावन मेळयला । पुण कर्नाटकांत कोंकणी लोकाचो संखो गोंयांतल्या परस चड आसल्यारय, आज पर्यांत कोंकणी भुरग्यांक आपले चमाय भाशेंत शिक्षण जोडचो अवकास लाभोंक नातल्ली थंयच्या कोंकणी लोकाक दुरादृष्टाची गजाल म्हणजय ।

दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांत (म्हणजे मंगळूर धर्मप्रांतांत) मगळया कथोलीक क्रिस्तांवांची आनी सारस्वत लोकांची माय भास कोंकणी म्हण हाचे आदीच मांगलां । पुण एक वेजारायेची संगत खंयची म्हळ्यार, हो लोक प्रत्येक जावन क्रिस्तांवांचे धार्मीक याजक आनी धार्मीक भयणीं अधिक चड विद्या संस्थे चलयतात तरी, तांतुं कोंकणी शिकवची मांडावळ येदोळ पर्यांत कोणेंच कसक ना ! कर्नाटक सरकारान जांव, राज्य साहित्य अकाडेमिन जांव

कौंकणी लोक, भास, साहित्य

(आदल्या अंक्या थौन)

कौंकणी शिकपाची व्यवस्था:—

गोंयांत आनी केरळाच्या कोच्चित कोंकणी लोकांच्या भुरग्यांक प्राथमीक शिक्षण माय भाशेंतच जोडचो मद्राप रचुन दिला । गोंयांत प्रौढ शिक्षण मात्र न्हय विश्वविद्यालय मट्टार सयत कोंकणी भास शिकयतात । महाराष्ट्र सरकारान कोंकणीक मान्यता दिल्या आनी बोंबयंत कोंकणी शाळां उगतायल्यांत मात्र न्हय, बोंबयच्या विश्वविद्यालयांतय आपल्या पाठ विषयांनी कोंकणी भास औचीक विषय जावन मेळयला । पुण कर्नाटकांत कोंकणी लोकाचो संखो गोंयांतल्या परस चड आसल्यारय, आज पर्यांत कोंकणी भुरग्यांक आपले चमाय भाशेंत शिक्षण जोडचो अवकास लाभोंक नातल्ली थंयच्या कोंकणी लोकाक दुरादृष्टाची गजाल म्हणजय ।

दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांत (म्हणजे मंगळूर धर्मप्रांतांत) मगळया कथोलीक क्रिस्तांवांची आनी सारस्वत लोकांची माय भास कोंकणी म्हण हाचे आदीच मांगलां । पुण एक वेजारायेची संगत खंयची म्हळ्यार, हो लोक प्रत्येक जावन क्रिस्तांवांचे धार्मीक याजक आनी धार्मीक भयणीं अधिक चड विद्या संस्थे चलयतात तरी, तांतुं कोंकणी शिकवची मांडावळ येदोळ पर्यांत कोणेंच कसक ना ! कर्नाटक सरकारान जांव, राज्य साहित्य अकाडेमिन जांव

कोंकणी भाशेक मान्यता दीवक ना । कर्नाटकांत उर्दु अकाडेमी आसा । शिकपा संस्थ्यांनी उर्दु शिकयतात मात्र न्हय, ते भाशेच्या लोकान चलवचे शिकपा संस्थे चडावत उर्दु माद्यमाचे आनी आतां “उर्दु कर्नाटकांत दुसऱ्या स्थानाची अधिकृत भास जायजय” म्हणतात थोडे । पुण हांगासर कोंकणी लोक लगभग पंचवीस लाखां तितलो आसल्यारयी कोंकणी माद्यमाचीं शाळां सोड्यां, कोंकणी एक भास जावन शिकपाचो अवकासयी ना । हे दिशेन कोंकणी लोकान सरकाराचेर घाल्लो ओत्तड येदोळ निर्फळ जाला ।

पुण, हे परिस्थितेक कर्नाटक सर्काराक मात्र दुरसांचें समा न्हय । थोड्या कोंकणी लोकाचें शेलेंपण आनी अलक्षा तशेंच हेर थोडयो मंगती हाका कारण । त्या खातीर आतां कितें करिजायगी म्हळयार कर्नाटकांतल्या सगळ्या कोंकणी लोकांनी सांगाता मेळोन, महाराष्ट्रांत आनी केरळांत आसा ते परीं आपले मायभाशेक एक फावो तें स्थान मेळोवंक निरंतर झुजचें । कोंकणी भास भारताच्या संविधानाचे आटवे वाळरेंत आनिकी मेळवक ना तें खरें । पुण त्या खातीर आख्या कोंकण प्रदेशाच्या कोंकणी लोका थौन ओत्तड चालू आसा । पुण केंद्र साहित्य अकाडेमीन कोंकणीक मान्यता दिल्या, आनी ते भाशेंतल्या लिखितांक प्रशस्त्यो दिल्यात । तरी कर्नाटकांतल्या कन्नड लिपितल्या कोंकणी कृतियांक मात्र हो अवकास ना । त्या खातीर कर्नाटकांत देवनागरी लिपींत कोंकणी शिकोन मुखल्या बरवप्यांनी तेच लिपींत साहित्य रचुंक अनकूल करुन घेतल्यार वरें ।

भारतांतच प्रथमः

छापखानो आनी कोंकणी पुस्तकांः—

१५१० इस्वेंत पोर्चुगेजांनी गोंय स्वाधीन केल्या उपरांत तांणी सबार कोंकणी लोकांक क्रिस्तांव केले आनी तांणी क्रिस्तांव धर्मांत थिरासाणेन रावच्या इराद्यान थोड्या आडळतेदारांनी देशी (देवनागरी आनी कन्नड) लिपींत आसललीं कोंकणी लिखितां हिन्दू धर्माचीं म्हण चितून नास केलीं । तांचे बदलाक नव्या क्रिस्तांवां खातीर पादरीं करनां सुरवेर पुडतुगेज

जोव् कौंकणी भाशेक मान्यता दिलेव्चो ना! कर्नाटकांत लुदुर्ग अकाडेमी आसा. शिकपा संस्थांनी लुदुर्ग शिकयतात मात्र न्हय, ते भाशेच्या लोकान चलवचे शिकपा संस्थे चडावत लुदुर्ग माद्यमाचे, आनी आतां “लुदुर्ग, कर्नाटकांत दुसऱ्या स्थानाची अधिकृत भास जायजय” म्हणतात थोडे. पुण हांगासर कौंकणी लोकां लगेभगे पंचवीस लाखां तितलो आसल्यारयी कौंकणी माद्यमाचीं शाळां सोड्यां, कौंकणी एक भास जावन शिकपाचो अवकासयी ना । हे दिशेन कौंकणी लोकान सरकाराचेर घाल्लो ओत्तड येदोळ निर्फळ जाला ।

पुण, हे परिस्थितेक कर्नाटक सर्काराक मात्र दुरसांचें समा न्हय. थोड्या कौंकणी लोकाचें शेलेंपण आनी अलक्षा तशेंच हेर थोडयो मंगती हाका कारण. त्या खातीर आतां कितें करिजायगी म्हळयार कर्नाटकांतल्या सगळ्या कौंकणी लोकांनी सांगाता मेळोन, महाराष्ट्रांत आनी केरळांत आसा ते परीं आपले मायभाशेक एक फावो तें स्थान मेळोवंक निरंतर झुजचें. कौंकणी भास भारताच्या संविधानाचे आटवे वाळरेंत आनिकी मेळवक ना तें खरें. पुण त्या खातीर आख्या कोंकण प्रदेशाच्या कोंकणी लोका थौन ओत्तड चालू आसा. पुण केंद्र साहित्य अकाडेमीन कोंकणीक मान्यता दिल्या, आनी ते भाशेंतल्या लिखितांक प्रशस्त्यो दिल्यात. तरी कर्नाटकांतल्या कन्नड लिपितल्या कोंकणी कृतियांक मात्र हो अवकास ना. त्या खातीर कर्नाटकांत देवनागरी लिपींत कोंकणी शिकोन मुखल्या बरवप्यांनी तेच लिपींत साहित्य रचुंक अनकूल करुन घेतल्यार वरें.

भारतांतच प्रथमः

छापखानो आनी कोंकणी पुस्तकांः—

१५१० इस्वेंत पोर्चुगेजांनी गोंय स्वाधीन केल्या उपरांत तांणी सबार कोंकणी लोकांक क्रिस्तांव केले आनी तांणी क्रिस्तांव धर्मांत थिरासाणेन रावच्या इराद्यान थोड्या आडळतेदारांनी देशी (देवनागरी आनी कन्नड) लिपींत आसललीं कोंकणी लिखितां हिन्दू धर्माचीं म्हण चितून नास केलीं । तांचे बदलाक नव्या क्रिस्तांवां खातीर पादरीं करनां सुरवेर पुडतुगेज

ಭಾಶೆಂತ್ ಆನಿ ಉಪರಾಂತ್ ರೋಮಿ ಲಿಪಿತಲೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ಲೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಂತ್ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣಾಂ, ಕಂಶಿಗೊ, ದೊತೊರ್ನಚಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಬರೊಂಕ್ ಲಾಯ್ಲಿಂ. ಏಕಾ ಕಾಡಾರ್ ಪೊರ್ಚುಗೀಜ ಸರ್ಕಾರಾನ್ ದೆವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಚೆರ್ ಬಂಧ್ ಘಾಲ್ಲೆ ವರವಿಂ ಶೆಂ ಆಯಿಲ್ಲಾ ಯುರೋಪಿ ಮಿಷನರಿಂನಿ ಕೊಂಕಣಿ ರೋಮಿ ಲಿಪಿ ಬಾಪರಿನಾಸತಾಂ ನಿರ್ವಿಗ್ ನಾತಲ್ಲೊ.

ಪೊರ್ಚುಗೀಜ ಸೈನ್ಯ ಸಾಂಗಾತಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಷನರಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಸಭೆಚೆ. ಉಪರಾಂತ್ ಸಾಂತ್ ಇನಾಸ್ ಲೊಯೊಲಾನ್ ಘಡ್ಲೆಲೆ ಜೆಜುವಿತ್ (ಜೆಜುವಿತ್) ಸಭೆಚೊ ಸಾಂತ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಸಾವೆರ್ 1542 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಗೊಂಯಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದೆರ್ ಚಡಿತ್ ಜೆಜುವಿತ್ ಯಾಜಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಭಾವಯಿಂ ಆಯ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಸುರ್ವೆರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಮಿಷನರಿ ಮುಖಾಂತ್, ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಜೆಜುವಿತ್ ಮುಖಾಂತ್, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಲಾಗಿ. 1556 ಇಸ್ವೆಂತ್ ತಾಂಣಿಂ ಭಾರತಾಂತ್ ಚೆ ಪಯ್ಲೊ ಭಾಷ್ಪಾನೊ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾ ಭಾಷ್ಪಾನ್ಯಾಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಚೆ ಪ್ರಥಮ್ ಭಾಷೆಂತ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚಿಂಚ್. (ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಮಾತ್) ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಅಭಿಮಾನಾ ಚಿ ಹೀ ಸಂಗತ್ ಆತಾಂ ಕಿತ್ಯಾ ಭಾರತೀಯಾಂಕ್ ಕಳತ್ ಆಸಾ?

ಅಶೆಂ ಆಸತಾಂ, 1579 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಗೊಂಯಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜೆಜುವಿತ್ ಮಿಷನರಿ ಯಾಜಕ್ ಥೊಮಸ್ ಸ್ಟೀವನ್ಸ್ (ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್, ಎಸ್ತೆವಾನ್ 1549-1619) ಮ್ಹಣ್ಲಯಾ ಮಹಾನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂನಿ ವೆಗಿಚಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಸ ಶಿಕೊನ್, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಲೊಕಾಖಾತೀರ್ ಲಿಖ್ಲೆಲೊ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಾ ಗ್ರಂಥ "ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣ" ಭೊವ್ ಚಡ ಲೊಕಾಮೊಗಾಡ್ ಜಾಲೊ. ಆದಾಂವ್ ಶೊನ್ ಸೊಮಯಾ ಜೆಜು ಕ್ರಿಸ್ತಾಚ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣಾ ಪರ್ಯಂತಲಿ ಲಾಂಬ್ ಚರಿತ್ರಾ ತಾಂತ್ ಅಧಿಕ ಮುಂದರ್ ರಿತಿಂನಿ ಬರ್ಣಿಲ್ಯಾ. ಹಾಂತಲಿ ಭಾಸ ಮರಾಠಿ ತರಯಿ ಪೊರಣೆ ಕೊಂಕಣಿ ವರೀಚ್ ದಿಸತಾ. ಪಾದರಿ ಸ್ಟೀವನ್ಸಾನ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಾವರಾ ಪಯಕಿ ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿಂನಿ ಲಿಖ್ಲೆಲೆ ಆನಯೆಕ್ ಪುಸ್ತಕ "ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ದೊತೊರ್ನ" (ದೊತೊರ್ನಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್) ತಾಚ್ಯಾ ಮರಣಾ ಉಪರಾಂತ್ 1622 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಭಾರತಾಂತ್ಲೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕಯಿ ತಾಣೆಂ ಲಿಖ್ಲೆಲೆ ತೆಂ "ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೆ ವ್ಯಾಕರಣ" (Arte da Lingoa Canarim) ಯಿ ತಾಚ್ಯಾ ಮರಣಾಚ್ಯಾ ಸವಾರ್ ವರಸಾಂ ಉಪರಾಂತ್ 1640 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆಯ್ಲೆ.

ಪೊರ್ಚುಗೀಜ ಸೈನ್ಯ ಸಾಂಗಾತಾ ಸುರ್ವೆರ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಮಿಷನರಿ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಸಭೆಚೆ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಾಂತ್ ಇನಾಸ್ ಲೊಯೊಲಾನ್ ಘಡ್ಲೆಲೆ ಜೆಜುವಿತ್ (ಜೆಜುವಿತ್) ಸಭೆಚೊ ಸಾಂತ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಸಾವೆರ್ 1542 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಗೊಂಯಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ. ತಾಚೆ ಉಪ್ರಾಂತ್ ದೆರ್ ಚಡಿತ್ ಜೆಜುವಿತ್ ಯಾಜಕ್ ಆನಿ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ಭಾವಯಿಂ ಆಯ್ಲೊ. ಹ್ಯಾ ವರ್ವಿಂ ಸುರ್ವೆರ್ ಥೊಡ್ಯಾ ಮಾಪಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕನ್ ಮಿಷನರಿ ಮುಖಾಂತ್, ಆನಿ ಉಪ್ರಾಂತ್ ಚಡಾವತ್ ಜಾವ್ನ್ ಜೆಜುವಿತ್ ಮುಖಾಂತ್, ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಾಂವ್ಕ್ ಲಾಗಿ. 1556 ಇಸ್ವೆಂತ್ ತಾಂಣಿಂ ಭಾರತಾಂತ್ ಚೆ ಪಯ್ಲೊ ಭಾಷ್ಪಾನೊ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಕೆಲೊ. ಹ್ಯಾ ಭಾಷ್ಪಾನ್ಯಾಂತ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಚೆ ಪ್ರಥಮ್ ಭಾಷೆಂತ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚಿಂಚ್. (ರೋಮಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಮಾತ್) ಕೊಂಕಣಿ ಲೊಕಾಕ್ ಅಭಿಮಾನಾ ಚಿ ಹೀ ಸಂಗತ್ ಆತಾಂ ಕಿತ್ಯಾ ಭಾರತೀಯಾಂಕ್ ಕಳತ್ ಆಸಾ?

ಅಶೆಂ ಆಸತಾಂ, 1579 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಗೊಂಯಾಕ್ ಆಯಿಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜೆಜುವಿತ್ ಮಿಷನರಿ ಯಾಜಕ್ ಥೊಮಸ್ ಸ್ಟೀವನ್ಸ್ (ಸ್ಟೀಫನ್ಸ್, ಎಸ್ತೆವಾನ್: 1549-1619) ಮ್ಹಣ್ಲಯಾ ಮಹಾನ್ ಧಾರ್ಮಿಕ್ ವ್ಯಕ್ತಿಂನಿ ವೆಗಿಚಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಸ ಶಿಕೊನ್, ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಲೊಕಾ ಖಾತೀರ್ ಲಿಖ್ಲೆಲೊ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಾ ಗ್ರಂಥ "ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ಪುರಾಣ" ಭೊವ್ ಚಡ ಲೊಕಾಮೊಗಾಡ್ ಜಾಲೊ. ಆದಾಂವ್ ಥಾವ್ನ್ ಸ್ವೊಮ್ಯಾ ಜೆಜುಕ್ರಿಸ್ತಾಚ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣಾ ಪರ್ಯಂತಲಿ ಲಾಂಬ್ ಚರಿತ್ರಾ ತಾಂತ್ ಅಧಿಕ ಮುಂದರ್ ರೀತಿನ್ ವರ್ಣಿಲ್ಯಾ. ಹಾಂತ್ಲಿ ಭಾಸ ಮರಾಠಿ ತರಯಿ ಪೊರ್ಣೆ ಕೊಂಕಣಿ ಬರಿಚ್ ದಿಸ್ತಾ. ಪಾದ್ರಿ ಸ್ಟೀವನ್ಸ್‌ನ್ ಕೆಲ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ್ ವಾವ್ರಾಪಯ್ಲಿ ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಲಿಖ್ಲೆಲೆಂ ಅಸ್ಟೇಕ್ ಪುಸ್ತಕ್ 'ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್ ದೊತೊರ್ನ್' (ದೊತೊರ್ನಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್) ತಾಚ್ಯಾ ಮರಣಾ ಉಪ್ರಾಂತ್ 1622 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್, ಭಾರತಾಂತ್ಲೆಂ ಪ್ರಥಮ್ ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಪುಸ್ತಕಯಿ ತಾಣೆಂ ಲಿಖ್ಲೆಲೆಂ ತೆಂ 'ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚೆ ವ್ಯಾಕರಣ' (Arte Da Lingoa Canarim) ಯೊ ತಾಚ್ಯಾ ಮರಣಾಚ್ಯಾ ಸವಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಉಪ್ರಾಂತ್ 1640 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಉಜ್ವಾಡಾಕ್ ಆಯ್ಲೊ.

क्रिस्तांव कोंकणी साहित्याचो आरंभ :-

१६ व्या शतमानाच्या सोंपत्यार थौन १७ व्या शतमानाचे १६८४ इस्वे पर्यांत विदेशी क्रिस्तांव मिशनरिंनी दरवस्त साहित्यीक वावर केला । तांचे पयकी फा. स्टीवन्स न्हय आस्तां, पोर्चुगेज जेजुवित फा. दियेगो रिबेरो, फा. आंतोनियो दे सल्दाजा, फा. मिगेल दे आलमेडा, फा. गासपार दे सां मिगेल, फा. इगनामियो आर्कांमोने आनी हेर थोडे बरवपियी आसल्ले । हांच्या पुस्तकां पयकी फा. मिगेल दे आलमेडाचो "गोवळ्यांचो मोळो" आनी पांच ग्रंथांनी छापल्ले ताचे "Summa Theologica" म्हळळे देवशास्त्राचे प्रसंग भारीच नांवाडदीक जाल्यात ।

गोंयची राजवटकाय हातीं घेतल्ल्या पोर्चुगेज सरकारान क्रमेण १६८४ इस्वेत कोंकणी भाशेचेर बंधड घालुन आपली पोर्चुगेज भास वलतकारान थंयच्या लोकाचेर थापली । ह्या वरवीं मिशनरींक आनी स्थळीय क्रिस्तांव लोकांक कोंकणी साहित्यीक वावर करूंक असाध्य जालो । लगभग दोन शतमानां उपरांत म्हणचे १९ व्या शतमानाच्या मधेगात (१८५३ इस्वेत) कोंकणी मायेच्या अदृष्टान म्हळळेपरीं डॉ. जोकीम कुबा रिवारा म्हळळा एक भाषातज्ञ गोंयचो मुखेल कार्यदर्शी (आडळतेदार) जावन आयलो । १८५८ इस्वेत ताणें कोंकणी भाशेची एक चारित्रिक समीक्षा केली । सोभीत कोंकणी भाशेक आयिल्ले दुर्गते खातीर तो कळवल्लो आनी ते भाशेक पुनरजीवंत करूंक तो निरंतर वावुरलो । प्राथमीक शिकपा खातीर कोंकणी आनी मराठीचो वापर करूंक ताणें सरकाराक सूचयले । पुडतुगेजिची दवलत लाग्ल्या क्रिस्तांवांनी हाका विरोध केलो । तरी, क्रिस्तांव धर्माच्या फुडाऱ्यांक देशी क्रिस्तांवां लागीं संपर्क दवराप खातीर कोंकणीची गरज पडली । अशें रोमी लिपी वापरून क्रिस्तांव लोकान कोंकणी भास जिवी दवरली । सांगाताच हिन्दु लोकान देवनागरी लिपी वापरून कोंकणीची दिवटी जळवन दवरली । अशें कण्टांक सांपडोन कोन्शांत पडली तरी, कोंकणी भास सवकास, फुडे चमकतेर रावली ।

क्रिस्तोवं कौंकणी साहित्याचो आरंभ :-

१६ व्या शतमानाच्या सोंपत्यांर फा. १७ व्या शतमानाचें १६८४ इस्वेत पयल्यांत विदेशी क्रिस्तोवं मिशनरिंनी दरवस्त साहित्यीक वावर केला. तांचे पयकी फा. स्टीवन्स, न्हय आस्तां, पोर्चुगेज जेजुवित फा. दियेगो रिबेरो, फा. आंतोनियो दे सल्दाजा, फा. मिगेल दे आलमेडा, फा. गासपार दे सां मिगेल, फा. इगनामियो आर्कांमोने आनी हेर थोडे बरवपियी आसल्ले । हांच्या पुस्तकां पयकी फा. मिगेल दे आलमेडाचो "गोवळ्यांचो मोळो" आनी पांच ग्रंथांनी छापल्ले ताचे "Summa Theologica" म्हळळे देवशास्त्राचे प्रसंग भारीच नांवाडदीक जाल्यात ।

गोंयचो राजवटकाय हातीं घेतल्ल्या पोर्चुगेज सरकारान क्रमेण १६८४ इस्वेत कोंकणी भाशेचेर बंधड घालुन आपली पोर्चुगेज भास वलतकारान थंयच्या लोकांचेवर थापली । ह्या वरवीं मिशनरींक आनी स्थळीय क्रिस्तांव लोकांक कोंकणी साहित्यीक वावर करूंक असाध्य जालो । लगभग दोन शतमानां उपरांत म्हणचे १९ व्या शतमानाच्या मधेगात (१८५३ इस्वेत) कोंकणी मायेच्या अदृष्टान म्हळळेपरीं डॉ. जोकीम कुबा रिवारा म्हळळा एक भाषातज्ञ गोंयचो मुखेल कार्यदर्शी (आडळतेदार) जावन आयलो । १८५८ इस्वेत ताणें कोंकणी भाशेची एक चारित्रिक समीक्षा केली । सोभीत कोंकणी भाशेक आयिल्ले दुर्गते खातीर तो कळवल्लो आनी ते भाशेक पुनरजीवंत करूंक तो निरंतर वावुरलो । प्राथमीक शिकपा खातीर कोंकणी आनी मराठीचो वापर करूंक ताणें सरकाराक सूचयले । पुडतुगेजिची दवलत लाग्ल्या क्रिस्तांवांनी हाका विरोध केलो । तरी, क्रिस्तांव धर्माच्या फुडाऱ्यांक देशी क्रिस्तांवां लागीं संपर्क दवराप खातीर कोंकणीची गरज पडली । अशें रोमी लिपी वापरून क्रिस्तांव लोकान कोंकणी भास जिवी दवरली । सांगाताच हिन्दु लोकान देवनागरी लिपी वापरून कोंकणीची दिवटी जळवन दवरली । अशें कण्टांक सांपडोन कोन्शांत पडली तरी, कोंकणी भास सवकास, फुडे चमकतेर रावली ।

थोड्या वरसां उपरांत मोनसिओर रुडोल्फो सेबास्तियांव दालगादो (१८५६-१९२२) म्हळ्यार कोंकणी विद्वांसान हे भाशेची वरती सेवा केली । मुख्य जावन दोन शब्दकोश ताणें तयार करून प्रकटले : १८९३ इस्वेंत कोंकणी-पुडतुगेज आनी १९०५ इस्वेंत पुडतुगेज-कोंकणी । हे गोंयच्या कोंकणी लोकांक आनी पुडतुगेजांक भारिच उपकाराक पडल्यात । त्या शिवाय तीन हजार कोंकणी गादिचो संग्रह करून प्रगट केल्लो, ताचो वरतो साहित्यीक वावर म्हण लेख्येत ।

सारस्वत लोकांचें साहित्य : कर्नाटकांत :-

सारस्वत (हिन्दु) लोकां पयकी सवार साहिती उदेल्यात आनी तांणी उत्तीम कोंकणी साहित्य रचलां । तांतु चडावत धार्मीक कविता आसात । तांचे पयकी राघवदास, जोगव, लक्ष्मीबायी, अप्पय्य, शांतीबायी आनी हेर थोडे मुख्य । आयलेवार प्रगट जाल्लें साहित्य म्हळ्यार कुंबळे नरसिंह लक्ष्मण नायक, पडुकोणे रमानंद राव, गुलवाडी वेंकटराव, नरहरी कवी, के. एन. राव दांडेली, बी. वी. बाळिगा — हांणी प्रगट केल्लीं कवितां आनी हरिशंकर गुलवाडीचें "हरिकीर्तन" । आदीं कर्नाटकाच्या दक्षिण कन्नड जिल्ल्याचे जावनासलेल्या हांणी कोंकणी भाशेसंगीं कन्नड भाशेचीय सेवा केल्या । कन्नड भाशेचें साहित्य रचल्ले हेर थोडे प्रमुख सारस्वत कोंकणी व्यवती हे : राट्टकवी मंजेश्वर गोविंद पै, पंजे मंगेश राव, उग्रान मंगेश राव, उळळाल मंगेश राव, मुंडकूर नरसिंह कामत, गुलवाडी अण्णाजी राव, दिनकर देसाई आनी आयलेवारच्या वरसांनी गिरीश कर्नाड, यशवंत चित्ताल, बस्ती पुंडलीक वेंकटेश शेणाई, जयंत कायकिणी, सुंदर नाडकर्णी, अरविंद, बी. वी. बाळिगा, पदमा एम. शेणै, कुडपी वासुदेव शेणै, भद्रगिरी केशवदास, दयानंद शेणै, दामोदर बाळिगा, के. जी. मल्लय आनी हेर थोडे आसात ।

वीसाव्या शतमानाचे सुर्वेरे दक्षिण कन्नडाच्या हेर हिन्दु, सारस्वत बरवप्यांनी नाटकयी लिखल्यात । तांचे पयकी वोळतूर कृष्णप्रभु आनी कुंबळे नरसिंह लक्ष्मण

धोड्या पसार्फां लुप्रान्त, मोन्सिओर रुडोल्फो सेबास्तियांव दालगादो (1856-1922) म्हळ्यार कोंकणी विद्वांसान हे भाशेची वरती सेवा केली. मुंबई जाव्ना दोन शब्दकोश ताणें तयार करून प्रकटले : 1893 इस्वेंत कोंकणी-पुडतुगेज, आनी 1905 इस्वेंत पुडतुगेज-कोंकणी. हे गोंयच्या कोंकणी लोकांक आनी पुडतुगेजांक भारिच उपकाराक पडल्यात. त्या शिवाय तीन हजार कोंकणी गादिचो संग्रह करून प्रगट केल्लो, ताचो वरतो साहित्यीक वावर म्हण लेख्येत.

सारस्वत लोकांचें साहित्य : कर्नाटकांत :-

सारस्वत (हिन्दु) लोकां पयकी सवार साहिती उदेल्यात आनी तांणी उत्तीम कोंकणी साहित्य रचलां । तांतु चडावत धार्मीक कविता आसात । तांचे पयकी राघवदास, जोगव, लक्ष्मीबायी, अप्पय्य, शांतीबायी आनी हेर थोडे मुख्य । आयलेवार प्रगट जाल्लें साहित्य म्हळ्यार कुंबळे नरसिंह लक्ष्मण नायक, पडुकोणे रमानंद राव, गुलवाडी वेंकटराव, नरहरी कवी, के. एन. राव दांडेली, बी. वी. बाळिगा — हांणी प्रगट केल्लीं कवितां आनी हरिशंकर गुलवाडीचें "हरिकीर्तन" । आदीं कर्नाटकाच्या दक्षिण कन्नड जिल्ल्याचे जावनासलेल्या हांणी कोंकणी भाशेसंगीं कन्नड भाशेचीय सेवा केल्या । कन्नड भाशेचें साहित्य रचल्ले हेर थोडे प्रमुख सारस्वत कोंकणी व्यवती हे : राट्टकवी मंजेश्वर गोविंद पै, पंजे मंगेश राव, उग्रान मंगेश राव, उळळाल मंगेश राव, मुंडकूर नरसिंह कामत, गुलवाडी अण्णाजी राव, दिनकर देसाई आनी आयलेवारच्या वरसांनी गिरीश कर्नाड, यशवंत चित्ताल, बस्ती पुंडलीक वेंकटेश शेणाई, जयंत कायकिणी, सुंदर नाडकर्णी, अरविंद, बी. वी. बाळिगा, पदमा एम. शेणै, कुडपी वासुदेव शेणै, भद्रगिरी केशवदास, दयानंद शेणै, दामोदर बाळिगा, के. जी. मल्लय आनी हेर थोडे आसात.

वीसाव्या शतमानाचे सुर्वेरे दक्षिण कन्नडाच्या हेर हिन्दु, सारस्वत बरवप्यांनी नाटकयी लिखल्यात । तांचे पयकी वोळतूर कृष्णप्रभु आनी कुंबळे नरसिंह लक्ष्मण

ನಾಯಕ ಪ್ರಮುಖ । ಉಪರಾಂತ ರಮಾನಂದ ಚ್ಯು, ಬೆದ್ದರ ದೇವರಾವ
ಅಯ್ಯಗಡ, ಗುಲವಾಡಿ ಶಿವಾನಂದ ಭಟ್, ಕುಡಪಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ,
ಎನ್. ಬಾಬುರಾಯ ಕಾಮತ್, ಹರಿಶಂಕರ ಗುಲವಾಡಿ, ನರಹರಿ ಭಟ್,
ಮುಖತಾಬಾಡ, ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಡಿಗಾ ಮುಖ್ಯ । ಹಾಂಚೆಪಯ್ಕಿ
ಶೋಡಯಾಂನಿ ಪ್ರತೀಕ ಜಾವನ ರಮಾನಂದ ಚ್ಯು ಹಾಣೆ ಕನ್ನಡ
ನಾಟಕಯಿ ಬರಯಲಾತ ।

ಮಣಿಪಾಲ ಶೌನ ಸತೀಶ ಯು. ಪೈ ಚ್ಯಾರ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಾಂ
ಚಲಯತಾ । ತಿಂನಾಂಚೊ ಸಂಪಾದಕ ತೊಚ ಜಾಲ್ಯಾರ,
ಏಕಾ (ತರಂಗ) ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ ಸಂತೋಷ ಕುಮಾರ
ಗುಲವಾಡಿ । “ಪಂಚಕಾದಾಡ್” ಮ್ಹಣ್ಲೆಂ ಸಾರಸ್ವತ ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ
ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಶೌನ ಪ್ರಗಟ ಜಾತಾ । ಶ್ರೀ.
ಬಿ. ಬಿ. ಬಾಡಿಗಾ ತಾಂಚೊ ಸಂಪಾದಕು ಆನಿ ಶ್ರೀ. ಎಚ್. ಬಿ.
ಕಾಮತ್ ತಾಂಚೊ ಪ್ರಕಾಶಕು ।

ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಕೆರಳಾಂತ :—

ಬಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ ಕೆರಳಾಂತಲ್ಯಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಮಲ್ಯ,
ಉಪೆದ್ ಪೈ ಆನಿ ಬಿ. ಜಿ. ಪ್ರಭ ಹಾಂಣಿ ಸಬಾರ ನಾಟಕಾಂ
ಲಿಖಲಯಾಂತ ।

ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಸ್. ಕುಡವಾ ಹಾಣೆ ಶೋಡೆ ವರಸಾಂ “ಸಾರಸ್ವತ”
ಮ್ಹಣ್ಲೆಂ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರ ಚಲಯಿಲ್ಲೆಂ । ತೆದನಾ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ
ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ತ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಮಾಲ್ಕಡೊ ಬರವಪಿ ।
ಗುರು ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೋರಾಚ್ಯಾ “ಗೀತಾಂಜಲಿ” ಚೆ ಶೋಡೆ ಭಾಗ
ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾಂತರ ಕೆಲ್ಯಾತ । ಕುಡಪಿ ವಾಸುದೇವ
ಶೆಣೈ ಹಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಖಾಲ ಮಂಗಲೂರಾಂತ ೧೯೪೧ ಇಸ್ವೆಂ ಪುನರ
ಸ್ಥಾಪನ ಜಾಲ್ಲೆಂ “ಸಾರಸ್ವತ” ಪತ್ರ ೧೯೪೬ ಉಪರಾಂತ ಬಂಧ
ಪಡ್ಲೆಂ । ಕಾರವಾರ್ಚೊ ವಕೀಲ ಮಾಧವ ಮಂಜುನಾಥ ಶಾನಭಾಗ
ಹಾಣೆ ಹ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಜಾಯ್ತೆ ಸೇವಾ ಕೆಲ್ಯಾ ।

ಕೆರಳಾಂತ ಮಲ್ಯಾಚೊ ಲಿಪಿಂತ್ “ಕೊಂಕಣಿ ಜನತಾ” ಮ್ಹಣ್ಲೆಂ
ಏಕ ಮಾಸಿಕ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರ ಪ್ರಗಟ ಜಾತಾ । ಹಾಚೊ
ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೀ. ಮುಭಾಸ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಭು । ತ್ಯಾ ಶಿವಾಯ,
ಕೊಂಕಣಿಚೊ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆಚೆಂ “ಕೊಂಕಣಿ
ವಿಕಾಸ” ಮ್ಹಣ್ಲೆಂ ಏಕ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರ ಪ್ರಗಟ ಜಾತಾ ।
ತಾಂಚೆ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖನಾಂ
ಸಾಂಗಾತಾಚಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಭಾಷೆಂತ್ಲಿ ಲೇಖನಾಂ ಪ್ರಗಟ ಜಾತಾತ ।
ಕೊಹಿಕೊಡ ಶೌನ ಸಂಯುಕ್ತ ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತ ಸಭಾ “ಸಾರಸ್ವತ
ವಾಣಿ” ನಾಂವಾಚೆಂ ಏಕ ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರ ಚಲಯ್ತಾ ಆಸಾ—ಹೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಾಯಕ್ ಪ್ರಮುಖ. ಉಪ್ರಾಂತ ರಮಾನಂದ
ಚೋರ್ಯ, ಬೈಂದೋರ್ ದೇವರಾವ್ ಅಯ್ಯಂಗರ್, ಗುಲ್ವಾಡಿ
ಶಿವಾನಂದ ಭಟ್, ಕುಡ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ, ಎನ್. ಬಾಬು
ರಾಯ ಕಾಮತ್, ಹರಿಶಂಕರ್ ಗುಲ್ವಾಡಿ ಸರಪಂ ಭಟ್,
ಮುಖ್ಯಾಪಾಯಿ, ಬಿ. ವಿ. ಬಾಳಿಗಾ ಮುಖ್ಯ. ಹಾಂಚೆಪಯ್ಕಿ
ಫೊಡ್ಯಾಂನಿ ಪ್ರತೀಕ್ ಜಾವ್ನ್ ರಮಾನಂದ ಚೋರ್ಯ ಹಾಣೆಂ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯೊ ಬರಯ್ಲಾತ್.

ಮಣಿಪಾಲ ಥಾವ್ನ್ ಸತೀಶ ಯು. ಪೈ ಚ್ಯಾರ್ ಕನ್ನಡ
ಪತ್ರಾಂ ಚಲಯ್ತಾ. ತೀನಾಂಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ತೋಚ್ ಜಾಲ್ಯಾರ್,
ಏಕಾ (ತರಂಗ) ಪತ್ರಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಸಂತೋಷ್
ಕುಮಾರ್ ಗುಲ್ವಾಡಿ. ‘ಪಂಚಾಂಗಾಯಿ’ ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಸಾರಸ್ವತ್
ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಮಾಸಿಕ್ ಪತ್ರ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಥಾವ್ನ್ ಪ್ರಗಟ್
ಜಾತಾ. ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ಬಾಳಿಗಾ ತಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಆನಿ
ಶ್ರೀ ಎಚ್. ವಿ. ಕಾಮತ್ ತಾಚೊ ಪ್ರಕಾಶಕ್.

ಸಾರಸ್ವತ್ ಲೋಕಾಚೆಂ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಕೆರಳಾಂತ

ಬಿಸಾವ್ಯಾ ಶತಮಾನಾಂತ ಕೆರಳಾಂತಲ್ಯಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ
ಮಲ್ಯ, ಉಪೆದ್ ಪೈ ಆನಿ ಬಿ. ಜಿ. ಪ್ರಭ ಹಾಂಣಿ ಸಬಾರ
ನಾಟಕಾಂ ಲಿಖ್ಲಾಂತ್.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಕುಡವಾ ಹಾಣೆಂ ಶೋಡೆ ವರಸಾಂ “ಸಾರ
ಸ್ವತ್” ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಮಾಸಿಕ್ ಪತ್ರ್ ಚಲಯಿಲ್ಲೆಂ. ತೆದನಾ ರಾಷ್ಟ್ರ
ಕವಿ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ತ್ಯಾ ಪತ್ರಾಚೊ ಮಾಲ್ಕಡೊ
ಬರವ್ಪಿ. ಗುರು ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೋರಾಚ್ಯಾ “ಗೀತಾಂಜಲಿ”
ಚೆ ಫೊಡೆ ಭಾಗ್ ತಾಣೆಂ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಭಾಷಾಂತರ್ ಕೆಲ್ಯಾತ್.
ಕುಡ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಶೆಣೈ ಹಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಖಾಲ್ ಮಂಗ್ಳು
ರಾಂತ್ 1941 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಪ್ರಸನ್ ಸ್ಥಾಪನ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ ‘ಸಾರಸ್ವತ್’
ಪತ್ರ್ 1946 ಉಪ್ರಾಂತ ಬಂಧ್ ಪಡ್ಲೆಂ. ಕಾರ್ವಾರ್ಚೊ
ವಕೀಲ್ ಮಾಧವ ಮಂಜುನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಭಾಗ್ ಹಾಣೆಂ ಹ್ಯಾ
ಪತ್ರಾಚಿ ಜಾಯ್ತೆ ಸೇವಾ ಕೆಲ್ಯಾ.

ಕೆರಳಾಂತ ಮಲ್ಯಾಚೊ ಲಿಪಿಂತ್ “ಕೊಂಕಣಿ ಜನತಾ”
ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಏಕ್ ಮಾಸಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಪತ್ರ್ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾತಾ.
ಹಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ್ ಶ್ರೀ ಮುಭಾಸಚಂದ್ರ ಪ್ರಭು. ತ್ಯಾ
ಶಿವಾಯ್, ಕೊಡ್ಲಿಂತ್ಲಾ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರ್ ಸಭೆಚೆಂ
“ಕೊಂಕಣಿ ವಿಕಾಸ್” ಮ್ಹಳ್ಳೆಂ ಏಕ್ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ್ ಪತ್ರ್ ಪ್ರಗಟ್
ಜಾತಾ. ತಾಂಚೊ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖನಾಂ
ಆಸ್ತಾತ್, ಸಾಂಗಾತಾಚೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಂತ್ಲಿ ಲೇಖನಾಂ
ಯೊ ಪ್ರಗಟ್ ಜಾತಾತ್. ಕಲ್ಹಿಕೋಟ್ ಥಾವ್ನ್ ಸಂಯುಕ್ತ
ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತ್ ಸಭಾ “ಸಾರಸ್ವತವಾಣಿ” ನಾಂವಾಚೆಂ ಏಕ್ ಮಾಸಿಕ
ಪತ್ರ್ ಚಲವ್ನ್ ಆಸಾ. ಹೆ ಮಲ್ಯಾಚೊ ಲಿಪಿಂಚೆಂ

मलयाळी लिपीचें कोंकणी पत्र । कोच्चिचें कोंकणी विद्यापीठ आपल्या विविध कार्यक्रमांची माहेंत दिवचे खातीर एक ल्हान पत्र प्रकटता ।

हांगासर उगडास करिजय जाल्ली एक संगत ही : केरळांत प्रगट जाल्लें सुर्विलें कोंकणी साहित्य सत्राव्या शतकांत म्हणपाची रुजवात आसा । रंग भट, अप्पु भट आनी विनायक पंडित म्हळळ्या तेगां वयजांनी (Hortus Indicus Malabaricus) होर्तुस इंदिकुस मलबारिकुस (१६७५) म्हळळो “भारतीय वक्तां” चो एक संग्रह केल्लो । हेर थोड्यांनी हिन्दु पुराणांचे आनी महा काव्यांचे थोडे गद्य भाशांतरयी केल्यात ।

कोंकणी भाशे आनी व्याकरणा विषयांत सांगचें जाल्यार कोच्चि थौन प्रॉ. आर. के. राव हाणें बरयिल्लें व्याकरण पुस्तक छापुन उजवाडाक आयलां । ताणें लिखल्लें आन्येक पुस्तक “कोंकणी स्वयं शिक्षक” छापुन प्रगट जालां ।

(विविध मुळां थौन माहेक आरौन १९८९ आगस्तांत लिखल्लें)

(चालू आसा)

— श्री. सिल्वेस्तर डि'सोजा, मैसूर.

कौंकणी पत्र. कौञ्जिळी कौंकणी विद्यापीठ आपल्या विविध कार्यक्रमांची माहेंत दिवचे खातीर एक ल्हान पत्र प्रकटता.

हांगासर उगडास करिजय जाल्ली एक संगत ही : केरळांत प्रगट जाल्लें सुर्विलें कोंकणी साहित्य सत्राव्या शतकांत म्हणपाची रुजवात आसा. रंग भट, अप्पु भट, अण्णु भट आनी विनायक पंडित म्हळळ्या तेगां वयजांनी (Hortus Indicus Malabaricus) होर्तुस इंदिकुस मलबारिकुस (१६७५) म्हळळो “भारतीय वक्तां” चो एक संग्रह केल्लो. हेर थोड्यांनी हिन्दु पुराणांचे आनी महाकाव्यांचे थोडे गद्य भाशांतरयी केल्यात.

कोंकणी भाशे आनी व्याकरणा विषयांत सांगचें जाल्यार कोच्चि थौन प्रॉ. आर. के. राव हाणें बरयिल्लें व्याकरण पुस्तक छापुन उजवाडाक आयलां. ताणें लिखल्लें आन्येक पुस्तक “कोंकणी स्वयं शिक्षक” छापुन प्रगट जालां.

(विविध मुळां थौन माहेक आरौन १९८९ आगस्तांत लिखल्लें)

(चालू आसा)

— श्री. सिल्वेस्तर डि'सोजा, मैसूर.

आमची भास शिक

अन्नि, भास, शिक

अंत्याक्षर आनी सामान्यरूप :—

कोंकणी भाशेंत, अक्षर म्हणल्यार syllable, म्हणजे एकाच उच्चाराचो ध्वनी (Voice), आनी वर्ण (letter) न्हय । हें अक्षर एकवडो स्वर (single vowel), द्वीस्वर (diphthong) वा व्यंजन (consonant) जांवयेता; द्वीस्वरांतलो दुसरो स्वर मदांच ह्रस्व (short); आनि व्यंजन एकवडो वर्ण न्हय पण तांतु एक स्वर आसता, जो दीर्घ

अंत्याक्षर आनी सामान्यरूप :

कौंकणी भाशेंत, अक्षर म्हणल्यार syllable, म्हणजे एकाच उच्चाराचो ध्वनी (voice), आनी वर्ण (letter) न्हय. हें अक्षर एकवडो स्वर (single vowel), द्वीस्वर (diphthong) वा व्यंजन (consonant) जांवयेता; द्वीस्वरांतलो दुसरो स्वर मदांच ह्रस्व (short); आनि व्यंजन एकवडो वर्ण न्हय पण तांतु एक स्वर आसता, जो दीर्घ

(long) ಹ್ರಸ್ವ (short) ವಾ ನಿಶ್ವರ (silent) ಜಾಂವ್ಕ ಶಕ್ತಾ ।

ಹೇವ ತತ್ವ (principle) ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಾಕ (final syllable) ಲಾಗು ಜಾತಾ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸಗಲಯಾ ಶಬ್ದಾಂಚ್ಯಾ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಾಂತ್ ಏಕ ಸ್ವರ ಆಸಾ, ಜಾಂವ್ ದೀರ್ಘ, ಜಾಂವ್ ಹ್ರಸ್ವ, ಜಾಂವ್ ನಿಶ್ವರ । ಶಬ್ದಾಂಚೆ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ, ವಾ ಜಾಂವ್ ತಾಂತುತಲೊ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ (final vowel) ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ (oblique form) ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ ಭವ ಮ್ಹತ್ವಾಚೆ ಕಾರ್ಯ (function) ಕರ್ತಾತ । ನಾಮಾಂಚ್ಯೊ ವಿಭಕ್ತಯೊ (cases) ಘಡಪಾಕ, ತಾಂಚೆ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಆಂಟಾಂಚ್ಯೊ ಕಿತಲಿ ಗರಜ ತಿ ಆಮಿ ಫಾಟಿಂ ಪಡ್ಲೆಲಾಂ । ನಾಮಾಂಚೆ ಲಿಂಗ (gender) ಆಂಟಾಂಚ್ಯೊ, ತಾಂಚೊ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪ ಹಾಂಚಿ ಗರಜ; ಆನಿ ನಾಮಾಂಚೆ ಅನೇಕವಚನ (plural) ಘಡುಂಕ, ತಾಂಚೆ ಲಿಂಗ ಆನಿ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹಾಂಚಿ ಗರಜ ।

ಲಿಂಗ ಆಂಟಾಂಚೊ ಕ್ರಮ:-

೧. ಪುಲ್ಲಿಂಗಿ (masculine) ನಾಮಾಂ : (i) ಅಂತ್ಯಾ ಸ್ವರ "ಆ", ದೀರ್ಘ ಇ, ಏ, ಆಯ, ಅಯ, ಆಂ, ಯೊ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಯಾ, ದೇಖೀಕ : ದಾತಾ, ದಾತಾ; ದುಧಿ, ದುಧಿಯಾ; ವೇಯ, ವೇಯಾ; ಉಪಾಯ, ಉಪಾಯಾ; ತವಯ, ತವಯಾ; ಆಂಬೊ, ಆಂಬ್ಯಾ; ತುತಿಯೊ, ತುತಿಯಾ; (ii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಅ, ನಿಶ್ವರ ಉ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಆ, ದೇಖೀಕ : ಗ್ರಹ, ಗ್ರಹಾ; ಹಾತ (ಉ), ಹಾತಾ; (iii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಇ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ (ಇ), ದೇಖೀಕ : ಗಿರಿ, ಗಿರಿ; (iv) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಉ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ ಊ, ದೇಖೀಕ : ಗಿರಿ, ಗಿರಿ; (v) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ದೀರ್ಘ ಊ, ಆಂ, ಇಂ, ಆಂ, ಆಂ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ವಾ, ದೇಖೀಕ : ದುಡ್ಡು, ದುಡ್ಡಾ; ಉದೇವ, ಉದೇವಾ; ಜಿವ, ಜಿವಾ; ವಾಟಾವ, ವಾಟಾವಾ; ಘಾಂವ, ಘಾಂವಾ । ಅಮಲೆ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ನಾಮಾಂಚೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ದಾಖಯತಾತ ।

೨. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಿ (feminine) ನಾಮಾಂ (i) ಅಂತ್ಯಾ ಸ್ವರ ನಿಶ್ವರ ಅ, ಆ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಎ, ದೇಖೀಕ : ಜಾಪ (ಅ), ಜಾಪೆ; ಆಶಾ, ಆಶೆ; (ii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ನಿಶ್ವರ ಇ, ಹ್ರಸ್ವ ಇ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ ಇ, ದೇಖೀಕ : ವಾತ (ಇ), ವಾತಿ; ಲಿಪಿ, ಲಿಪಿ; (iii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ

(long). ಹ್ರಸ್ವ (short) ವಾ ನಿಶ್ವರ (silent) ಜಾಂವ್ಕ್ ಶಕ್ತಾ.

ಹೇವ ತತ್ವ (principle) ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಾಕ (final syllable) ಲಾಗು ಜಾತಾ, ಮ್ಹಣ್ಜೆ ಸಗಲಯಾ ಶಬ್ದಾಂಚ್ಯಾ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರಾಂತ್ ಏಕ ಸ್ವರ ಆಸಾ, ಜಾಂವ್ ದೀರ್ಘ, ಜಾಂವ್ ಹ್ರಸ್ವ, ಜಾಂವ್ ನಿಶ್ವರ. ಶಬ್ದಾಂಚೆ ಅಂತ್ಯಾಕ್ಷರ, ವಾ ಜಾಂವ್ ತಾಂತುತಲೊ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ (final vowel) ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ (oblique form) ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣಾಂತ್ ಭವ ಮ್ಹತ್ವಾಚೆ ಕಾರ್ಯ (function) ಕರ್ತಾತ. ನಾಮಾಂಚ್ಯೊ ವಿಭಕ್ತಯೊ (cases) ಘಡಪಾಕ, ತಾಂಚೆ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಆಂಟಾಂಚ್ಯೊ ಕಿತಲಿ ಗರಜ ತಿ ಆಮಿ ಫಾಟಿಂ ಪಡ್ಲೆಲಾಂ. ನಾಮಾಂಚೆ ಲಿಂಗ (gender) ಆಂಟಾಂಚ್ಯೊ, ತಾಂಚೊ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಹಾಂಚಿ ಗರಜ; ಆನಿ ನಾಮಾಂಚೆ ಅನೇಕವಚನ (plural) ಘಡುಂಕ, ತಾಂಚೆ ಲಿಂಗ ಆನಿ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹಾಂಚಿ ಗರಜ.

ಲಿಂಗ ಒಳ್ವಂಚೊ ಕ್ರಮ :

೧. ಪುಲ್ಲಿಂಗಿ (masculine) ನಾಮಾಂ : (i) ಅಂತ್ಯಾ ಸ್ವರ ಆ, ದೀರ್ಘ ಈ, ಏಯ್, ಆಯ್, ಅಯ್ ಒ, ಯೊ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಯಾ, ದೇಖೀಕ : ದಾತಾ, ದಾತಾ; ದುಧಿ, ದುಧಿಯಾ; ವೇಯ್, ವೇಯಾ; ಉಪಾಯ್, ಉಪಾಯಾ; ತವಯ್, ತವಯಾ; ಆಂಬೊ, ಆಂಬ್ಯಾ; ತುತಿಯೊ, ತುತಿಯಾ. (ii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಅ, ನಿಶ್ವರ ಉ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಆ, ದೇಖೀಕ : ಗ್ರಹ, ಗ್ರಹಾ; ಹಾತ (ಉ), ಹಾತಾ; (iii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಇ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ (ಈ), ದೇಖೀಕ : ಗಿರಿ, ಗಿರಿ; (iv) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಉ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ ಊ, ದೇಖೀಕ : ಗಿರಿ, ಗಿರಿ; (v) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ದೀರ್ಘ ಊ, ಆಂ, ಇಂ, ಆಂ, ಆಂ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ವಾ, ದೇಖೀಕ : ದುಡ್ಡು, ದುಡ್ಡಾ; ಉದೇವ್, ಉದೇವಾ; ಜಿವ್, ಜಿವಾ; ವಾಟಾವ್, ವಾಟಾವಾ; ಘಾಂವ್, ಘಾಂವಾ. ಅಸಲೆ ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪಾಂ ನಾಮಾಂಚೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ದಾಖಯ್ತಾತ್.

೨. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಿ (feminine) ನಾಮಾಂ : (i) ಅಂತ್ಯಾ ಸ್ವರ ನಿಶ್ವರ ಅ, ಆ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಎ, ದೇಖೀಕ : ಜಾಪ (ಅ), ಜಾಪೆ; ಆಶಾ, ಆಶೆ; (ii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ನಿಶ್ವರ ಇ, ಹ್ರಸ್ವ ಇ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ ಈ, ದೇಖೀಕ : ವಾತ (ಇ), ವಾತಿ; ಲಿಪಿ, ಲಿಪಿ; (iii) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ

ದೀರ್ಘ (ई) ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಯೆ, ದೇಖಿಕ: ಮಾತಿ, ಮಾತಿಯೆ; (iv) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವ ಆನಿ ನಿಶ್ವರ ಉ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ದೀರ್ಘ ऊ, ದೇಖಿಕ: काजु, काजू; वस्त (उ), वस्तू (v) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ ದೀರ್ಘ ऊ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ವೆ, ದೇಖಿಕ: कुरु, कुरुवे; (vi) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ आय, अय उय ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಯೆ, ದೇಖಿಕ: साय, साये; पारय, पारये; बय, बये; मुह, मुये; असले अंत्यास्वर आनि सामान्यरूपां स्त्रीलिंग दाकयतात ।

३. नपुंसकलिंगी.(neuter) नामां: (i) अंत्यास्वर निश्चर अ आनि सामान्यरूप आ, दैखिक: उदक (अ), उदका; (ii) अंत्यास्वर य, एं, ई, उंय आनि सामान्यरूप या, दैखिक: भाग्य, भाग्या; दांतें, दांत्या; तातीं, तांतया; कुंय, कुंव्या; (iii) अंत्यास्वर उं आनि सामान्यरूप वा, दैखिक: आळु, आळवा । असले अंत्यास्वर आनि सामान्यरूपां नपुंसक लिंग दाकयतात ।

हे संवधी म्हज्या व्याकरणांत पान १२-१४ लागू जातात ते नेम शुद्ध करचे ।

अनेकवचन घडूंक क्रम:—

१. पुल्लिंगी नामां: (i) एकवचनी अंत्यास्वर आ, ओ, अनेकवचन ए, दैखिक: दाता, दाते; आवो, आवे; (ii) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व इ, अनेकवचन दीर्घ ई, दैखिक: गिरि, गिरी (iii) एकवचनी अंत्यास्वर यो, अनेकवचन ये, दैखिक: तांव्यो, तांव्ये; (iv) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व उ, अनेकवचन दीर्घ ऊ, दैखिक: अणु, अणू; (v) एकवचनी अंत्यास्वर निश्चर उ, अनेकवचन निश्चर अ, दैखिक: इष्ट (उ), इष्ट (अ) (vi) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व अ, दीर्घ ई, दीर्घ ऊ, एय, आय, अय, आव, ईव, ऊय, अनेक वचन बदलना, दैखिक: गृह, गृह; दुधी, दुधी; दुडू, दुडू; वेय, वेय; उपाय, उपाय; जांवय, जांवय; वाटाव, वाटाव; जीव, जीव; बापूय, बापूय । असले अंत्यास्वर पुल्लिंगी नामांचें अनेकवचन घडूंक नेम दाकयतात ।

दिएर्फो ಈ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ ಯೆ, ದೆಖಿಕ್: ಮಾತೀ, ಮಾತಿಯೆ: (iv) ಅಂತ್ಯಾಸ್ವರ್ ಹ್ರಸ್ವ ಆನಿ ನಿಶ್ವರ್ ಉ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ್ ದೀರ್ಘ ಉ, ದೆಖಿಕ್: काजु, काजू; वस्त (उ), वस्तू (v) अंत्यास्वर दೀರ್ಘ ऊ ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ್ ವೆ, ದೆಖಿಕ್: कुरु, कुरुवे; (vi) अंत्यास्वर आय, अय, उय ಆನಿ ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪ್ ಯೆ, ದೆಖಿಕ್: साय, साये; पारय, पारये; बय, बये; मुह, मुये; असले अंत्यास्वर आनि सामान्यरूपां स्त्रीलिंग दाकयताತ್.

३. नपुंसकलिंगी (neuter) नामां: (i) अंत्यास्वर निश्चर अ आनि सामान्यरूप अ, दैखिक: उदक (अ), उदका; (ii) अंत्यास्वर य, एं, ई, उंय आनि सामान्यरूप या, दैखिक: भाग्य, भाग्या; दांतें, दांत्या; तांत्या; कुंय, कुंव्या; (iii) अंत्यास्वर उं आनि सामान्यरूप वा, दैखिक: आळु, आळवा । असले अंत्यास्वर आनि सामान्यरूपां नपुंसकलिंग दाकयतात्.

हे संवंधी म्हज्या व्याकरणांत पान १२-१४ लागू जातात ते नेम शुद्ध करचे.

अनेकवचन घडूंक क्रम:—

१. पुल्लिंगी नामां: (i) एकवचनी अंत्यास्वर आ, ओ, अनेकवचन ए, दैखिक: दाता, दाते; आवो, आवे; (ii) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व इ, अनेकवचन दीर्घ ई, दैखिक: गिरि, गिरी (iii) एकवचनी अंत्यास्वर यो, अनेकवचन ये, दैखिक: तांव्यो, तांव्ये; (iv) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व उ, अनेकवचन दीर्घ ऊ, दैखिक: अणु, अणू; (v) एकवचनी अंत्यास्वर निश्चर उ, अनेकवचन निश्चर अ, दैखिक: इष्ट (उ), इष्ट (अ) (vi) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व अ, दीर्घ ई, दीर्घ ऊ, एय, आय, अय, आव, ईव, ऊय, अनेक वचन बदलना, दैखिक: गृह, गृह; दुधी, दुधी; दुडू, दुडू; वेय, वेय; उपाय, उपाय; जांवय, जांवय; वाटाव, वाटाव; जीव, जीव; बापूय, बापूय । असले अंत्यास्वर पुल्लिंगी नामांचें अनेकवचन घडूंक नेम दाकयतात ।

२. त्रीलिंगी नामाः (i) एकवचनी अंत्या स्वर निश्चर अ, अनेकवचन दीर्घ ओ, देखीकः वाट (अ) वाटो (ii) एकवचनी अंत्यास्वर ङा, अनेकवचन ङो, देखीकः कळा, कळो (iii) एकवचनी अंत्या स्वर ह्रस्व आनि निश्चर इ, अनेकवचन यो, देखीकः लिपि, लिपयो; चुक (इ) चुकयो (iv) एकवचनी अंत्याबहुअक्षर (polisyllable) दीर्घ ई, अनेकवचन यो, देखीकः भाकरी, भाकऱ्यो (v) एकवचनी अंत्यास्वर दीर्घ ऊ, अनेकवचन वो, देखीकः जोळू, जोळवो; (vi) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व आनि निश्चर उ, अनेकवचन दीर्घ ऊ, देखीकः जादु, जादू; वस्त (उ), वस्तू । असले अंत्यास्वर त्रीलिंगी नामांचे अनेकवचन घडुंक नेम दाकयतात ।

३. नपुंसकलिंगी नामाः (i) एकवचनी अंत्या स्वर ह्रस्व आनि निश्चर अ, अनेकवचन आं, देखीकः वाक्य, वाक्यां; घर (अ), घरां; (ii) एकवचनी अंत्याबहुअक्षर दीर्घ ऊं, अनेकवचन आं, देखीकः वासरं, वासरां; (iii) एकवचनी अंत्या स्वर उंय, अनेकवचन यां, देखीकः कुंय, कुयां । असले अंत्यास्वर नपुंसकलिंगी नामांचे अनेकवचन घडुंक नेम दाकयतात ।

अनेकवचना विशीं, म्हज्या व्याकरणांत, पान १७-२०, लागू जातात ते नेम शुद्ध करचे ।

हे पासवत, नामांचे अंत्यास्वर आनी सामान्य रूप हांची माहिती भव गरजेची आनी म्हत्वाची म्हण स्पष्ट जाता; ताचेवरवीं, लिंग अंल्लुंक आनि अनेकवचन आनि विभक्ती घडुंक नेम रचुंक जातात । पण सगळ्या नामांचे अंत्याक्षर आनि सामान्यरूप व्याकरणांत मेळुंक जायना, कारण भाशेंतली सगळी नामां व्याकरणांत आटापुंक सकनाः हें कार्य शब्दकोशाचें, कित्याक कोश म्हणल्यार चडांत चड शब्दांचो संग्रहः तेदना कोकणी शब्द कोशान सगळ्या शब्दांचे अंत्याक्षर आनि विकारी (flexible) शब्दांचे अंत्याक्षर आनि सामान्यरूप दीवक जाय ।

१. स्त्रीलिंगी नामाः (i) एकवचनी अंत्यास्वर निश्चर अ, अनेकवचन दीर्घां ओ. देखीकः वाट (अ). वाटो (ii) एकवचनी अंत्यास्वर ङा. अनेकवचन ङो. देखीकः कळा. कळो (iii) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व आनि निश्चर इ, अनेकवचन यो. देखीकः लिपि. लिपयो; चुक (इ). चुकयो (iv) एकवचनी अंत्याबहुअक्षर (polisyllable) दीर्घ ई. अनेकवचन यो. देखीकः भाकरी. भाकऱ्यो (v) एकवचनी अंत्यास्वर दीर्घ ऊ. अनेकवचन वो. देखीकः जोळू. जोळवो; (vi) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व आनि निश्चर उ, अनेकवचन दीर्घ ऊ. देखीकः जादु. जादू; वस्त (उ). वस्तू. असले अंत्यास्वर स्त्रीलिंगी नामांये अनेकवचन घडुंके नेम दाकयतात.

२. सपुंसकलिंगी नामाः (i) एकवचनी अंत्यास्वर ह्रस्व आनि निश्चर अ, अनेकवचन आं. देखीकः वाक्य. वाक्यां; घर (अ). घरां; (ii) एकवचनी अंत्याबहुअक्षर दीर्घ ऊं. अनेकवचन आं. देखीकः वासरं. वासरां; (iii) एकवचनी अंत्यास्वर उंय, अनेकवचन यां. देखीकः कुंय. कुयां. असले अंत्यास्वर सपुंसकलिंगी नामांये अनेकवचन घडुंके नेम दाकयतात.

अनेकवचना विशीं, म्हज्या व्याकरणांत, पान १७-२०, लागू जातात ते नेम शुद्ध करचे.

हे पासवत, नामांचे अंत्यास्वर आनी सामान्य रूप हांची माहिती भव गरजेची आनी म्हत्वाची म्हण स्पष्ट जाता; ताचेवरवीं, लिंग अंल्लुंक आनि अनेकवचन आनि विभक्ती घडुंक नेम रचुंक जातात । पण सगळ्या नामांचे अंत्याक्षर आनि सामान्यरूप व्याकरणांत मेळुंक जायना, कारण भाशेंतली सगळी नामां व्याकरणांत आटापुंक सकनाः हें कार्य शब्दकोशाचें, कित्याक कोश म्हणल्यार चडांत चड शब्दांचो संग्रहः तेदना कोकणी शब्द कोशान सगळ्या शब्दांचे अंत्याक्षर आनि विकारी (flexible) शब्दांचे अंत्याक्षर आनि सामान्यरूप दीवक जाय ।

ಶಬ್ದಕೋಶ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಸ್ಥಳಯಾರ ಭಾಶೆಚೊ ಕ್ರಾಮೀಕ
ಅಭ್ಯಾಸ ಕರ್ಪಾಚಿ ಸಾಧನಾ । ಸ್ಥಳುನ ಕಾಂಕಣಿ ಭಾಶೆಚೊ
ಏಕ ಯಗ್ಯೊ ಕೋಶ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚಪಾಕ ಯಗ್ಯೊ
ಅಭ್ಯಾಸ ಕರ್ಪುಂ ಜಾಯ ।

ಶಬ್ದಕೋಶ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ಮ್ಹಣ್ಣಾರ್ ಭಾಶೆಚೊ
ಕ್ರಾಮೀಕ್ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಾಂಚೆಂ ಸಾಧನಾ, ಮ್ಹಣುನ್ ಕೊಂಕಣಿ
ಭಾಶೆಚೊ ಏಕ್ ಯಗ್ಯೊ ಕೋಶ್ ಆನಿ ವ್ಯಾಕರಣ್ ರಚ್ಪಾಕ್
ಯಗ್ಯೊ ಅಭ್ಯಾಸ್ ಕರಂಕ್ ಜಾಯ್.

[ಗುಲಾವ (ಅಕ್ಟೋಬರ್ '೮೬) ಪತ್ರಿಕೆಚೆ ಕೃಪೆನ]

[ಗುಲಾವ್ (ಅಕ್ಟೋಬರ್ '86) ಪತ್ರಿಕೆಚೆ ಕೃಪೆನ್]

— ಪ್ರಾ. ಲು. ಆ. ರೋದ್ರಿಗಿಸ್.

— ಪ್ರೊ. ಲು. ಆ. ರೊದ್ರಿಗೀಶ್.

ದೈವಿಕ ಕಲಾ

ಫುಲಾ ಫುಲಾ
ಚಿವೇ ಫುಲಾ
ಸಾಡ್ತಾ ಭೊಡಯಾ
ಲಹಾನಶಾ ಪಿಲಾ
ತುಜೆ ಧುವೆ
ವಾಂಕ್ಡೆ ಚಿವೇಕ
ಆಮಸಾಣ ದಿವಚಿ
ಕಮಲಿ ಕಲಾ ?

ದೈವಿಕ ಕಲಾ

ಫುಲಾ ಫುಲಾ
ಚಿಂಚೇ ಫುಲಾ
ಸಾದ್ಯಾ ಭೊಳ್ಯಾ
ಲ್ಹಾನ್ತಾ ಪಿಲಾ
ತುಜೇ ಧುವೇ
ವಾಂಕ್ಡೇ ಚಿಂಚೇಕ್
ಆಮಸ್ಸಣ್ ದಿಂವ್ವೇ
ಕಮಲಿ ಕಲಾ ?

ಕುಪಾಂಚೊ ನಾಚ

ನಿಡಯಾ
ಅಂತ್ರಾ
ಆಂಗಣಾತ
ರೂಪಯಾಡಯಾ
ಮಾಂಡಾಂಚೆ
ನನಂ !

ಕುಸಾಂಚೊ ನಾಚ್

ನಿಳ್ಕಾ
ಅಂತ್ರಳಾ
ಆಂಗ್ಣಾಂತ್
ರುಪಾಯ್ಕಾ
ಮೊಡಾಂಚೆಂ
ನತಣ್ !

— ವಲ್ಲಿ ವರಗ.

— ವಲ್ಲಿ ವಗ್ಗ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ

ಚಾ. ಫಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾ

ಚಾ. ಫಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾ

೧೯೮೯ ದಸೆಂಬರ್ ೨೭ ವರ ನವ್ಯಾ ದೆಹಲಿಚ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಆಪಲಿ ಭಾಷಾವಾರ ತಶೆ ವರಸಾವಾರ ಬಹುಮಾನಾಂ ಜಾಹೀರ ಕೆಲಿ. ಅಶೆ ಜಾಹೀರ ಕೆಲ್ಯಾ ೨೨ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಂ ಪಯ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿತ್ ಮಂಗ್ಳೂರಚ್ಯಾ "ಜಿವಿತ" ಮಹಿನ್ಯಾಚ್ಯಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕ ಬರೊಪಿ, ಖ್ಯಾತ ಉಲೊಪಿ ತಸೊ ಲೋಕಾಮೋಗಾಡ ಕವಿ ಶ್ರೀ. ಚಾ. ಫಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾ ಹಾಚ್ಯಾ "ಸೊಂಶಾಚೆ ಕಾನ್" ಕಾವ್ಯಾಂ-ಜಮ್ಯಾಕ್ ಮೆಲೊಲಿ. "ಸೊಂಶಾಚೆ ಕಾನ್" ಕವಿತಾಂ ಚೊ ಜಮೊ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ "ಜಾಗ್ ಪ್ರಕಾಶನ್" ಹಾಂಣಿಂ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಉಜವಾಡಾ ಹಾಡಲಾ. ೧೯೯೦ ಫೆಬ್ರೆರ್ ೧೯ ವರ ನವ್ಯಾ ದೆಹಲಿಚ್ಯಾ ಕಾಮಾನಿ ಸಭಾಸಾಲಾಂತ್ ಚಲೆಲ್ಯಾ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣ ಸಮಾರಂಭಾಂತ್ ಶ್ರೀ. ಚಾ. ಫಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಹುಮಾನ ಜಾವನ್ ರೂ. ೨೫,೦೦೦ ಆನಿ ಏಕ್ ತಾಂಟ್ಯಾಚೆ ಪತ್ರ ಸ್ವೀಕಾರ ಕೆಲೆ.

೧೯೮೯ ದಸೆಂಬರ್ ೨೭ವರ್ ನವ್ಯಾ ದೆಹಲಿಚ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿನ್ ಆಪ್ಲಿಂ ಭಾಷಾವಾರ ತಶೆ ವರಸಾವಾರ ಬಹುಮಾನಾಂ ಜಾಹೀರ್ ಕೆಲಿ. ಅಶೆ ಜಾಹೀರ್ ಕೆಲ್ಯಾ ೨೨ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಂ ಪಯ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿತ್ ಮಂಗ್ಳೂರಚ್ಯಾ "ಜಿವಿತ" ಮಹಿನ್ಯಾಚ್ಯಾಚೊ ಸಂಪಾದಕ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕ ಬರೊಪಿ, ಖ್ಯಾತ್ ಉಲೊಪಿ ತಸೊ ಲೋಕಾಮೋಗಾಡ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾ ಹಾಚ್ಯಾ "ಸೊಂಶಾಚೆ ಕಾನ್" ಕಾವ್ಯಾಂ-ಜಮ್ಯಾಕ್ ಮೆಲೊಲಿ. "ಸೊಂಶಾಚೆ ಕಾನ್" ಕವಿತಾಂ ಚೊ ಜಮೊ ಗೊಂಯ್ಚ್ಯಾ "ಜಾಗ್ ಪ್ರಕಾಶನ್" ಹಾಂಣಿಂ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಂತ್ ಉಜವಾಡಾ ಹಾಡಲಾ. ೧೯೯೦ ಫೆಬ್ರೆರ್ ೧೯ವರ್ ನವ್ಯಾ ದೆಹಲಿಚ್ಯಾ ಕಾಮಾನಿ ಸಭಾಸಾಲಾಂತ್ ಚಲೆಲ್ಯಾ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣ ಸಮಾರಂಭಾಂತ್ ಶ್ರೀ ಚಾ. ಫಾ. ದೆ ಕೊಸ್ತಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಹುಮಾನ ಜಾವ್ನ್ ರೂ. ೨೫,೦೦೦ ಆನಿ ಏಕ್ ತಾಂಟ್ಯಾಚೊ ಪತ್ರ ಸ್ವೀಕಾರ ಕೆಲಿ.

ಜಲ್ಮ ಆನಿ ಶಿಕ್ಷಣ:

ವಿಶಾಲ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ "ಚಾ. ಫಾ." ನಾಂವಾರ್ಚಿ ಪರಿಚಿತ ಜಾಲೊ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ದೆ ಕೊಸ್ತಾ ೧೯೩೧ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೦ ವರ ಕಾಸ್ತಿಸಿಯಾ ಲಾಗಸಾರ್ ಮಾರನಮೀಕಡ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಜಲ್ಮಲೊ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಸ್ತಿಸಿಯಾ ಇಸ್ಕೋಲಾಂತ್ ಆನಿ ಉಪರಾಂತ್ ಮಿಲಾರ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಾಂತ್ ಆಪಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ತಾಣೆ ಸಂಪುರ್ಣೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಚಳುವಳಿಚೊ ಕಾಡ್ ತೊ. ತವಳ್ ಮಂಗ್ಳೂರಾಂತ್ ಶ್ರೀ. ರಾಮ ಹೊಡ್ಡ ಆನಿ ಶ್ರೀ. ಬಿ. ವಿ. ಕವಿಕಲ್ಪಾಯ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಚೆ ಫುಡಾರಿ ಜಾವನ್ ವಾವುರತಾಲೆ. ತರ್ನಿ ಚಾ. ಫಾ. ವಯರ್ ಹ್ಯಾ ಧೀರ್ ಮುಖೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಶ ಥರಾನ್ ಪಡೊ ಮ್ಹಣ್ಣೆಕ್ ಜಾಯ. ತ್ಯಾ ಕಾಡಾರ್ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಾಡ್ತ್ "ಜನಯುಗ" ಕನ್ನಡ ಪತ್ರ ಪ್ರಕಟತಾಲಿ ಆನಿ ಚಾ. ಫಾ. ತೆ ಪತ್ರಿಕೆಚೊ ಕಾಯಮ್ ವಾಚಪಿ ಜಾಲೊ.

ಜಲ್ಮ್ ಆನಿ ಶಿಕ್ಷಣ:

ವಿಶಾಲ ಕೊಂಕಣಾಂತ್ "ಚಾ. ಫಾ." ನಾಂವಾರ್ಚಿ ಪರಿಚಿತ ಜಾಲೊ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ದೆ ಕೊಸ್ತಾ ೧೯೩೧ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೦ವರ್ ಕಾಸ್ತಿಸಿಯಾ ಲಾಗಸಾರ್ ಮಾರನಮೀಕಡ್ ಪ್ರದೇಶಾಂತ್ ಜಲ್ಮಲೊ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಸ್ತಿಸಿಯಾ ಇಸ್ಕೋಲಾಂತ್ ಆನಿ ಉಪರಾಂತ್ ಮಿಲಾರ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಾಂತ್ ಆಪಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ತಾಣೆ ಸಂಪುರ್ಣೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಚೊ ಕಾಡ್ ತೊ. ತವಳ್ ಮಂಗ್ಳೂರಾಂತ್ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹೊಡ್ಡ ಆನಿ ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ಕವಿಕಲ್ಪಾಯ ಕಾಮೆಲ್ಯಾಂಚೆ ಫುಡಾರಿ ಜಾವ್ನ್ ವಾವುರತಾಲೆ. ತರ್ನಿ ಚಾ. ಫಾ. ವಯರ್ ಹ್ಯಾ ಧೀರ್ ಮುಖೆಲ್ಯಾಂಚೊ ಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಶ ಥರಾನ್ ಪಡೊ ಮ್ಹಣ್ಣೆಕ್ ಜಾಯ್. ತ್ಯಾ ಕಾಡಾರ್ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಾಡ್ತ್ "ಜನಯುಗ" ಕನ್ನಡ ಪತ್ರ ಪ್ರಕಟತಾಲಿ ಆನಿ ಚಾ. ಫಾ. ತೆ ಪತ್ರಿಕೆಚೊ ಕಾಯಮ್ ವಾಚಪಿ ಜಾಲೊ.

बोंबयंत जीवन : साहित्याक प्रवेश :

१९४६ इस्वेंत हेर तरनाटयांबरी चा. फ्रा. कामाचे मोदनेर बोंबय पावलो । चुनावणा कमिशनराच्या कार्यालयांत ताका ल्हानशें काम लागलें । वाचपाची तान चाफाथंय अधीक बळ आसल्ली । ल्हान थौनयी पुस्तकच ताचे सांगाती । बोंबयंत पेटिट लायब्ररी भोव प्रख्यात । चा. फ्रा. ते लायब्ररीचो सांदो जालो । सुप्रसिद्ध फ्रेंच साहिती मोलियेर, हिक्सन आनी हेर ख्यात लेखकांच्यो श्रेष्ठ नाटक कृतियो ताणें वाचून संपयल्यो । पाश्चात्त्व नाटक ताणें वाचून अभ्यास केले आनी नाटक कलेंत अपूर्व जाणवाय जोडली ।

१९५० इस्वेंत प्रसिद्ध कोंकणी साहिती “खडाप” लिहणेनांवाच्या श्री. वी. जे. पी. सल्दावान आनी सांगात्यांनी बोंबयंत “पयणारी” हपताळें आरंभ करून युव बरौपयांक प्रोतसाव दिलो । चा. फ्रा. य् “पयणारी” पत्राच्या बरौपयांचे मेळीत रिगलो । १९५९ इस्वेंत पयणारीचो संपादपी जावनयी तो वावुरलो ।

कवितां — नाटकांची उर्भा :

१९५२ इस्वेंत चा. फ्रा. क् बोंबय आकाशवाणी केंद्राचो संपर्क जालो । ताची प्रथम कविता “सपणांतुलें राज” आकाशवाणीचेर विनायली । ही कविता आयकल्ल्या लोकाक इतली मेचवाली की, ती विष्णु नायकाच्या “साद” आनी रवींद्र केळेकाराच्या “मीर्ग” पत्रिकांनी छापून उजवाडा आयली । बाकिबाब बारकाराच्या “पर्जेचो आवाज” तशें “उदेंतिचें नेकेत्र” पत्रिकांनीय ती छापून प्रकट जाली ।

चुनावणा कमिशनंतलें काम सोडून चा. फ्रा. “बेस्ट” (BEST) मारिग संस्थ्यांत रिगलो । तबळच्या दिसांनी मराठी रंगमंच युरोप रंगमंचाच्या प्रभावाक ओळग जाल्लो । चा. फ्रा. क् मराठी नाटकांनी आसवन आनी अभिरूच उज्जली । ताणे मराठी नाटक देखले, वाचले आनी अभ्यास केले ।

१९५५ इस्वेंत चा. फ्रा. त् “सोभीत संसार” नाटक लिखलो । तीन अंकांचो हो नाटक मंगळूरच्या

बोमबोयर्त जेनन्ः साहित्याक प्रवेशः

१९४६ इस्वेंत हें तर्नाट्यांभरी चा. फ्रा. कामा जे सौन्दर्य बोमबोयर्त पाव्लो. जेनावणा कमिशन न्यायकारालयांत ताका ल्यान्शें काम लोळ्ळो. पाळ्ळोचो तान चा. फ्रा. धोयर् अधीक बळ आसल्लो. ल्यान् धाव्ण्यो प्रसक्तुचो तान सान्गाती. बोमबोयर्त पळोचो लोळ्ळोचो जेनाव पाव्लो. सौप्रसिद्ध प्थोचो साहित्य मेलोचो, हिल्सन आनी हेर ख्यात लेखकांच्यो श्रेष्ठ नाटक कृतियो ताणें वाचून संपयल्यो. पाश्चात्त्व नाटक ताणें वाचून अभ्यास केले आनी नाटक कलेंत अपूर्व जाणवाय जोडली.

१९५० इस्वेंत प्रसिद्ध कोंकणी साहित्य “खडाप” लिहणेनांवाच्या श्री. वी. जे. पी. सल्दावान आनी सांगात्यांनी बोमबोयर्त “पयणारी” हपताळें आरंभ करून युव बरौपयांक प्रोतसाव दिलो । चा. फ्रा. य् “पयणारी” पत्राच्या बरौपयांचे मेळीत रिगलो । १९५९ इस्वेंत पयणारीचो संपादपी जावनयी तो वावुरलो ।

कविता-नाटकांचो लुर्भाव :

१९५२ इस्वेंत चा. फ्रा. क् बोमबोयर्त आकाशवाणी केंद्राचो संपर्क जालो । ताची प्रथम कविता “सपणांतुलें राज” आकाशवाणीचेर विनायली । ही कविता आयकल्ल्या लोकाक इतली मेचवाली की, ती विष्णु नायकाच्या “साद” आनी रवींद्र केळेकाराच्या “मीर्ग” पत्रिकांनी छापून उजवाडा आयली । बाकिबाब बारकाराच्या “पर्जेचो आवाज” तशें “उदेंतिचें नेकेत्र” पत्रिकांनीय ती छापून प्रकट जाली ।

चुनावणा कमिशनंतलें काम सोडून चा. फ्रा. “बेस्ट” (BEST) मारिग संस्थ्यांत रिगलो । तबळच्या दिसांनी मराठी रंगमंच युरोप रंगमंचाच्या प्रभावाक ओळग जाल्लो । चा. फ्रा. क् मराठी नाटकांनी आसवन आनी अभिरूच उज्जली । ताणे मराठी नाटक देखले, वाचले आनी अभ्यास केले ।

१९५५ इस्वेंत चा. फ्रा. त् “सोभीत संसार” नाटक लिखलो । तीन अंकांचो हो नाटक मंगळूरच्या

कोंकणी रंगमंचार खेळोन दाकयिल्लो प्रथम नव्य नाटक म्हणुंयेत । बोंबयंत, गोंयांत आनी मंगळूरांत हो नाटक प्रदर्शित जालो । मराठीच्या पी. के. अत्रेन आपल्या “मराठी” पत्रिकेर ह्या नाटकाचो विमर्सो प्रकट केलो ।

पत्रिकोद्यम आनी स्वतं उद्यम :

१९५६ इस्वेंत चा. फा. नू “जागमाग” कोंकणी पत्र आरंव केलें । त्याच पत्रार ताची “लज” सांकळ कथा प्रकटूंक आरंव केली । तवळ “पयणारी” पत्रार ताची “नवरो” सांकळ कथा प्रकट जाताली ती भारीच लोकामोगाळ जाल्ली ।

१९५७ इस्वेंत चा. फा. नू बरयिल्ल्या “आंकवार मेस्त्री” नाटकाचो विमर्सो बोंबयच्या “फ्री प्रेस बुलेटिन” संजेच्या दिसाळयार प्रकट जालो । सवार प्रदर्शनां देखल्लो ताचो “भांगार मनीस” कोंकणी नाटक विमर्शकांचे मेचवणेक पात्र जालो ।

“वेस्ट” सारिग संस्थ्यांतलें काम सोडुन भायर आयिल्ल्या चा. फा. नू “कोंकण प्रिंटर्स” म्हणपाचो छापखानो उघडून “विशाल कोंकण” नांवाचें कोंकणी पत्र आरंव केलें । ह्याच पत्रार ताची “आदांव आनी अेव” सांकळ कथा प्रकट जाली ।

दीती विरोध चळवळ :

त्या दिसांनी बोंबय शहरांत कामेल्यांचो फुडारी श्री. जॉर्ज फेर्नांडिस हाणें व्हड आवाज उटयिल्लो । चा. फा. चेरयी श्री. फेर्नांडिसाचो प्रभाव पडल्लो । १९५९ इस्वेंत चा. फा. नू थोडया उतसाही उभेस्त तर्नाटयांक सांगाता घेवन “दीती विरोध संघ” बांधलो ।

मायगांवाक पाटी—कोंकणी फुडारी :

१९७० इस्वेंत चां फा. बोंबय शहराक आदेव्स मागीन मंगळूराक आयलो आनी जेणु मार्नमीकाटया लागीं “प्राथम प्रेस” छापखानो उगतायलो । हेच सुवातेर ताणें “उदेव” हपताळें आरंव केलें । प्रस्तुत तो “जिवित” महिन्याळें वच चलवून आसा ।

ज्यो कौंकन रंगमंचार बॅंकेन दाकयिल्लो प्रथम नव्य नाटक म्हणुंयेत. बोंबयंत, गोंयांत आनी मंगळूरांत हो नाटक प्रदर्शित जालो । मराठीच्या पी. के. अत्रेन आपल्या “मराठी” पत्रिकेर ह्या नाटकाचो विमर्सो प्रकट केलो ।

पत्रिकोद्यम आनी स्वतं उद्यम :

१९५६ इस्वेंत चा. फा. नू “जागमाग” कोंकणी पत्र आरंव केलें । त्याच पत्रार ताची “लज” सांकळ कथा प्रकटूंक आरंव केली । तवळ “पयणारी” पत्रार ताची “नवरो” सांकळ कथा प्रकट जाताली ती भारीच लोकामोगाळ जाल्ली ।

१९५७ इस्वेंत चा. फा. नू बरयिल्ल्या “आंकवार मेस्त्री” नाटकाचो विमर्सो बोंबयच्या “फ्री प्रेस बुलेटिन” संजेच्या दिसाळयार प्रकट जालो । सवार प्रदर्शनां देखल्लो ताचो “भांगार मनीस” कोंकणी नाटक विमर्शकांचे मेचवणेक पात्र जालो ।

“वेस्ट” सारिग संस्थ्यांतलें काम सोडुन भायर आयिल्ल्या चा. फा. नू “कोंकण प्रिंटर्स” म्हणपाचो छापखानो उघडून “विशाल कोंकण” नांवाचें कोंकणी पत्र आरंव केलें । ह्याच पत्रार ताची “आदांव आनी अेव” सांकळ कथा प्रकट जाली ।

दीती विरोध चळवळ :

त्या दिसांनी बोंबय शहरांत कामेल्यांचो फुडारी श्री. जॉर्ज फेर्नांडिस हाणें व्हड आवाज उटयिल्लो । चा. फा. चेरयी श्री. फेर्नांडिसाचो प्रभाव पडल्लो । १९५९ इस्वेंत चा. फा. नू थोडया उतसाही उभेस्त तर्नाटयांक सांगाता घेवन “दीती विरोध संघ” बांधलो ।

मायगांवाक पाटी—कोंकणी फुडारी :

१९७० इस्वेंत चां फा. बोंबय शहराक आदेव्स मागीन मंगळूराक आयलो आनी जेणु मार्नमीकाटया लागीं “प्राथम प्रेस” छापखानो उगतायलो । हेच सुवातेर ताणें “उदेव” हपताळें आरंव केलें । प्रस्तुत तो “जिवित” महिन्याळें वच चलवून आसा ।

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಚಳುವಳಿ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಚಿ ವಾವ್ರ
ವಿಶೇಷ । ೧೯೭೬ ಇಸ್ವೆಂತ ಮಂಗ್ಲೂರಾಂತ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾ
ಮಂಡಳಾಚ್ಯಾ ಸ್ಥಾಪನಾಕ ಕಾರಣ ಜಾಲ್ಯಾಂ ಪಯಕಿ ಚಾ. ಫ್ರಾ.
ಪ್ರಮುಖ । ಮಂಡಳಾಚಿ ಸ್ಥಾಪಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಾಲ್ಯಾಂ ತೊ ಉಪರಾಂತ
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜಾವ್ನಯಿ ವಾವುರಲಾ ।

ರಂಗತರಂಗ :

ಮಂಗ್ಲೂರಾಂತ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕ ನಿಯತ "ರಂಗತರಂಗ" ತಸಲೆ
ಸಂಸ್ಥೆ ಬಾಂದ್ನ ಸಬಾರ ತರುಣಾಂಕ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ನ್ ರಂಗಮಂಚಾಚಿ
ತರ್ಬೆತಿ ದಿಲ್ಯಾ । "ಮಾಂಡ ಸೊಭಾಣ" ಸಂಗೀತ ಪಂಗಡಾಚೊ
ಮುಖ್ಯಧಾರಿ ಜಾವ್ನ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ನ್ ಸಬಾರ ಕಾರ್ಯಾಚಿ ನಿಯತಿ
ಜಾಯೆತಿ ಕವಿತಾಂ ಗಾಂವ್ಕಿ ಲಾಯ್ಲಿ । "ಕಲಾಸಂಪತ್" ನಾಟಕ
ಸ್ಪರ್ಧೆನಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೆಲ್ಯಾ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಹಾಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ
ಸಬಾರ ಬಹುಮಾನಾಂ ಲಾಬ್ಲಾಂತ್ ।

ಮಾನ - ಸನಮಾನ :

೧೯೮೭ ಇಸ್ವೆಂತ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಗೊಯಾಂತಲಾ ಸಾಂಕಡೆಂತ
ಚಲ್ಯೆಲ್ಯಾ ಆಡವ್ಯಾ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕ
ಸಮ್ಮೇಳನಾಚೊ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಾಲೊ । ೧೯೮೮ ಇಸ್ವೆಂತ ಮಂಗ್ಲೂರಾಂತ
ಚಲ್ಯೆಲ್ಯಾ "ರಾಕಣಿ" ಭಾಗರೊತಸವಾ ಸಂದರ್ಭಿ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಕ್
ತಾಣೆ ಕೆಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಾವರಾಖಾತಿರ್
ಸನಮಾನ ಕೆಲಾ । ೧೯೮೯ ಇಸ್ವೆಂತ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಅಕಾಡೆಮಿ ಥಾವನ "ಸೊಂಶಾಚಿ ಕಾನ" ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹಾಕ್
ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಜೊಡ್ಲೆ ಖಾತಿರ್ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಕ್ ಸನಮಾನ ಕರ್ಚಿ
"ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಸನಮಾನ ಸಮಿತಿ" ರೂಪಿತ ಜಾಲ್ಯಾ ಆನಿ
ವಾವುರಲಾ ಆಸಾ ।

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಚಳುವಳಿ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಚಿ ವಾವ್ರ
ವಿಶೇಷ । ೧೯೭೬ ಇಸ್ವೆಂತ ಮಂಗ್ಲೂರಾಂತ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾ
ಮಂಡಳಾಚ್ಯಾ ಸ್ಥಾಪನಾಕ ಕಾರಣ ಜಾಲ್ಯಾಂ ಪಯಕಿ ಚಾ. ಫ್ರಾ.
ಪ್ರಮುಖ । ಮಂಡಳಾಚಿ ಸ್ಥಾಪಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಾಲ್ಯಾಂ ತೊ
ಉಪರಾಂತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜಾವ್ನಯಿ ವಾವುರಲಾ ।

ರಂಗತರಂಗ :

ಮಂಗ್ಲೂರಾಂತ ಕೊಂಕಣಿ ನಾಟಕ ನಿಯತ "ರಂಗತರಂಗ"
ತಸಲೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಬಾಂದ್ನ ಸಬಾರ ತರುಣಾಂಕ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ನ್
ರಂಗಮಂಚಾಚಿ ತರ್ಬೆತಿ ದಿಲ್ಯಾ. "ಮಾಂಡ ಸೊಭಾಣ" ಸಂಗೀ
ತ್ ಪಂಗಡಾಚೊ ಮುಖ್ಯಧಾರಿ ಜಾವ್ನ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ನ್ ಸಬಾರ
ಕಾರ್ಯಾಚಿ ನಿಯತಿ ಜಾಯೆತಿ ಕವಿತಾಂ ಗಾಂವ್ಕಿ ಲಾಯ್ಲಿ. "ಕಲಾ
ಸಂಪತ್" ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆನಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೆಲ್ಯಾ ಚಾ. ಫ್ರಾ.
ಚ್ಯಾ ನಾಟಕಾಂಕ ಸಬಾರ ಬಹುಮಾನಾಂ ಲಾಬ್ಲಾಂತ್.

ಮಾನ್ - ಸನ್ಮಾನ್ :

೧೯೮೭ ಇಸ್ವೆಂತ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಗೊಯಾಂತಲಾ ಸಾಂಕಡೆಂತ
ಚಲ್ಯೆಲ್ಯಾ ಆಡವ್ಯಾ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಕೊಂಕಣಿ ಲೇಖಕ
ಸಮ್ಮೇಳನಾಚೊ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಾಲೊ । ೧೯೮೮ ಇಸ್ವೆಂತ ಮಂಗ್ಲೂ
ರಾಂತ ಚಲ್ಯೆಲ್ಯಾ "ರಾಕಣಿ" ಭಾಗರೊತಸವಾ ಸಂದರ್ಭಿ ಚಾ.
ಫ್ರಾ. ಕ್ ತಾಣೆ ಕೆಲ್ಯಾ ಕೊಂಕಣಿಚ್ಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಾವರಾಖಾತಿರ್
ಸನ್ಮಾನ್ ಕೆಲಾ. ೧೯೮೯ ಇಸ್ವೆಂತ ಭಾರತಾಚ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ
ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಥಾವ್ನ್ "ಸೊಂಶಾಚಿ ಕಾನ" ಕವಿತಾ ಸಂಗ್ರಹಾ
ಕ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಜೊಡ್ಲೆ ಖಾತಿರ್ ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಕ್ ಸನ್ಮಾನ್ ಕರುಂಕ್
"ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಸನ್ಮಾನ್ ಸಮಿತಿ" ರೂಪಿತ ಜಾಲ್ಯಾ ಆನಿ
ವಾವುರಲಾ ಆಸಾ.

ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಚಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕ

ಪಯಣಾಚ್ಯಾಂ ಮಿತ್ರ
ಸೊಂಶಾಚಿ ಕಾನ
ಭಾಗರೊತಸವಾ
ಜೋರ್ಜಿ ಬುತಲ
ಆಂಕವಾರ ಮೆಸ್ತ್ರಿ
ತರನೆ ತರನೆ ಮೋರನೆ
ದೊರೊ
ಬೊಕಲಾಕ ಸಾತ ಜಿವ
ಮುಣೆ ಮಾಜರ ಹಾಸ್ತಾ
ಟೊಮೆಟೊ

ಚಾ. ಫ್ರಾ. ಚಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕ

ಪಯಣಾಚ್ಯಾಂ ಮಿತ್ರ
ಸೊಂಶಾಚಿ ಕಾನ
ಭಾಗರೊತಸವಾ
ಜೋರ್ಜಿ ಬುತಲ
ಆಂಕವಾರ ಮೆಸ್ತ್ರಿ
ತರನೆ ತರನೆ ಮೋರನೆ
ದೊರೊ
ಬೊಕಲಾಕ ಸಾತ ಜಿವ
ಮುಣೆ ಮಾಜರ ಹಾಸ್ತಾ
ಟೊಮೆಟೊ

चा. फा. चे प्रसिद्ध नाटक

म्हजा पुताचो खिणकुळो
विशेंतिचे भाव
जुजे दयाळ
हांडो उटला
बोंचो बंध
कुवाळयाची वाल
देव पळेत आसा
मासो
मांकडाचो पांय
मागिरचें मागिर
शिरिगुंडी शिमांव

चा. फा. च्यो सांकळ कथा

लज	वाटेवयली वाल
नोवरो	देव पळेत आसा
आदांव आनी एव	कोळसो
सासणाचो विशेव	सैभाचें पातक

चा. फा. न् आरंभ केल्लीं पत्रां

जागमाग	उदेव
विशाल कोंकण	जिवित

डा. फ्रा. जे. प्रसिद्ध नाटक

म्हजा पुताचो खिणकुळो
विशेंतिचे भाव
जुजे दयाळ
हांडो उटला
बोंचो बंध
कुवाळयाची वाल
देव पळेत आसा
मासो
मांकडाचो पांय
मागिरचें मागिर
शिरिगुंडी शिमांव

डा. फ्रा. जे. सांकळ कथा

लज	वाटे वयली वाल
नोवरो	देव पळेत आसा
आदांव आनी एव	कोळसो
सासणाचो विशेव	सैभाचें पातक

डा. फ्रा. न् आरंभ केल्लीं पत्रां

जागमाग	उदेव
विशाल कोंकण	जिवित

हेर भासांच्या साहित्याचें कितेंय प्रेरण नासताना भंवतणच्या लोका आनी परिसरा थावन अनभोग जोडल्या चा. फा. न् लिखिल्ल्या कवितांनी समाजांतलीं भगणां तशेंच जिवितांतली गोडसाण आनी कोडसाण आमकां चाक्रीक मेळतात । संसारी जिवितांतले कष्ट, संतोस, मुख-दुख, राग आनी मोग ताच्या कवितांनी आटापल्यांत । ताच्या “रात रात रडलां” कवितेंत तो विचारता :

आगो आगो चलिये उशागोडा वेलिये
सांग म्हजा फुडाराचें पोवळें तुवें काडलां ?
काळिज नितळ आपलें पाप पातक नासलें
सांग तुजा तोंडार तुवें
वोरल कित्याक वोडलां ?

हेर भासांयच्या साहित्याचें कितेंय प्रेरण नासता ना भंवतणच्या लोका आनी परिसरा थावून अनभोग जोडल्या डा. फ्रा. जे. लिखिल्ल्या कवितांनी समाजांतलीं भगणां तशेंच जिवितांतली गोडसाण आनी कोडसाण आमकां चाक्रीक मेळतात । संसारी जिवितांतले कष्ट, संतोस, मुख-दुख, राग आनी मोग ताच्या कवितांनी आटापल्यांत । ताच्या “रात रात रडलां” कवितेंत तो विचारता :

आगो आगो चलिये उशागोडा वेलिये
सांग म्हजा फुडाराचें पोवळें तुवें काडलां ?
काळिज नितळ आपलें पाप पातक नासलें
सांग तुजा तोंडार तुवें
वोरल कित्याक वोडलां ?

ಜಿವಿತಾಂತ ತೃಪ್ತಿ ಜೊಡಿನಾಸ್ತಾಂ ನಿರಾಶಿ ಜಾಲ್ಲೊ ಕವಿ
ದರ್ಯಾತಡಿಕೆ ವೇತಾ ಆನಿ ವಿಚಾರ್ತಾ :

ಪೆಜೆ ವಾಟಲಿ ಹಾತಿಂ ಘೆವನ
ಪರ್ಯಾಂತಿರ ರಾವಲಾಂ
ವಿಚಾರನಾಕಾತ ಕಾಣಿ ಚೊವನ
ತೊಡ ಕಿಲ್ಯಾಕ ಬಾವಲಾಂ ?

ಏಕ ಆಮಲಿ ಮಿಟಾಕಣ
ಪಿಶೆ ಬುದಿನ ಬುಡಲ್ಯಾ
ದರ್ಯಾದಿಂ ಜಾತಾಂ ಮ್ಹಣ
ದರ್ಯಾತ ವಚ್ಚುಂ ಉಡಲ್ಯಾ ?

ದೊಗಾ ಮ್ಹಜಿ ಮಿಟಾಕಣ
ತುಜಾ ಉಡಕಾಂತ ಖಿರಲ್ಯಾ
ನಿರಾಸ ಜಾಲ್ಯಾ ಮ್ಹಜಿ ಜಿಣ
ಪೆಜೆ ಅಣಿ ಉರಲ್ಯಾ ।

ಜಿವಿತಾಂತ ತೃಪ್ತಿ ಜೊಡಿನಾಸ್ತಾಂ ನಿರಾಶಿ ಜಾಲ್ಲೊ ಕವಿ
ದರ್ಯಾತಡಿಕೆ ವೇತಾ ಆನಿ ವಿಚಾರ್ತಾ :

ಪೆಜೆ ವಾಟಲಿ ಹಾತಿಂ ಘೆವ್ನ್
ದರ್ಯಾವೆಳೆರ್ ರಾವ್ಲಾಂ
ವಿಚಾರ್ತಾಕಾತ್ ಕೊಣೇ ಜೊವ್ನ್
ತೊಂಡ್ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಬಾವ್ಲಾಂ ?

ಏಕ್ ಆಸ್ಲಿ ಮಿಟಾಕಣ್
ಪಿಶೆ ಬುದಿನ್ ಬುಡ್ಲ್ಯಾ
ದರ್ಯಾಯೆದಿಂ ಜಾತಾಂ ಮ್ಹಣ್
ದರ್ಯಾಂತ ವಚುನ್ ಉಡ್ಲ್ಯಾ !

ದೀಗಾ ಮ್ಹಜಿ ಮಿಟಾಕಣ್
ತುಜಾ ಉಡ್ಕಾಂತ ಖಿರಲ್ಯಾ
ನಿರಾಸ್ ಜಾಲ್ಯಾ ಮ್ಹಜಿ ಜೀಣ್
ಪೆಜ್ ಆಳ್ಲಿ ಉರಲ್ಯಾ.

ಘರ - ಕುಟಾಂ :

ಚಾ. ಫಾ. ಚಿ ಪತಿಣ ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ತೆಲ್ಲಾ ದೆ ಕೊಸ್ತಾ ಏಕಲಿ
ಖ್ಯಾತ ಕಥಾ ಬರೊಪಿ । “ನಂದಿನಿ” ಲಿಖಣೆ ನಾಂವಾಖಾಲ್
ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತಿಚ್ಯಾ ಮಟವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಜಮೊ “ಆಕಾಂತ”
ಮ್ಹಣ್ಲಯಾ ನಾಂವಾರ ಮಂಗ್ಳೂರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಗತಿ ಪ್ರಕಾಶನಾನ್ ಪ್ರಕಟಲಾ ।
ಹ್ಯಾ ಜೊಡಿಯಾಕ ಸೊನಾ ಆನಿ ವಿನೋದ ಮ್ಹಣ್ಲಿಂ ದೊಗ್ಗ
ಭುರ್ಗಿ ।

ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಾ. ಫಾ. ಹಾಚೆ ಕುಟಾಂ ವಾಸಂಜೂರ ಲಾಗಸಾರ
“ಸೊನಾ ಫಾರ್ಮಸ್” ಚಲೊವ್ನ್ ಆಸಾ ।

— ಸಿರಲಿ ಜಿ. ಸಿವಕೇರಾ.

ಘರ - ಕುಟಾಂ :

ಚಾ. ಫಾ. ಚಿ ಪತಿಣ್ ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ತೆಲ್ಲಾ ದೆಕೊಸ್ತಾ ಎಕ್ಲಿ
ಖ್ಯಾತ್ ಕಥಾ ಬರವ್ಪಿ. “ನಂದಿನಿ” ಲಿಖ್ಣೆ ನಾಂವಾಖಾಲ್
ಬರಯಿಲ್ಲ್ಯಾ ತಿಚ್ಯಾ ಮಟವ್ಯಾ ಕಾಣಿಯಾಂಚೊ ಜಮೊ “ಆಕಾಂತ”
ಮ್ಹಣ್ಲಯಾ ನಾಂವಾರ ಮಂಗ್ಳೂರ್ಚ್ಯಾ ಪ್ರಗತಿ ಪ್ರಕಾಶನಾನ್ ಪ್ರಕ
ಟಲಾ. ಹ್ಯಾ ಜೊಡಿಯಾಕ್ ಸೊನಾ ಆನಿ ವಿನೋದ್ ಮ್ಹಣ್ಲಿಂ
ದೊಗಾಂ ಭುರ್ಗಿಂ.

ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಚಾ. ಫಾ. ಚಿ ಕುಟಾಂ ವಾಸಂಜೂರ್
ಲಾಗ್ಸಾರ್ “ಸೊನಾ ಫಾರ್ಮಸ್” ಚಲವ್ನ್ ಆಸಾ.

— ಸಿರಲಿ ಜಿ. ಸಿವಕೇರಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಮ್ಹಣ್ಣಯೊ ವಾ ಗಾದಯೊ

(ಮುಕಾರಿಲಾಂ)

೧೪೦೪. ಚೊರ ಉತ್ತಿ ಕೊತವಾಲಾಕ ಧರತಾ ।
[The thief is catching the police chief. Putting blame on the innocent]
೧೪೦೫. ಚೊರಯೆಚೆಂ ಗುಢ ಗೊಡ ।
(ಗುಪಿತ ಉಮೆ ಅತ್ತಿ ಗೊಡ)
೧೪೦೬. ಚೊರಯೆಚಿ ಕಾಕಯ ಗೊಡ ।
[Stolen molasses are sweet]
೧೪೦೭. ಚೊರಾಕ ಧರ್ಕ್ಕಿ ಚೊರಾಕ ದೊವರಾಚೊ ।
೧೪೦೮. ಚೊರಾಚ್ಯಾ ಮನಾಂತಿ ಚಾಂದನಿ ।
[The thief has no clear conscience]
೧೪೦೯. ಚೊರ ಚೊರಾಕ ಗವಾಯ ।
[You cannot trust those who are not trustworthy]
೧೪೧೦. ಚೊರಾ-ಶಿಡಲಯಾಕ ತೊಡಿ ಭವ ।
[The thief and the adulterous culprit defend themselves strongly]
೧೪೧೧. ಚೊರಿ ಕರಾಚಿ ಆಪಲ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತಿ, ಭಿಕ್ ಮಾಗಾಚಿ ದುಸ್ರ್ಯಾಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತಿ ।
[To commit robbery a thief knows all details of his village; In another village where he is not known, he can safely beg]
೧೪೧೨. ಚೊರಾಚ್ಯಾ ಹಾತಾಂತಿ ತರಲೂಕ ।
[Make the thief the watchman of the property. Then he will watch and not steal]
೧೪೧೩. ಚೊರಾ ಘುಡ್ತು ಚೊರಾಕ ಗೊತ್ತು ।
೧೪೧೪. ಚೊರಾಕ ಧರಾಚೊ ಲುಟಿರ ಆನಿ ಶಿಡಲಯಾಕ ಧರಾಚೊ ಖಾಟೀರ ।
A thief is caught with his loot whereas an adulterer is caught on bed]
೧೪೧೫. ಚೊರಾಕ ವಿಚ್ಚು ಚಾಬಿಲ್ಲೆವಾರಿ ।
೧೪೧೬. ಚೊರಾಚ್ಯಾ ಭಯಾನಿ ಘೆತಲೆಂ ರಾನ, ತ್ಯಾ ಮೆಠಾಣಿ ಮುಸಲಮಾನ, ತಾಣೆಂ ಕಾಪಲೆಂ ಮ್ಹಜೆಂ ನಾಕ ।
[If one tries to avoid one danger, one sometimes faces another danger]
೧೪೧೭. ಚೊರಾ ಭಯ ಚೊರಾಕ, ಜಾರಾ ಜಾಠಿ ಜಾರಾಕ ।
೧೪೧೮. ಚೊರಯೆಚೊ ಮ್ಹಾಲು ಚಾಂಡಾಣಿ ವ್ಹೆಲೊ ।
೧೪೧೯. ಚೊರಾಚ್ಯಾಕ ಆನಿ ಆಯಕುಂವಾಚ್ಯಾಕ ಚ್ಯಾರಿ ಬೊಡಾಂ ಅಂತರ; ವಚುನ್ ಚೊರಾಚ್ಯಾಕ ಚ್ಯಾರಿ ಗಾಂವಾಂ ದೂರ ।
೧೪೨೦. ಚೊರಾಕ ಘರ ಪಾರಕೆಂ, ಚೊರಾಕ ಪಾಡ ಪಾರಕೆಂ ।
[A thief is afraid of his own house and even of a tree. He thinks that the tree is a policeman]
೧೪೨೧. ಚೊರಾಚೆಂ ಮಾರಿಕಿ ವೆತಾ ।
[Stolen things do not remain. Illgotten wealth brings in disaster. ಜಮೊ ಬಾಸಕಾಡ್ ಖರ್ಚ್ ಫುಸಕಾಡ್ । ಆಂಡೆಚೆಂ ಆಯಲೆಂ, ಆಂಡೆಚೆಂ ಗೆಲೆಂ ।]
೧೪೨೨. ಚೊರಾಚೆಂ ಮ್ಹಾಲು ಸವಾಯ ।
[Stolen things are cheap]
೧೪೨೩. ಚೊರಾಚೆಂ ತೊಡಿ ಸದಾಂ ರಿತಿಂ, ಚೊರಾಚೆಂ ತೊಡಿ ಸದಾಂ ಉಗತಿಂ ।
[The thief is never content. His mouth is always open and always empty]
೧೪೨೪. ಚೊರ ಆಪಲೆಂ ಸಾವಲೆಂ ಭಿಯೆತಾ ।
[The thief is afraid of his own shadow. He is afraid wherever he goes and he cannot sleep soundly]
೧೪೨೫. ಚೊರಾಕ ತೊಡಿ ಭವ ವ್ಹಡ ।
[ಚೊರಾಚಿ ಬೊಬಾಡ್ ಉಪರಾಡಿ]
[ಚೊರಾಚ್ಯೊ ಉಪರಾಡ್ಯೊ ಬೊಬೊ]
೧೪೨೬. ಚೊರಾ ಗಾಂವಾಂತಿ ಚೊರ ಹಾಗಲೊ ।
೧೪೨೭. ಚೊರಾ ಮನ ಚೊರಾಕ ಖಾತಾ ।

१४२८. चोरयेचो म्हालु चांडाळान व्हेलो ।
 १४२९. चांस्क शिकल्यारी निपोंवच्याक शिकुका ।
 १४३०. चोराची पासळी करितये, मव्याची करयेत ।
 १४३१. चोराच्या मातयार कोयर आसा म्हणताना
 चोरान सामपून पळेल्लें खंय ।
 १४३२. चेडुं सोर्केल्यार घरांत रावशेंना, पाडो सोर्केल्यार
 गोटयांत रावमोना ।
 १४३३. चेडवाक आनी मातियेक सुंगार केल्लो तितलो
 पावना ।
 १४३४. चेडवाची वाड आनी केंळव्याची वाड एकच ।
 १४३५. चेडो जाल्यार बापायक आदाय, चेडुं जाल्यार
 आवयक आदाय ।
 १४३६. चेडो जाल्याक आनी माड लायिल्लाक भेद
 कितें ?
 १४३७. चिमटोय काडता पाळणोय हिंदुळता ।
 १४३८. चेडो भागनजो मुडो सरनजो ।
 १४३९. छी मुण्या लज ना, सांजे तुका पेज ना,
 म्हणतच मुणें तकली धाडावन मेल्लें खंय ।
 (छी मुण्या लज ना, आज म्हळेलें फायी ना)
 १४४०. छी म्हणा, थू म्हणा, पोट भर वाडा ।
 १४४१. छी म्हळ्यारी यो म्हळेली ग्यादी करता ।
 १४४२. चलयनास्ताना सयरीक संपल्या, मागानास्ताना
 रीण गेलां ।
 [If relatives do not communicate
 with each other their relationship
 ceases and debts are forgotten if
 the debtors are not reminded]
 १४४३. चड खायना तो रातचो हागना ।
 (चड जेविना तो रातचो उटना)
 १४४४. चोवगांचान एकल्याचें जेवयेता, पण चोवगांचें
 एकल्यान जेवनजो ।
 १४४५. चड जालें हासूक आयलें ।
 (जेविल्लें चड जाल्यार दोंकोर काडतान तेदना
 आसकां हासूक येता)
 १४४६. चड वोडता थंय तुटता ।
 [When pulled strongly it breaks.
 There must be always give and
 take]
 १४४७. चिंचेचीं पानां सरतीत, पण ताची गिरेस्तकाय
 सरचिना ।
 [If one is extremely rich, then
 this proverb is used. Even the
 leaves of the tamarind tree will
 be finished, but not his riches]
 १४४८. जग म्हळेलें जाळें, कितल्याक चड वाव्रता,
 तितल्याक चड शिरकता ।
 १४४९. जगा विसनु देह कण्टवनु सार्थक कितें ?
 १४५०. जग सुख-दुख आपलें आपलें तें जगाचें, भाग्य
 भव व्हड हें समजतल्याचें ।
 १४५१. जना पाश सोडयेद, मना पाश जाडना ।
 १४५२. जरल्याने मीशी रिगयल्लेबरी ।
 १४५३. जंझरी गेल्यो, खिणां उरलीं ।
 [The silver ornaments from the
 ankle are gone but the marks are
 left]
 १४५४. जरो रडता ताकाक (पेजेक) ।
 १४५५. जरो रडता खंय पेजेक; घैरंव रडता जाग्याक ।
 १४५६. जल्लु घालनु नेलें पळेवचें ।
 १४५७. जशी दिता तशी घेता ।
 १४५८. जसो रूक तशें फळ ।
 [Just as the tree, so is the fruit]
 १४५९. जळय रे कोंब्या जळयता, गुवांत तकली
 लाळता ।
 [A person gets annoyed unnece-
 ssarily and puts his head in
 dunghill]
 १४६०. जळच्या उज्यार तेल, कडच्या तेलार उदक ।
 (जळच्या उज्यार तेल दोतल्लेबरी ।)
 १४६१. जळटया घराचो कोलु ।
 (जळच्या घराचो वासो ।
 [unburnt grass from the thatched
 roof of a burning house. Make
 the most of what you can get,
 however little it may be]
 १४६२. जनांक वंचन करयेत, आतमांक वंचन करूंक
 जायना ।
 १४६३. जडावणें उत्रां ।

೧೪೬೪. ಜನ चांग म्हण घाणी चांगी जातवे ?
 १४६५. जायी म्हळळयारी वागा दूद हाडता ।
 १४६६. जायी फुल्लोनु गेल्लें, सोयी सुक्कोन गेल्ली ।
 १४६७. जागे परस लंवथड मोटें ।
 [The muscle is larger or bigger than the thigh and not in proportion to it. If you have servants who want to rule over you, surely they are dangerous]
 १४६८. जागर आसललो मेळोन गेलो, निदललो निददेवुन गेलो ।
 १४६९. जांगो दाकौन फालें करप ।
 [To engage a paramour for the whole night and send him away at dawn by showing him only the thighs. This proverb is used when people want to get out of their promise by tricky means.]
 १४७०. जाचें कुडें ताचें फुडें ।
 [Curses, like chickens come home to roost. Evil to him who thinks evil to others]
 १४७१. जाचें मन भोळें, ताका देव दिता केलें ।
 १४७२. जाचें मन कपट, ताका देव दिता थापट ।
 [A simpleton will get a plaitain from God and a crafty man will get a blow]
 १४७३. जाणत्यांक गोंयें, नेणत्यांक पोयें ।
 १४७४. जातीन कांकणो, कर्म नखाणी ।
 १४७५. जातिचे जायनात मुण्याक, तशेंच थोड्या मनशांक । मुण्याक आनी मुण्याक जातीचें वैरत्व (हणें)
 १४७६. जारुच्या भोज्याक गुवा धारी ।
 १४७७. जाल्लो स्वभाव मेल्या बगर वचना ।
 [Acquired habit sticks on until you die]
 १४७८. जांवय आयला राती, मांयच्या तोंडांत माती ।
 १४७९. जांवयाक दिल्लें आनी मातयेर मुत्तिलें समा ।
 १४८०. जाळा व्याधीक ओखद ना ।
 १४८१. जांवय आयला दोनपारां, मांयचें तोंड करपलां ।
 १४८२. जांवयाक करचो उपचार, मांवाक भारी ग्रहचार ।
 १४८३. जातानाय नागडो, वत्तानाय नागडो ।
 १४८४. झळक्या कुळयाक करटया चीप ।
 १४८५. झगडो केल्लो वत्ता, जागो आशिले कडेन आसता ।
 [Those who fight for property pass away, whereas the property remains where it is]
 १४८६. जितलो व्यापु, तितलो संतापु ।
 १४८७. जिवेक हाड ना, गाव्याक तिरुळ ना ।
 १४८८. जिवेक दाक्षेण नातल्यार पोटाक दुर्बळपण ना ।
 १४८९. जिवेन केल्लें फाटीन घेतलें ।
 १४९०. जिवेवेलें हशाळें ।
 १४९१. जिवानशीं मरतल्याक केशीं सोडलो ।
 [The person who was destined to die, was allowed to go home, after depriving him of his hair]
 १४९२. जिरमाली (जिरगी) मिसांगशी ।
 १४९३. जीनाक आस्मून ना, गरीबाक नासून ना ।
 १४९४. जीब आस म्हण नांकाक लावनये ।
 १४९५. जीब व्हाण कर नये ।
 १४९६. जीब नातीलो केप्पयाक कीरू करता ।
 १४९७. जीव वचना म्हण हात-पांय बडैता ।
 [Struggling hard to the last without hope of success]
 जीवाक शिवाक गांटी ।
 १४९८. जीव आसल्यार भीक मागून खावयेत ।
 १४९९. जीवान त्या देवाक जोडचो उत्रांनी की कार्यानी ?
 १५००. जीवारी आडल्लें केसारी गेल्लें ।
 (जीवी आडल्लें केशी गेलें ।)
 १५०१. जीवु गोडाकड गोडु ।
 १५०२. जीव आशिलें सुणें, मेलेल्या सिंहाकय बरें ।
 १५०३. जीव वाऱ्यार घाल नाका ।
 १५०४. जीवंत मनशांक सांगुयेत, रूकालागीं सांगून प्रयोजन ना ।
 १५०५. जीब ताळयाक लागना ।
 १५०६. जीब खाता गांडी वोंकता ।
 १५०७. जीव जड जाला ।

೧೫೦೮. ಜಿಣ್ಯೆ ಪರ್ಮಣೆ ಮರಣ ।
ಜಶೆ ಜಿವಿತ ತಶೆ ಮರಣ ।
೧೫೦೯. ಜಿಣೆ ಥೋಡೆ, ಮರಣ ಖರೆ, ಕಿತ್ಯಾಕ ಕರುಂ
ಮೊದತಾಯ ಹಾಂಗಾ ಪಣೆ ?
೧೫೧೦. ಜುತವಾ ವೆರಿ ವಿಶ ನಾ, ರಾಂಡೆ ಉಚಾರಿ ಸವೊ ನಾ ।
೧೫೧೧. ಜಾಗೊ ಪಡವನ ಪಾಂಯ ದವರ ।
೧೫೧೨. ಜಾಡಲ್ಲೆ ಥಂಯ ಕೊಯರ ಆಸನಾಯೆ, ಧುಲ್ಲೆ ಥಂಯ
ಚಿಕೊಲ ಆಸನಾಯೆ ।
೧೫೧೩. ಜಾಡುನ ಉಡಯಲ್ಲೊ ಸಾರೋಣೆಚೊ ಖುಂಟೊ ಸಹಿತ ಥೋಡೆ
ಪಾವಟಿ ಗರ್ಜೆಕ ಪಡತಾ ।
೧೫೧೪. ಜಾಡಾಂತ ತಕಲೊ, ವಾಡೆರ ಪಾಂಯ ।
೧೫೧೫. ಜಲಮಾಂಚೊ ಗುಣ ಮೆಲ್ಲಯಾ ಖರಿದ ವಚನಾ ।
೧೫೧೬. ಜಾಲ್ಲೊ ಘಡಿ ಮೆಲ್ಲಯಾ ಶಿವಾಯ ವಚನಾ ।
೧೫೧೭. ಜಾಲ್ಲೆ ಜಾಲ್ಲೆ, ಮೆಲ್ಲೆ ಗೆಲ್ಲೆ, ತುಂ ಕೊಣಾಕ ರಡತಾಯ ?
೧೫೧೮. ಜುಜೆ ಜುಜೆ ಫುಂಕರೆ ಉಜೊ, ಫುಂಕತಾಂ ಮಾಯಬಾ ಗುಲಾಮ
ತುಜೊ ।
೧೫೧೯. ಜೆಂವಕ ಕಡತೆಲ್ಯಾಕ ರೋಗ ನಾ, ಉಲಂವಕ ಕಡತೆಲ್ಯಾಕ
ನ್ಯಾಯ ನಾ ।
೧೫೨೦. ಜೆಂವಕ ಕಡಿತ ಆಸಲ್ಯಾಕ ಮಾಂಚೊ ಕಡಿತ
ಆಸಾ ।
೧೫೨೧. ಜೆವಣ ಖಾಣ ಜಾಲ್ಲೆ, ಬಡಕ ಪಾಡಕ ನಾ ।
೧೫೨೨. ಜೆವತನಾ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಔಟ್, ನಾತಾನಾ ಆಯಿಲ್ಲೆ
ದುಸಮಾನ ।
೧೫೨೩. ಜೆ ಆರಂಭ-ಧೂರ, ತಾಂಗಿಲ್ಲೆ ನಾ ಮಜಲ ದೂರ ।
೧೫೨೪. ಜೆ ಫೂಲ ಮಾಡನಾತ, ತೆ ಫುಲ ಹುಂಗನಾಯೆ ।
[Indian women do not smell the
flowers which they do not want
to wear in their hair. Do not
worry about things that do not
concern you]
೧೫೨೫. ಜೆಂವಕ ನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ ಗಾಡ್ಯಾಂತ ವಾಡ ।
೧೫೨೬. ಜೆಂವಕ ನಾಶಿಲ್ಯಾಕ ಉಡಯಾ-ಹೂಳಿಕ್ ?
೧೫೨೭. ಜೆಂವೆಂ ಭುಕೆ ಖಾತೀರ, ಭುಕೆವೆಂ ಜೆಂವೆಂ ಖಾತೀರ ।
೧೫೨೮. ಜೆಂವೆಂಚ್ಯಾಕ ಆಸಲ್ಯಾರಿ ಗಾಂವೆ ಮಗ್ಲೆ ಸಾಯೆರೆ ।
೧೫೨೯. ಜೆಂವಕ ಆಸಲ್ಯಾರ ಸಾಯೆರೆ ಖುಬ ।
೧೫೩೦. ಜುನ ಕಾಂತುನ ಆನಿ ಉತರಾಂ ವಿಜುನ ಉಲ್ಲೊವಕಾ ।
[If you want test a person listen
to his answers as you test a
coconut by scratching a little of
its kernel]
೧೫೩೧. ಜೆವಣ ದುಸನ್ಯಾಗೆಲ್ಲೆ ತರಿ ಪೊಡ ಆಪಣಾಗೆಲ್ಲೆ ।
೧೫೩೨. ಜೆವಣಾ ರುಚಿ ಆವಡ್ತೆ ವಾಡಲ್ಯಾರಿ, ವಿಡ್ತೆ ರುಚಿ
ಗುರುನೆ ಶಿಕಡಲ್ಯಾರಿ ।
೧೫೩೩. ಜೆವತಲ್ಯಾಂನಿ ಫುಡೆ ಜೆಂವಕಾ; ನ್ಹಾತಲ್ಯಾಂನಿ ಮಾಕ್ಶಿ
ನ್ಹಾಂವಕಾ ।
೧೫೩೪. ಜೆವನಾತಲ್ಯಾ ದೆವಾಕ ಉಪಾಸು; ಜೆವಿಲ್ಯಾಕ ನಿವೆದು ।
೧೫೩೫. ಜೆವಣ ಅಗ್ರಸಾಂತ್; ನಿದ ಚಂದ್ರಸಾಂತ್ ।
೧೫೩೬. ಜೆವಣಾಕ ನಾತಲ್ಯಾಕ ಜಿರಸಾಡ ತಾಂದೂಡ ಜಾಯ ।
೧೫೩೭. ಜೆವರೆ ಪುತಾ ವಾಡ್ಯಾಂತ; ಮಾಗ ರೆ ಪುತಾ ಕರಡ್ಯಾಂತ ।
೧೫೩೮. ಜೆವಿಲ್ಯಾ ಕಡೆ ಧರಾಕ ದೊನ ಆಡೊ ನಯೆ ।
೧೫೩೯. ಜೆವತೆಚಿ ಜಾತಿ ನಿಮಗುಂವೆಚಿ ।
೧೫೪೦. ಜೆವಿಲ್ಯಾ ಧರಾಚೆ ವಾಂಸೆ ಮೆಜತಾ ।
[Turning ungrateful]
೧೫೪೧. ಜೆವಿಲ್ಯಾ ಪಾನಾರ ಹಾಗತಾ ।
೧೫೪೨. ಜೆವಿತ್ ಆಶಿಲ್ಯಾಕ ಭುಕೆ ಚಡ, ನ್ಹಾತೆಲ್ಯಾಂ
ಚಿಕೊಲ ಚಡ ।
೧೫೪೩. ಜೆವಲ್ಯಾ ಬಗರ ವಾಂಚನಾ, ಮೆಲ್ಯಾ ಬಗರ ಮುಡನಾ ।
೧೫೪೪. ಜಾತ ಕಡತಾ ಪಣ ಮನ ಕಡನಾ ।
೧೫೪೫. ಜಾಮೀನ ರಾವಶಿ ಧರಧಾರ ಹೊಗಡಾಯಶಿ ।
[If you remain security to others,
there is a risk of losing your
property and ruining your family]
೧೫೪೬. ಜಾಣಾ ಮಗ್ಲೊ ಗಾಂವೆ ನೆಣಾ ಮಾಂಯವಾಂ ।
೧೫೪೭. ಜಾಣಡ್ಯಾಂಚೊ ಬೊಯಲ ರಿಕಾಮೊ ।
೧೫೪೮. ಜಾಣಡ್ಯಾಂಕ ಫಾತ್ಯಾಂಚೆಂ ಶಿತ ।
೧೫೪೯. ಜೆವಣ ಖಾಣ ಜಾಯತ ಬರೆ, ವಯಜಾಂಚೆಂ ಕಾಮ ಥೋಡೆ ।
೧೫೫೦. ಜಾಣಟಿಕಾಯ ಗಿರೇಸ್ತಕಾಯೆವಿಣೆ ಉಬುನ ವೆತಾ ।
[Nobody respects the wise people
unless they are rich]
೧೫೫೧. ಜೆನಾ ಹಾತಾಂತುಲಿ ಉಬ ।
೧೫೫೨. ಜೆವಿಲ್ಲೆ ಜೆವಣ ಹಿತ ಜಾವಕಾ, ನ್ಹಾಲ್ಲೆ ನ್ಹಾಣ
ಮುಖಿ ಜಾವಕಾ ।
೧೫೫೩. ಜೆಂವಕ ಕಡತೆಲ್ಯಾಕ ರೋಗ ನಾ, ನ್ಹಾಂವಕ ಕಡತೆಲ್ಯಾಕ
ಚಿಕೊಲ ನಾ ।
೧೫೫೪. ಜೆವಿಲ್ಲೆ ದೊಡ್ಯಾರಿ ಆಯಲಾಂ ।
೧೫೫೫. ಜೆವಿಲ್ಲೆ ಪಾನ ಆಕಮಾಡಾಂಚಾಲಿ ಜಗ್ಗಲಿಶಿ
ಜಾಲ್ಲಾಂ ।

೧೫೫೬. ಜೆವ್ನ್ ದೆಕು ಯೆವಕಾ, ಆವನ್ ಫಲ ಸೊಡಕಾ ।
 ೧೫೫೭. ಜೆನಾ ಬಾಬಯಾ (ವಿಡು) ಗೆಲ್ಲೆ ಕವಲ ।
 ೧೫೫೮. ಜೊ ಉದಕಾನ್ ದೆವನಾ ತೊ ವ್ಹಾಣ ಕಾಡಿನಾ ।
 [Only those who enter a venture
 —some business have to forego
 their own pleasures]
 ೧೫೫೯. ಜೊಗು ಆಕಾರಾ ಆಇಲೊ ।
 ೧೫೬೦. ಜೊಡತಲೆ ಕಮಿ ಮೊಡತಲೆ ಚಡ ।
 ೧೫೬೧. ಜೊಡತಾ ತೊ ಮೊಡತಾ ತುಕಾ ಕಿತ್ಯಾಕ ಪೊಟಾನ್
 ದುಕತಾ ?
 ೧೫೬೨. ಜೊಡಿ ಜೊಡತಲ್ಯಾಗೆಲಿ ನ್ಹಯ, ಖರಚಿತಲ್ಯಾಗೆಲಿ ।
 ೧೫೬೩. ಜೊಡಿ ಪೆಕ್ಷಾನ್ ಮೊಡಿ ಚಡಿ ।
 ಜೊಡತಲೆ ಉಣ ಮೊಡತಲೆ ಚಡ ।
 ೧೫೬೪. ಜೊಡಿ ವೆಱ್ಹಾರಿ ಮೊಡಿ ಮೊಗು ನಾ ।
 ೧೫೬೫. ಜೊರ (ತಾಪ) ರಡತಾ ಖಂ ಪೆಜೆಕ, ಘೆರಂ ರಡತಾ
 ಖಂ ಜಾಗೆಕ ।
 [The fever was starved out of a
 poor man who had nothing to
 eat and worked in order to get
 his food. The cobweb had no
 place in the house of a rich man
 because the servants removed it]
 ೧೫೬೬. ಜೊಡವಾರೆ ಯೆತಾನಾ ಮಾಡಾಮುಠಾನ್ ರಾವನಾಯೆ ।
 [Whenever there is a dangerous
 movement going on, try to go
 away from it or avoid it]
 ೧೫೬೭. ಜಗಡ್ಯಾಕ ಬಲ ಕಸಲೆ ? ಉತರ ಯೆತಾ ತಮಲೆ ।
 ೧೫೬೮. ಜಾಡ ಹುಮತುನ್ ಪಾಠಾನ್ ಫುಡಲ್ಯಾನ್ ಕಿ ಪಲೆತಾ ।
 ೧೫೬೯. ಜಾಡಾಕಡೆ ಜುಜ ಖೆಲತಾ, ಸಾವಲೆಕಡೆ ಲಡಾಯ
 ಮಾರತಾ ।
 ೧೫೭೦. ಜಾಡಾತೆಕಿಡ ಫಲ ।
 ೧೫೭೧. ಜಾಡಾರಿ ಬಸಿಲ್ಯಾ ಕಾಯಲ್ಯಾನ್ ಲೆಖ ।
 (ಕಾಯಲೆ ಉಬ್ಬನ್ ಧಾಂವತಾನಾ ಲೆಖ ಕರುಂ ಜಾಯನಾ)
 ೧೫೭೨. ಜುಜಾ ಕೊಂಬ್ಯಾನ್ ಜುಜೊನ್ ಮರವೆ ।
 ೧೫೭೩. ಜೊಡ್ಯಾನ್ ವೆಲೆ ಗೀತ ಕೀರ್ತನೆನ್ ಯೆನಾ ।
 ೧೫೭೪. ಠಕಾಕ ಠೀಕಿ ।
 ೧೫೭೫. ಡಬ್ಬೊ ವಾಜವೊ । ಗುಮಾಟ್ ಬಡವವೆ ।
 ೧೫೭೬. ಡೆವೆದಾಸಾ ಮೆಠು, ಭಾಗವತು ಧಾರ್ನ್ ಮಗಾಲ್‌ಜಿ ಥಾಡ್
 ನಾಂಚತಾತಿ ।
 ೧೫೭೭. ಡುಕರ್ ಧುಯೆತ ತಿತಲೊಚ್ ಚಿಕಲಾನ್ ಲೊಲತಾ ।

೧೫೭೮. ದೊಂಕ ಆಶಿಲೊ ಗಾಡ್ಹೊ ಕಾಶಿ ಮ್ಹಳಲೆವಾರಿ ।
 ೧೫೭೯. ಧೊಯ್ ಆಂಡಾಂಕ ಚೊಯ್ ।
 ೧೫೮೦. ತಕಲಿ ಮಾರಲ್ಯಾರ್ ಖೊಂಕಲಿ ಗೆಲಿ ।
 [Cut off the head and the cough
 will cease. You should not take
 extreme measures for petty
 matters]
 ೧೫೮೧. ತಡಿಯೆ ಬಾಗಲಾಕ್ ಪಿತುಲೆಚೆ ವೊಗ ।
 ೧೫೮೨. ತಣಾ (ಕೊಲವಾ) ಘರಾಚಾನಿ ಉಜಾಲಾಗ್ಲಿ ಖೆಲನಯೆ ।
 ೧೫೮೩. ತಲವಾರ್ ಪಾಜಲಿ ಪಾಜಲಿ, ಘರಾಚ್ಯಾ ಮ್ಹಾಂತಾರಿಯೆ
 ಕುರ್ತಾರಿ ಘಾಲ್ಲಿ ।
 ೧೫೮೪. ತಪಲಾಂತುಲೆ ಕಾಡಿಯೆ, ಕಪಲಾಂತುಲೆ ಕಾಡಿನೆತವೆ ?
 ೧೫೮೫. ತರನಿ ಬಾಡಲ್, ಪೊಟಾನ್ ಜಾಲ್ !
 ೧೫೮೬. ತವೊ ತಾಪಿಲ್ಯಾ ವೆಱ್ಹಾರ್ ರೊಡಿ ಭಾಜುನ್ ಘೆವಕಾ ।
 ೧೫೮೭. ತಾಳ್ ವಿಸರ್ಹುನ್ ತೆಲ ದವರಪ ।
 [To smear oil on the head, forgett-
 ing the centre of the head. For
 an oil bath, it is usual for the oil to
 be first applied at the centre of the
 head which is the most important
 part. A person who works against
 his community is like one who
 applies oil to any other part of the
 body first, other than the centre of
 the head]
 ೧೫೮೮. ತಲಹಾತಾ ಬೊಕೊ, ತಲಪಾಯಾ ಕಾಂಟೊ ದುಕವೊ ಚಡ ।
 ೧೫೮೯. ತಲೆ ರಾಕತಲೊ ಉದಕ್ ಪಿತಲೊ ।
 ೧೫೯೦. ತಲೆ ರಾಖತಲೊ ಉದಕ್‌ಕ್ ಮರನಾ ।
 [A person who protects a tank will
 not be in want of water. One who
 makes provision for bad times will
 not be in want]
 ೧೫೯೧. ತಲಯಾನ್ ಬುಡಿಲ್ಲೊ ಶೆಲಯಾ ಥಾಡ್ ಧರತಾ ।
 ೧೫೯೨. ತಲಯಾ ಸುತ್ತು ಭೊವನು ಪರತುನ್ ಆಯಲೊ ತಾನೆವನು ।
 ೧೫೯೩. ತರನೆ ಚಲಿಯೆಕ್ ರೂಪ ನಾಕಾ; ಶೆಲಯಾ ಗೀತಾಕ್
 ತುಪ ನಾಕಾ ।
 ೧೫೯೪. ತಣ ಕಾಡತಾನಾ ನಾಕಾಕ್ ಕೊಯತಿ ಲಾಗಲಿ
 ಮ್ಹಳಲೆವಾರಿ ।
 ೧೫೯೫. ತರನಾಟ್ಯಾಕ್ ತಿನ್ ಬೊಱಾನ್, ಮ್ಹಾತಾನ್ಯಾಕ್ ಪಾಂಚ್
 ಬೊಱಾನ್ ।
 ೧೫೯೬. ತಮ್ಗು ಆಸಲ್ಯಾ ಗಾಡ್ಯಾನ್ ತಿನ್ ಬೊಱಾನ್ ।

೧೫೯೩. ತಾಕ ಮಾಡಾ ಮುळांत व्हरून मुर म्हण पियेता ।

೧೫೯८. ताकाक येवनु बुडकुलो लिपैता ।

१५९९. ताकाक आयिल्ल्याक म्हशी मोल कित्याक ?

१६००. ताका फावो ना म्हाका रुण ना ।

१६०१. ताका पुतें रामायण ।

१६०२. तांतियांत आसतना साद घालता ।

[Some people want to assert their authority while they are young. These are like a chicken crowing while in the egg]

१६०३. तानेच्या धावीन मिटा खळु पिवंचो ।

१६०४. ताणे पायांनी गांटायिल्लें हाच्यान हातांनी सोडोंवच्याक नज ।

१६०५. तारी दुड्डु दीवनु पोवनु वचप ।
(कडवाचे दुड्डु दीवनु न्हंय उपयेल्लेबरी ।)

१६०६. तारूं भरूंक गेल्लो आयलो, पोट भरूंक गेल्लो येवक ना ।

[Those who went to load the ship with cargo returned; but sailors who went in a ship to earn their livelihood have not returned. It is easier to fill the ship than the stomach]

१६०७. ताकडेचो एक दिक्क उंचारी गेल्यारी आनेक तग्गु वत्ताची ।

१६०८. तांतयांत आसतना इतलो जाल्यार, तांतयांतलो भायर सरतना कितलो ?

१६०९. ताक वाळळयार लोणी येत, उदक वाळळयार कितें येत ?

१६१०. ताची गत मुण्या परम पास्ट ।

१६११. तट्येरी मारल्यावरी ।

१६१२. ताळ मेळु ना ।

१६१३. तान लागल्ले तेदना उदक पळेल्यारी तान वत्तवे ?

१६१४. तर्क शुद्ध जावका कर्की तरनी जावका ।

१६१५. ताका गोत्रांतु काण्णु घेतलो ।

१६१६. तान निवता, भुख मरता ।

१६१७. तापु पळेल्यारी, भात घाल्यारी लायो जाना ।

१६१८. तळया वयरी घर वांदल्ल्यावरी ।

१६१९. तायकुळया झाडाक निसणी जावकावे ?

१६२०. तांगेलें अनवाळपण शेणा उदकान धुवका ।

१६२१. ताशिल्या मात्याक मागो काडचो ।

१६२२. ताळो पुरोन गेला ।

१६२३. तंत्रांतु चाणक्यु ।

१६२४. जिच्या घरांत काळी, तांगेर सदांच दिवाळी ।

१६२५. जिवेन केल्लें ताळवेर आयलें ।

१६२६. जिवेक हाड ना म्हण बोरें ।

१६२७. जिवेक हाड ना, पुग हाडां फोडता ।

१६२८. ताच्या उलोण्याक अकूलेचो ना आसो, पण आसलो असलो पिसो ?

१६२९. तिळा जोन्नो भिकं भटाक ।

१६३०. तीनी तूं करी चवतें हांव करून दितां ।

१६३१. तीनी तेरा नव अठरा ।

१६३२. ताण-ताणीं खोंडच्या फोंडांत ताण-ताणीं पडचें ।

१६३३. तांदळाक बरगाल (क्षामु) आयिल्या वेळारी चेरडुवां जेवचाक शिकली ।

१६३४. तांदूळ शिपल्यारी कायळे खोटो भरी ।

१६३५. ताळवी पळेवन तेल दवरका ।

१६३६. तांगतांगेले जांगेरी दोरी विणल्यारी दूक कळता ।

१६३७. तुळवो (रोसाळ) पणम म्हण भुरकुचें वे ?

१६३८. तीनी म्हैल्यांचा खाणाक एक दिसाचो जोर (ताप) पुरो ।

[A man may eat well for three months and get strong; but a single day's fever will deprive him of all strength. When calamity comes our accumulated wealth gets spent within a short while]

१६३९. तीप्रदंड लाग मारल्यार जायना ।

१६४०. तीर्थ आमल्यारी भट ना, भट आमल्यारी तीर्थ ना ।

१६४१. तीळु खावनु वृत भट ।

१६४२. तीळु सुकता तेलाक; लेंडी सुकता कित्याक ?

१६४३. तीर्थ पिवल्यारी शैत्य जाता, अर्ती घेतल्यारी तापु येता ।

१६४४. तुरंत दान महापुण्य ।

१६४५. ತುಗೇಲೆ ತಾರವಾರಿ ಮೇಗಲೆಂ ಅರ್ದ ಫೊಪ್ಪಲ ।
 १६४६. ತುಗೇಲೆಂ ವಜೆಂ ವ್ಹಾಂವಚ್ಯಾಕ್ ಮಗೇಲಿ ವ್ಹಾಣ್ ಜರಂವಚಿವೆ ?
 १६४७. ತುಗೇಲೆ ಭರಲೆಲ್ಯಾ ಗಾಡಿಯೆರಿ ಮೇಗಲೆಂ ಏಕ್ ಸುಪಾರಿ ।
 १६४८. ತುಮಚೆಂ ತೆಂ ಆಮಚೆಂ; ಆಮಚೆಂ ತೆಂ ಆಮಚ್ಯಾ
 ಬಾಪಾಯ್ಚೆಂ ।
 १६४९. ತುಪಾ ಆಶೆಂ ಲೆಂಡೆ ಗಿಲ್ಲಲೆ ।
 [Do not eat dung because it is
 immersed in ghee. For petty gain
 people do mean things]
 १६५०. ತುಸುಂವಾಂತುಲೊ ಉಜೊ ದುಸ-ದುಸಚೊ ಚಡ ।
 १६५१. ತುಸವಾ ಥಾವನು ತೆಲ ಯೆತವೆ ?
 १६५२. ತುರಿಯೆರಿ ಚಡ್ಣು ಮೂಲೆ ಖಾಂಡ್ಚೆಂ ।
 १६५३. ತುಸ ಕಾಂಡುನ್ ಹಾತಾಕ್ ಫೊಡ ।
 [Pounding husk is of no use except
 to bring boils on the palms. To
 undergo unnecessary trouble with-
 out any gain]
 १६५४. ತುಟಾಸರ್ ತಾಣ್ ನಯೆ; ಮೊಡಿಸರ್ ಬಾಕಸಾ ನಯೆ ।
 १६५५. ತುಂಟತಚ್ ಪರತ್ ಘೆವ್ ನಯೆ; ಗಿಲ್ಲತಚ್ ಮಾಕ್ಷಿ
 ಹಾಡುನ್ಯೆ ।
 १६५६. ತುಪ್ ಖೆಲೆಲ್ಯಾ ಚೆರಡಾಲೆಂ ರೂಪ್ (ಗಾಂಜಿ) ಪಡ್ಲೆಯಾರ್
 ಕಲ್ಲತಾ ।
 १६५७. (ತುಪ್ ಖಾತಲ್ಯಾಚೆಂ ರೂಪ್ ಸಮಜತಾ ।)
 [When a man eats ghee his com-
 plexion becomes healthy. From the
 appearance of a person we can
 know whether he is well-to-do or
 not]

१६५८. ತುಪ್ ಘಾಲೆಲ್ಯಾ ಆಯದನಾಕ್ ತುಪಾ ಪಶಾ (ಶೆಡ್)
 ನಾಸತಾನಾ ರಾವತವೆ ?
 १६५९. ತುಲವೆ (ರೊಸಾಡ್) ಪಣಸಾ ಬಿಕ್ಕಂಡೆಂ ನಿರ್ಸರಲೊ ।
 १६६०. ತುಪ್ತೆ ಆಸಾಚೆಂ ಮಹಾಭಾಗ್ಯ ।
 [Contentment is happiness]
 १६६१. ತೆಂಕಡೆನ್ ಮ್ಹಾಂವ್ ಕಾಡಲೆಯಾರ್ ಆಯದನ್ ಭರತಾವೆ ?
 [Collecting honey by a long pole.
 Doing a job by stupid means]
 १६६२. ತೆಂಡಲೆಯಾಕ್ ಬಿಯೊ ಚಡ್, ಮೊಟವ್ಯಾಕ್ ಬುದ್ಧಿ ಚಡ್ ।
 १६६३. ತೆಲ ಜಲ್ಲತಾ ದೆವಾಲೆಂ; ಭಟಾನ್ ಕಿಲ್ಯಾಕ್ ರಡ್ಚೆಂ ?
 १६६४. ತೆಲ ವಿಕ್ರೆಲೊಯ್ ರಡತಾ; ನಾಲ್ ವಿಕ್ರೆಲೊಯ್ ರಡತಾ ।
 १६६५. ತೆಲ ಯೆಂವೆ ವೆಲ್ಲಾರಿ ಘಾಣೊ ಮೊಡಲೊ ।
 १६६६. ತೆಲಾ ಆಯದನಾಚಿ ಪಶಾ ವಚನಾ ।
 १६६७. ತೆವಶಿನ್ ಗೆಲೆಯಾರ್ ನ್ಹಂಯ್, ಹೆವಶಿನ್ ಗೆಲೆಯಾರ್ ಬಾಂಯ್ ।
 [Between the devil and the deep
 sea]
 १६६८. ತೆಲ ಪಡ್ಲೆವನು ವಾತೊ ಹೊಡಿ ಕರಿ ।
 १६६९. ತೆವ್ನಾಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಲೆಂ ಮಾಜರ್ ।
 १६७०. ತೆಲ ನಾಸತಾನಾ ಗೊಲ್ಲತಾ ।
 १६७१. ತೆಲ ಹುನ್ ಜಾಯನಾಶೆಂ ತೊಡುಂಕ್ ಜಾಯನಾ ।
 १६७२. ತೊಶಾ ಮೊಡಿ ಖಾವಚ್ಯಾ ಗೊಡಿ ।
 १६७३. ತೆಲ ಆನಿ ಶಿಖಾಯಿ ।
 १६७४. ತೆಲ ನಿವಲೆಯಾರಿ ಲೊಣಿ ಜಾತವೆ ?

(ವೆಗವೆಗಲ್ಲಾ ಮುಡಾಂ ಥಾವನ್)

Statement of ownership and other particulars about the journal

"AMAR KONKANI"

FORM IV (Rule 8)

1. Place of Publication	..	..	Mangalore
2. Periodicity of its Publication	..	..	Half Yearly
3. Printer's Name	..	..	Sri Goldwyn E. J. Vaz
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	Grenville Book Mfg. Co.
Derebail, Mangalore-575 006.
4. Publisher's Name	..	..	Rev. Joseph C. Nelapaty, S. J.
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	St. Aloysius College,
Mangalore-575 003.
5. Editor's Name	..	..	Sri Alban Castelino
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	Near Kadri Tollgate,
Mangalore-575 002.
6. Name and Address of Individuals who own the journal and partners or shareholders holding more than one percent of the total capital :	..	..	Rev. Joseph C. Nelapaty, S. J.
St. Aloysius College,
Mangalore-575 003.

I, Joseph C. Nelapaty, S. J., hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

MANGALORE,
1-7-1990.

Sd/- Joseph C. Nelapaty, S. J.
(Signature of the Publisher)

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೆ
ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್
ಮಂಗ್ಲೂರ್ - 575 003.

ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾನ್ ಪ್ರಕಟ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆಯಾ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ತುಮ್ಮೊ ಆಧಾರ್ ದಿಯಾ. ಚಡಿತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಡಿಸ್ಕಾಂಟ್ ಆಸಾ.

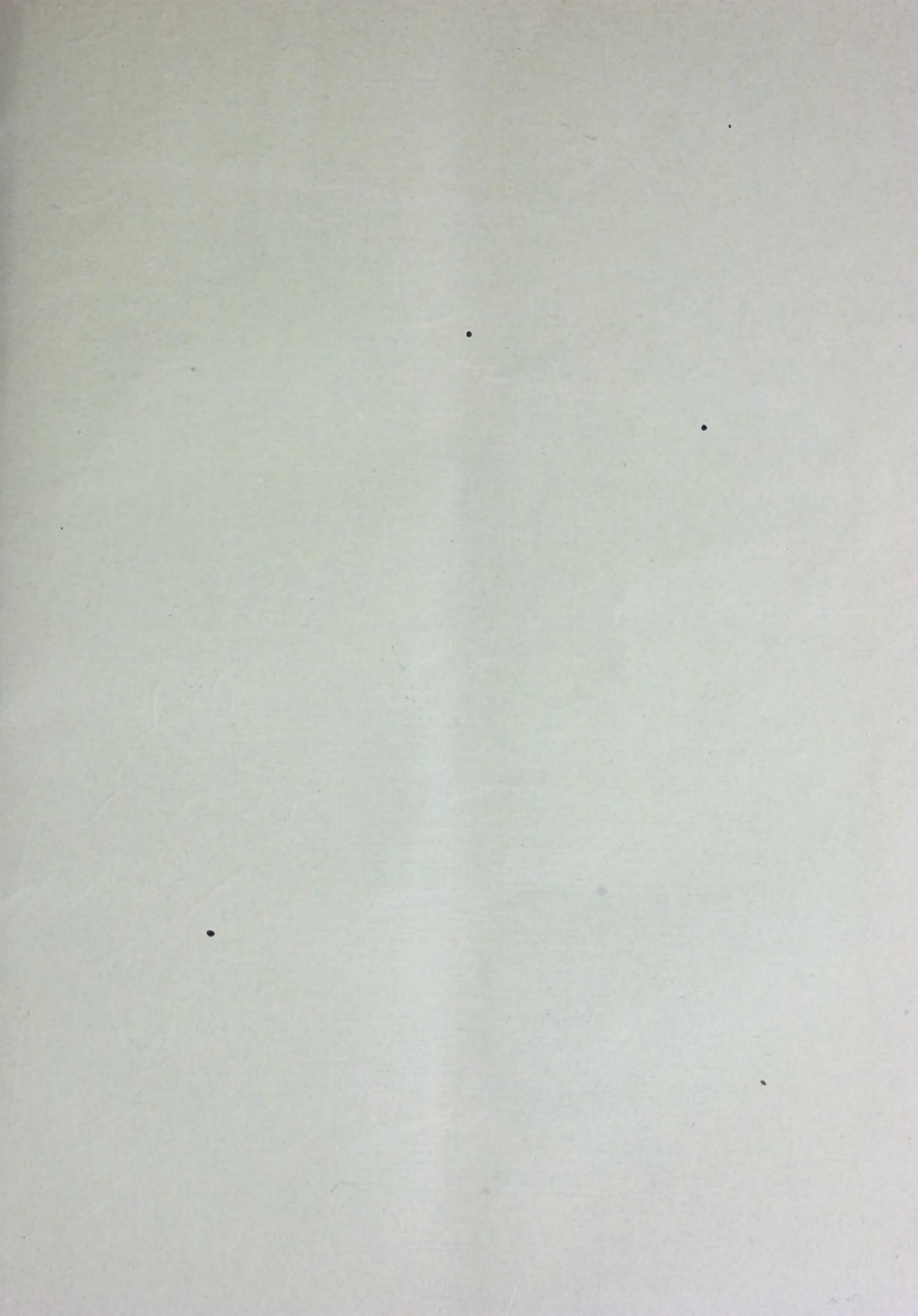
ರು. ಪೈ.

1. ಕಮಲಾಚೆಂ ಘರ್ ಭರ್ಲಲೊ ಆಚೊ 10 - 00
(ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ)
ಬರವ್ಪಿ : ಜೊ. ಸಾ. ಆಲ್ವರಿಸ್.
2. ಗೊಲ್ಗೊಥಾ - (ಸೊಮ್ಯಾಚ್ಯಾ ಕಷ್ಟಾಂಚೊ ವಿವರ್) 5 - 00
ಭಾಷಾಂತರ್ : ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನೊರೊನ್ಹಾ.
3. ಅರ್ಥಾಭರಿತ್ ಸಾಂಗ್ಣೊ 8 - 00
(ರುಚಿಕ್ ಕಾಣಿಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಸಾಂಗ್ಣಾಂಚೊ ವಿವರ್)
ಬರವ್ಪಿ : ಶ್ರೀ ದಿನೇಶ್ ಪೈ.
4. ವೊವಿಯೊ ಆನಿ ವೇರ್ಸ್ 8 - 50
(ಹಜಾರಾವಯ್ರ್ ವೊವಿಯೊ, ವೇರ್ಸಾಂಚೊ ಸಂಗ್ರಹ್)
ಸಂಪಾದ್ಪಿ : ಶ್ರೀ ಆಲ್ಬನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್.

ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚಿ ಅರ್ಥ್-ವಾರ್ಷಿಕ್ ಪತ್ರಿಕಾ
• “ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ” ಪ್ರಕಟ ಜಾತಾ
ವಾರ್ಷಿಕ್ ವರ್ಗಣಿ ರು. 20 - 00

ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರುಂಕ್ ವಾ ವರ್ಗಣಿ ಧಾಡುಂಕ್ ವಿಳಾಸ್ :

THE DIRECTOR
INSTITUTE OF KONKANI
ST. ALOYSIUS COLLEGE
MANGALORE-575 003.

Regional office
Memphis TN,
Memphis

[Handwritten signature]